

Univerzita Karlova v Praze
Přírodovědecká fakulta
katedra sociální geografie a regionálního rozvoje

Petra Bartolomová

**PROJEVY TURISTICKÉ URBANIZACE:
PŘÍPADOVÁ STUDIE OBCE ČELADNÁ**

**IMPACTS OF TOURIST URBANISATION: CASE
STUDY OF THE MUNICIPALITY OF ČELADNÁ**

Diplomová práce

Praha 2009

Vedoucí diplomové práce: RNDr. Dana Fialová, PhD.

ABSTRAKT

Diplomová práce se zabývá projevy turistické urbanizace na příkladu obce Čeladná, která patří v současné době mezi nejdynamičtěji se rozvíjející obce v Moravskoslezských Beskydech. Práce si klade za cíl analyzovat současný stav obce a zjistit dopady rozvoje na cestovní ruch, sociálně-ekonomické a fyzické prostředí v obci s důrazem na analýzu cestovního ruchu, druhého bydlení a výstavby v obci Čeladná. Pro dosažení těchto cílů byl proveden kvalitativní výzkum založený na terénním šetření, rozhovorech s obyvateli obce, vedením obce, majiteli druhého bydlení, vedením Správy CHKO Beskydy, místním ekologickým sdružením Beskydčan, majiteli ubytovacích zařízení v obci a na analýze dostupné literatury a dokumentů.

Klíčová slova: cestovní ruch, turistická urbanizace, suburbanizace, druhé bydlení, terénní šetření, golf, Čeladná

ABSTRACT

This Diploma Thesis deals with the manifestations of tourist urbanisation on a municipality, in this case the Municipality of Čeladná, which is currently among the most dynamic and developing municipalities in the Moravian-Silesian Beskydy region. The thesis aims to analyse the current state of the municipality and determine the impacts of development on tourism and on the socio-economic and physical environment within the municipality, with emphasis on the analysis of tourism, second housing, constructions and project developments in Čeladná, and the opinions of individual stakeholders who are affected by this matter. In order to achieve the goals proposed, qualitative research was undertaken which included fieldwork and interviews which were conducted with community residents, municipal leader, owners of second homes, CHKO Beskydy management, local environmental groups – such as Beskydčan, and owners of accommodation facilities in the municipality. Additional analysis was undertaken on the available literature and documents.

Key words: tourism, tourist urbanisation, suburbanisation, second homes, fieldwork, golf, Čeladná

PODĚKOVÁNÍ

V úvodu diplomové práce chci poděkovat vedoucí práce RNDr. Daně Fialové, PhD. za odborné vedení, připomínky a poskytnuté informace.

Zároveň děkuji za vstřícnost všech respondentů při šetření, které jsem oslovila při terénním výzkumu, z něhož vychází vypracování této diplomové práce

PROHLÁŠENÍ

Prohlašuji, že jsem diplomovou práci vypracovala samostatně pod vedením RNDr. Dany Fialové PhD. K práci jsem použila literatury a pramenů uvedených v seznamu.

Praha, 24. srpna 2009

.....

OBSAH

SEZNAM TABULEK, GRAFŮ, OBRÁZKŮ, PŘÍLOH A ZKRATEK

1. ÚVOD	12
1.1 Cíle práce	13
1.2 Výzkumné otázky	14
1.3 Struktura práce	14
2. TEORETICKÉ ZARÁMOVÁNÍ	16
2.1 Diskuze literatury	16
2.2 Literatura k vybranému území	38
3. METODIKA	40
3.1 Postup práce	40
3.3 Šetření s aktéry obce	41
4. ANALÝZA ZÁJMOVÉHO ÚZEMÍ	46
4.1 Základní charakteristika obce Čeladná	46
4.1.1 Vymezení zájmového území	46
4.1.2 Historie obce	48
4.1.3 Socioekonomická charakteristika	49
4.1.4 Vedení obce	54
4.2 Analýza druhého bydlení v obci	56
4.3 Analýza výstavby bydlení v obci	60
4.4 Analýza cestovního ruchu v obci	64
5. VÝSLEDKY ZKOUMÁNÍ	69
5.1 Dopady současného rozvoje na sociálně-ekonomické prostředí	69
5.1.1 Analýza šetření s obyvateli obce	69
5.1.2 Analýza šetření s majiteli druhého bydlení	82
5.1.3 Rozhovor s vedením obce	83
5.2 Dopady na fyzické prostředí	85
5.3 Dopady na cestovní ruch	88
6. ZÁVĚR	92
SEZNAM LITERATURY A ZDROJŮ	98

SEZNAM TABULEK, GRAFŮ, OBRÁZKŮ, PŘÍLOH A ZKRATEK

SEZNAM TABULEK:

- Tab. 1: Vývoj struktury obyvatelstva v obci Čeladná
- Tab. 2: Saldo migrace v obci Čeladná, 1992-2008
- Tab. 3: Ekonomická aktivita obyvatel v obci Čeladná, 2001
- Tab. 4: Změna územního plánu obce Čeladná
- Tab. 5: Charakteristika druhého bydlení v obci Čeladná v roce 1991
- Tab. 6: Počty jednotlivých typů objektů z různých zdrojů dat
- Tab. 7: Vybrané projekty realizované v obci Čeladná a jejich charakteristika
- Tab. 8: Seznam ubytovacích zařízení v obci Čeladná s počty ubytovacích kapacit

SEZNAM GRAFŮ:

- Graf 1: Vzdělání respondentů
- Graf 2: Socioekonomický statut respondentů řízených rozhovorů
- Graf 3: Druhy pozemků v obci Čeladná, k 31.12.2008 (v ha)
- Graf 4: Vývoj počtu obyvatel v obci Čeladná, (počty jsou k 1.1. daného roku)
- Graf 5: Změna v počtu obyvatel v obci Čeladná, 1991-2008
- Graf 6: Vývoj průměrné míry nezaměstnanosti v obci Čeladná a její srovnání (v %)
- Graf 7: Počty trvale obydlených domů a bytů
- Graf 8: Nákupy základního zboží (potravin) obyvateli v obci Čeladná
- Graf 9: Původní místo bydliště nově příchozích obyvatel
- Graf 10: Důvody přistěhování nových obyvatel do obce Čeladná
- Graf 11: Odpověď na otázku: Jste spokojen/a se současným rozvojem obce?
- Graf 12: Průměrný věk respondentů – starousedlíků u jednotlivých možnostech odpovědi na otázku: Jste spokojen/a se současným rozvojem obce a stavbou, ke které v obci dochází?
- Graf 13: Důvody nespokojenosti starousedlíků se současným rozvojem obce
- Graf 14: Hlavní problémy obce Čeladné podle výpovědí starousedlíků
- Graf 15: Důvody spokojenosti/nespokojenosti nových obyvatel se současným rozvojem obce
- Graf 16: Hlavní problémy obce Čeladné podle výpovědí nových obyvatel
- Graf 17: Souhlas/nesouhlas s výskytem golfového hřiště

SEZNAM OBRÁZKŮ:

- Obr. 1: Životní cyklus destinace
- Obr. 2: Vymezení obce Čeladná
- Obr. 3: Intenzita bytové výstavby 1997-2007 v obcích ČR

SEZNAM PŘÍLOH:

- Příloha 1: Vybrané apartmánové domy v obci Čeladná
- Příloha 2: Osnovy rozhovorů pro šetření s aktéry obce
- Příloha 3: Zóny rozvoje obce Čeladná
- Příloha 4: Rozpočet obce Čeladná na rok 2009
- Příloha 5: Obce s největším počtem bytů dokončených v úhrnu let 1997-2007
- Příloha 6: Seznam golfových hřišť v Česku (2008)
- Příloha 7: Fotodokumentace

SEZNAM ZKRATEK:

BRC	Beskydské rehabilitační centrum
CR	Cestovní ruch
ČSÚ	Český statistický úřad
ČÚZK	Český úřad zeměměřičský a katastrální
CHKO	Chráněná krajinná oblast
KDU-ČSL	Křesťanská a demokratická unie – Česká strana lidová
MPSV	Ministerstvo práce a sociálních věcí
ODS	Občanská demokratická strana
OIR	Objekt individuální rekreace
RO	Rekreační objekt
RSO	Registr sčítacích obvodů
SLDB	Sčítání lidí, domů a bytů
SZ	Strana zelených
ÚP	Územní plán

1. ÚVOD

Po roce 1989 dochází v Česku ke změnám ve všech sférách společnosti. Se změnou životního stylu, s růstem preferencí kvalitního životního prostředí a životní úrovně se stává dostupnější a vyhledávanější bydlení a rekreace ve vzdálenějším, avšak atraktivnějším prostředí nejen podhorských oblastí. Moravskoslezské Beskydy nabízejí krásné přírodní prostředí s dobrou dostupností moravskoslezské metropole Ostravy a splňují tak všechny požadavky, které jsou vyžadovány pro výstavbu rodinných domů či rekreačních objektů. Rekreace se v dnešní době stává významnou součástí života a hranice mezi trvalým bydlením a rekreací se stírají. Mění se formy odpočinku a dochází i ke změnám v rekreačních lokalitách a původní malé horské oblasti často ztrácí svůj charakter a vzhledem se začínají blížit městům. Řada obcí se snaží svůj rozvoj postavit na cestovním ruchu s využitím všech potenciálů území, avšak pokud není tento rozvoj cestovního ruchu správně řízen, může docházet ke zničení jak fyzického, tak sociálního prostředí těchto lokalit. K velkému zhuštění zástavby turistických destinací často dochází v přímořských či alpských střediscích, ale i u nás se lze s procesem turistické urbanizace setkat, a proto je nutné se touto problematikou zabývat.

V období po druhé světové válce došlo k nárůstu volného času, finančních prostředků, rozvoji dopravy, zhoršení životního prostředí ve velkých městech apod., což vedlo k výrazné výstavbě rekreačních objektů převážně pro individuální rekreaci v přírodně atraktivních oblastech. Tento trend je charakteristický především pro Česko či ostatní země socialistického bloku, a to jako náhrada za znemožněný proces suburbanizace. V současnosti lze sledovat trend charakterizovaný tím, že se lidé stěhují ve větší míře z větších měst do jejich zázemí s cílem splnit si sen o bydlení v přírodě a zároveň zůstat v blízkosti města. Mění se zázemí měst a k významné proměně dochází také v podhorské obci Moravskoslezských Beskyd Čeladná v širším zázemí Ostravské aglomerace.

Podhorská obec Čeladná byla vždy charakterizována velkým počtem rekreatantů, kteří zde oceňovali krásy místní přírody, a její funkce byla hlavně rekreační a nikdy se příliš nelišila od ostatních rekreačních obcí v Beskydech. Významným převratným bodem ve vývoji obce a počátkem nového směru rozvoje obce se stala výstavba golfového resortu, který je v současnosti největším v republice. Od tohoto okamžiku docházelo k výstavbě dalších rozsáhlých projektů v obci (jedná se především o intenzivní výstavbu objektů pro trvalé

bydlení i rekreaci) podporovaných ambiciózní vedením obce, které výrazně mění její tvář. Obec je také ovlivněna tím, že se nachází v chráněné krajinné oblasti Moravskoslezských Beskyd, přičemž 75 % rozlohy obce zasahuje do této CHKO. Čeladná je v dnešní době jednou z nejdynamičtěji se rozvíjejících obcí v Beskydech. Z tohoto důvodu je důležité tento rozvoj sledovat a snažit se předcházet chybám, které udělaly některé rekreační obce.

Ve své bakalářské práci jsem se zabývala druhým bydlením v oblasti Beskyd a právě obec Čeladnou jsem zkoumala důkladněji. Provedla jsem zde terénní průzkum s dotazníkovým šetřením, proto mám dostatečné informace o problematice druhého bydlení v této oblasti a tímto můžu na problematiku navázat a rozšířit ji o další informace.

Téma turistické urbanizace s případovou studií obce Čeladná jsem si zvolila nejen proto, že pocházím ze zmiňované oblasti, ale také proto, že Čeladná je zajímavým příkladem obce, ve které se prolíná několik procesů. Patří mezi obce spadající do okresu Frýdek-Místek, který se řadí mezi tři okresy s největším počtem rekreačních objektů individuální rekreace v Česku (Vágner, Fialová a kol. 2004), a v rámci zázemí Ostravské aglomerace je Čeladná považována za atraktivní místo pro bydlení v dosahu významného centra Moravy (Dostál 2008), ve které probíhá intenzivní výstavba a nachází se zde obrovský golfový resort. Obec je charakterizována zapojením velkého počtu aktérů, jedná se o starousedlíky, nové obyvatele (rodinných a apartmánových domů), majitele druhého bydlení (chataři), turisty, developerské společnosti a samozřejmě samosprávu (zastupitelstvo obce, starosta) a státní správu (CHKO).

1.1 Cíle práce

Cílem diplomové práce je analyzovat dopad současného rozvoje obce Čeladná na její fyzickou a sociálně-ekonomickou strukturu, na cestovní ruch a analyzovat názory jednotlivých aktérů na tento rozvoj obce. Důraz je kladen především na postoj místních obyvatel, jelikož se jich změny v obci nejvíce dotýkají. Snahou je charakterizovat současný stav a změny obce především z pohledu druhého bydlení a výstavby bytů a domů a cestovního ruchu. Cílem je tedy propojit několik různých problematik a zjistit, jak se obec s převážně rekreační funkcí mění na začátku nového tisíciletí, zda se z původně horské obce stane charakterem zástavby a stylem života turistická obec podobná městu. Cílem je zjistit, jakým způsobem reaguje na vývoj státní správa (CHKO Beskydy), samospráva,

chataři, trvale bydlící či majitelé hromadných ubytovacích zařízení a také naznačit hlavní výhody a nevýhody tohoto rozvoje. To znamená nalézt odpověď na otázky: Co se v obci děje? Proč se to děje a především jak a jaký to má dopad na obec? Jedním z dílčích cílů je také prostudování a shrnutí odborné literatury a textů souvisejících s tématem turistické urbanizace, jelikož samotná teorie k této problematice neexistuje, a nalézt vazbu mezi teorií a výsledky vlastního šetření v terénu. Dalším z cílů je také uvést případná ponaučení a doporučení pro budoucí rozvoj.

1.2 Výzkumné otázky

Hlavní otázky práce vyplývají z výše zmíněných cílů práce a prostudování odborné literatury:

- **Jaký je dopad současného rozvoje na sociálně-ekonomické prostředí obce?**
 - Jak se mění sociální struktura obyvatel obce?
 - Jaký je postoj obyvatel k současnému rozvoji obce a jaké vnímají hlavní problémy?
 - Jaké jsou rozdíly v názorech starousedlíků a nových obyvatel?
 - Jaký je postoj dalších aktérů (vedení obce, chatařů)?
 - Jaké jsou ekonomické dopady současného rozvoje na obec?
- **Jaký je dopad současného rozvoje na fyzické prostředí obce?**
 - K jakým změnám dochází ve funkčním využití území?
 - Jak se propojuje druhé bydlení a suburbanizace v obci?
 - Jak reaguje na rozvoj CHKO Beskydy a místní ekologické sdružení?
- **Jaký je dopad současného rozvoje na cestovní ruch v obci?**
 - Jak se mění cestovní ruch v obci?
 - Jak hodnotí majitelé ubytovacích zařízení dopad současného rozvoje na jejich zařízení?
 - Jaký je názor obyvatel a chatařů na výskyt golfového hřiště v obci?

1.3 Struktura práce

Diplomová práce je členěna do 6 kapitol. V úvodní kapitole je představeno zaměření diplomové práce a jsou zde definovány hlavní cíle a otázky práce. V druhé kapitole je diskutována literatura týkající se turistické urbanizace a literatura o zájmovém území. Další část je zaměřena na metodický postup práce, především vlastního šetření v obci. Čtvrtá

kapitola analyzuje zkoumanou obec z hlediska základních charakteristik s podkapitolami o druhém bydlení, výstavbě v obci a cestovním ruchu. Stěžejní je pátá kapitola charakterizující výsledky vlastního šetření, tedy šetření s aktéry obce, dopady současného rozvoje na cestovní ruch, sociálně-ekonomické a fyzické prostředí obce. Poslední kapitolou je závěr, ve kterém jsou shrnuty hlavní výsledky práce a zodpovězeny výzkumné otázky.

2. TEORETICKÉ ZARÁMOVÁNÍ

2.1 Diskuze literatury

Samotná teorie, která by byla přímo vázaná na turistickou urbanizaci, neexistuje, proto je v této části diskutována literatura, která s touto problematikou souvisí. Diplomová práce je zaměřena na analýzu turisticky orientované obce se zaměřením na druhé bydlení a suburbanizaci. Téma je poměrně široké, proto i teoretické zarámování vychází z různých teoretických okruhů. Tato kapitola není rozdělena do jednotlivých podkapitol podle rozdílných teoretických přístupů, a to z toho důvodu, že všechny níže zmíněné koncepty na sebe navazují, jsou provázané a vyžadují interdisciplinární přístup.

V odborné literatuře je často diskutována problematika suburbanizace a druhého bydlení zvláště bez propojení, proto je mou snahou diskuze obou problematik dohromady a nalezení, čím se navzájem suburbanizace a druhé bydlení ovlivňují. Oba dva procesy mají stejný základ, a to snahu obyvatel trávit čas mimo centra měst v příjemnějším prostředí. U druhého bydlení se jedná o využívání chat či chalup víkendově či o prázdninách, kdežto u suburbanizace jde o trvalé bydlení.

V teoretickém zarámování problematiky postupuji od nejobecnějšího zaměření až po konkrétní. Nejprve uvádím problematiku **cestovního ruchu**. Hlavní význam cestovního ruchu a rekreace je založen na využití volného času, reprodukci pracovní síly a regeneraci člověka (Wokoun, Vystoupil 1987), což souvisí s problematikou turistické urbanizace, druhého bydlení, ale do určité míry také suburbanizace, a to z toho důvodu, že v současné době dochází k výstavbě moderních rodinných domů, které slouží pro trvalé bydlení, ale i ke každodenní rekreaci jejich majitelů (Havrlant 2004) nebo apartmánových bytů, které mohou být využívány jak pro rekreaci, tak pro trvalé bydlení v atraktivních oblastech cestovního ruchu.

Období přelomu 20. a 21. století je charakterizováno přechodem od industriální společnosti ke společnosti postindustriální, což znamená, že služby hrají dominantní roli ve světovém hospodářství a cestovní ruch se stává významnou složkou hospodaření států a lze jej také považovat za jeden z nástrojů regionální politiky, pomocí něhož se může dosáhnout

vyrovnaného rozvoje regionu (Šíp 2001a). Čeladnou je možno považovat za příklad obce, kde je rozvoj založen na využívání vnitřních zdrojů a rozvoji cestovního ruchu.

Základem rozvoje v rámci cestovního ruchu je potenciál daného místa. Ten se dělí na tři kategorie, a to primární potenciály, které představují přírodní a společenské atraktivity, sekundární vytvářející materiálně technickou základnu a terciární potenciály reprezentované státní správou, rozvojovými agenturami apod. (Šíp 2001b). Zkoumaná obec má nepopíratelně významný potenciál k rozvoji cestovního ruchu, ten je blíže charakterizován v kapitole 4.4.

Po roce 1989 se cestovní ruch stává významnou složkou českého hospodářství, obzvláště pak některých regionů naší republiky. Od devadesátých let roste význam cestovního ruchu v rámci ekonomického růstu a zaměstnanosti. Dalším krokem bylo pro Česko vstup do Evropské unie v roce 2004, což může znamenat další nárůst významu tohoto odvětví (Királová 2006). Dle mého názoru se může například jednat o možné dotace ve formě investic do infrastruktury cestovního ruchu, což může zvýšit kvalitu služeb. Také s postupným přijetím zákonů EU se zvyšuje podíl zahraničních vlastníků a uživatelů nemovitostí (Fialová, Vágner 2005), které zasahují do cestovního ruchu.

Otázky týkající se cestovního ruchu se začaly v rámci geografie řešit až od 30. let 20. století, a proto geografii cestovního ruchu řadíme mezi nejmladší geografické disciplíny. Samotný jev rekreace a volný čas se začaly rozvíjet až v tomto období, protože až ve 20. letech byla ve většině vyspělých zemích zkrácena a uzákoněna délka pracovní doby a prodloužena dovolená, a tímto se volný čas a rekreace stávají nezbytnou součástí života. Prvotní teoretické základy se začaly formovat na začátku 20. století, a to diskuzí o objektu a předmětu výzkumu. Intenzivní rozvoj založený především na rozpracování definic pojmů a vymezení sfér výzkumu řadíme do 30. a 40. let minulého století. Velký rozmach cestovního ruchu nastal po druhé světové válce, a tím došlo k významnému rozvoji geografie cestovního ruchu. Tehdejší výzkum byl převážně orientován na ekonomické dopady cestovního ruchu. Později docházelo k přesunu orientace také na sociologickou sféru či kvantitativní metody. Od 80. let se geografie cestovního ruchu vyvíjí velice dynamicky, především aplikačním zaměřením vědy, což je způsobeno stále rostoucím vlivem cestovního ruchu na hospodářství jednotlivých zemí (Toušek, Kunc, Vystoupil 2008).

Mezi první domácí publikace zaměřené na cestovní ruch patří dílo slovenského autora P. Mariota (1983), které se ve svém úvodu zabývá definicí cestovního ruchu. Velice přínosná je práce Páskové a Zelenky (2002) Výkladový slovník cestovního ruchu, ve které lze nalézt všechny definice týkající se problematiky cestovního ruchu. Za cestovní ruch je zde považován „komplexní společenský jev jako souhrn aktivit účastníků cestovního ruchu“ (Pásková, Zelenka 2002). Pásková (2008) dále rozvádí že, „cestovní ruch lze popsat jako asymetricky rozložený jev a pohyb v prostoru (geografická dimenze), dále jako formu široce chápané společenské směny (sociologická dimenze), jako cyklický vývoj území z hlediska jeho pozice na trhu cestovního ruchu (ekonomická dimenze), přičemž toto území má omezené kapacity z hlediska využitelnosti svých zdrojů (ekologická dimenze)“ (Pásková 2008, s. 17).

Za stěžejní lze považovat definici Světové organizace cestovního ruchu (UNWTO – United Nation World Tourism Organisation), která za cestovní ruch považuje souhrn aktivit osob cestujících mimo jejich běžné prostředí (mimo bydliště, mimo rutinní cestování např. do práce) na určitou dobu za účelem cestování a trávení volného času (pozn. volně přeloženo autorkou) (Hall, Page 1999).

Definování jednotlivých forem cestovního ruchu se neustále vyvíjí a mění, protože vychází z neustále se měnících potřeb účastníka cestovního ruchu. Mezi základní formy cestovního ruchu (vycházejí z motivace účastníků) patří městský, lázeňský, kongresový cestovní ruch, letní či zimní rekreace apod. Druhy cestovního ruchu se dělí podle různých kritérií, například podle místa realizace, způsobu organizace, délky účasti apod. (např. Toušek, Kunc, Vystoupil 2008, Šíp 2001c, Pásková, Zelenka 2002). Konkrétní popis cestovního ruchu uskutečňovaného v Čeladné se nachází v kapitole 4.4.

Rozvojem cestovního ruchu v území se zabývá Slámová (1995a), která zdůrazňuje dopady způsobené rozvojem cestovního ruchu, který se opírá o využívání přírodních a materiálních předpokladů území. Cestovní ruch se tak může stát významným faktorem rozvoje území, který může mít dopady ekonomické, sociální, ekologické či kulturní. Jedním z hlavních ekonomických přínosů cestovního ruchu je možnost zvyšovat životní úroveň lidí žijících v daném území či vytvářet nové pracovní příležitosti rozvojem infrastruktury. Sociální dopady vyplývají z interakce mezi návštěvníky (turisty) a hostiteli (místními obyvateli).

Hlavním problémem může být sezónnost cestovního ruchu, a s tím spojená různá hustota návštěvníků v dané oblasti v určitém časovém období. Důležité jsou především dopady na životní prostředí, protože jakákoliv lidská aktivita, tedy i cestovní ruch, ovlivňuje životní prostředí a může tak docházet k nenahraditelným ztrátám neohleduplným zasahováním do přírody. V důsledku velké koncentrace turistů dochází také k významnému přetěžování území či změnám v charakteru přírodního prostředí způsobeným například necitlivou výstavbou různých zařízení (Slámová 1995a). Viz také tzv. turistická past, která je rozebrána na straně 31.

Obec Čeladná se rozprostírá na úpatí Beskyd, přičemž 75 % území obce spadá do Chráněné krajinné oblasti Moravskoslezských Beskyd, proto je důležité zamyslet se nad tím, jak může být životní prostředí ovlivněno cestovním ruchem, na který je tato obec zaměřena. Definic životního prostředí existuje celá řada. Zmíním jednu z nich: „životní prostředí představuje souhrn přírodních, umělých a sociálních složek materiálního světa, které jsou nebo mohou být ve vzájemné interakci s člověkem“ (Trnková 1995, s. 71). Cestovní ruch je úzce spjat s životním prostředím, a aby byla splněna jeho základní funkce, což je obnova fyzických a duševních sil člověka, měl by se odehrávat v čistém a zdravém životním prostředí. V Česku jsou území s nejkvalitnějším přírodním prostředím chráněna a vymezena zákonem č. 114/1992 Sb. o ochraně přírody a krajiny, ze kterého plynou určitá omezení ve využívání těchto území, například co se týče výstavby materiálně technické základny či provozu v krajině. Mezi tato území patří národní parky, chráněné krajinné oblasti, národní přírodní rezervace, přírodní rezervace, národní přírodní památky a přírodní památky (Trnková 1995). Zajímavý je pohled Kučery (2008), který diskutuje krajinu jako dědictví, a proto je nutné jej chránit „prostřednictvím managementu určitých území s cílem ovlivnit jejich budoucí vývoj tak, aby byly zachovány jejich současné hodnoty“ (Kučera 2008, s. 7). V Česku je ochrana přírody uplatňována Ministerstvem životního prostředí ČR a Agenturou ochrany přírody a krajiny ČR (Kučera 2008). Výše uvedený zákon definuje chráněnou krajinnou oblast jako „rozsáhlé území s harmonicky utvářenou krajinou, charakteristicky vyvinutým reliéfem, významným podílem přirozených ekosystémů lesních a trvalých travních porostů, s hojným zastoupením dřevin, popřípadě s dochovanými památkami historického osídlení; vyhláší jí vláda republiky nařízením. K roku 2008 existuje na území ČR 25 chráněných krajinných oblastí“ (Zákon č. 114/1992 cit. v Kučera 2008, s.17).

CHKO Beskydy se nachází v blízkosti Ostravské aglomerace, která svůj rozvoj postavila na těžebním průmyslu. Nejen těžba uhlí, ale i těžký průmysl znečišťoval přírodní prostředí Beskyd v dobách minulých, kdy se hospodaření vyvíjelo extenzivním způsobem a příroda byla chápána jako zásobárna surovin a energie a tomuto byla podřízena i ochrana přírody (Trnková 1995). Prostředí Beskyd nebylo natolik zdevastováno a rozvoj cestovního ruchu nebyl úplně omezen.

Jelikož cestovní ruch může mít negativní dopady na přírodní a sociální prostředí, je nutné se zabývat udržitelností vývoje jednotlivých lokalit. Z tohoto důvodu se v dnešní době dostává do popředí zájmu geografie cestovního ruchu udržitelný rozvoj cestovního ruchu (Toušek, Kunc, Vystoupil 2008, Pásková 2008). Důležitou roli zde hraje již výše zmíněná státní správa, ale také místní samosprávy, které mají pravomoc řídit a usměrňovat vývoj v rámci jednotlivých obcí. Do jejich kompetencí tedy patří i rozhodování o využití území pro potřeby cestovního ruchu. Toto rozhodování probíhá pomocí schváleného územního plánu a vymezení jednotlivých zón rozvoje (Slámová 1995b).

Vliv cestovního ruchu na prostředí je významný a dle Páskové (2008) je vhodnost aplikace **teorie „jádro – periferie“** dána „aktuálností otázek vlivu cestovního ruchu na vývoj regionálních nerovností, prostorového chování cestovního ruchu, procesů disperze aktivit cestovního ruchu během vývoje vazeb a procesů v destinaci“ (Pásková 2008, s. 122). Tato teorie je založena na tezi, že rozvoj cestovního ruchu v určité lokalitě (s tímto související socioekonomický rozvoj) je považován za časoprostorově nerovnoměrný proces, zároveň je však cestovní ruch pokládán za nástroj snižování nerovnoměrnosti regionálního rozvoje, a to z toho důvodu, že „nerovnoměrnost rozvoje cestovního ruchu má opačnou prostorovou orientaci než nerovnoměrnost obecného ekonomického vývoje. Cestovní ruch se totiž rozvíjí zejména v oblastech, jejichž prostředí je socioekonomickým rozvojem nejméně poškozeno, tedy mimo jádra tohoto rozvoje. Mezi jádrem rozvoje cestovního ruchu a jeho periferií lze vysledovat působení centripetálních vazeb, kdy jádro koncentrující v sobě aktivity hnacího odvětví přitahuje aktivity hnaných odvětví“ (Pásková 2008, s. 123). Základní předpoklad dlouhodobě udržitelného rozvoje cestovního ruchu v destinaci je změna vztahů mezi jádrem a periferií charakterizovaný snižováním míry závislosti periferie na jádru. Podle Friedmana totiž dochází k postupnému vyrovnávání vztahů mezi jádrem a periferií z důvodu přesunu ekonomických aktivit i řídicích funkcí do periferií, a tím dochází k integrované ekonomice bez vztahů podřízenosti a nadřízenosti (Friedman

1972 cit. v Pásková 2008). Podle Friedmana je pro optimální alokaci zdrojů tato změna nepostradatelným předpokladem (Blažek, Uhlíř 2002 cit. v Pásková 2008), v rámci cestovního ruchu platí to samé pro optimální alokaci destinačních zdrojů (Pásková 2008). V periferních oblastech tedy může cestovní ruch pozitivně ovlivnit rozvoj těchto oblastí. Oblast, která je z hlediska ekonomického rozvoje periferií, se může stát jádrem z hlediska cestovního ruchu (Fialová, Nožičková, Vágner 2009).

Současný rozvoj obce Čeladná je ze značné části založen na podpoře cestovního ruchu, což je rozebráno v dalších částech práce. Umístění obce v podhůří Beskyd s kvalitním životním prostředím také zapříčiňuje nárůst zájmu nejen o rekreaci v této oblasti, ale také o trvalé bydlení, který je charakterizován poměrně značnou výstavbou v obci. Tématem práce jsou projevy turistické urbanizace a proto jsou v další části diskutovány urbanizační procesy, především suburbanizace, jejichž projevy jsou v obci významné.

Struktura osídlení má setrvačný charakter a činnost člověka na utváření sídelního systému má dlouhodobé dopady, které mohou být nevratné. Proces **suburbanizace** je jedním z procesů transformující příměstskou krajinu, který může ovlivnit charakter společnosti na dlouhou dobu dopředu (např. Sýkora 2001). Suburbanizace zatím v Česku nedosahuje takových rozměrů jako v západní Evropě či Spojených státech, ale přesto je nutné se touto problematikou zabývat a brát ji jako výzvu pro výzkum a usměrňování rozvoje území (Sýkora a kol. 2002). Na proces suburbanizace lze nahlížet z několika hledisek a také definice není ustálená, přestože se touto problematikou v poslední době zabývá řada autorů po celém světě.

Suburbanizaci lze chápat jako „růst města prostorovým rozpínáním do okolní venkovské a přírodní krajiny“ (Sýkora 2003, s. 219). Jedná se o extenzivní formu procesu urbanizace (např. Ptáček 1997), která je charakterizována nižší hustotou osídlení, rozptýlenou, či roztroušenou zástavbou samostatných, řadových, jednopodlažních až dvoupodlažních rodinných domků s vlastní zahradou. Jedná se také o komerční zástavbu podél významných komunikačních os, například dálnic či významných komunikačních křižovatek. Rozlišujeme tedy dva typy suburbanizace, residenční a komerční, ke kterým dochází příchodem nových lidských aktivit, jako je bydlení, skladování či obchod, do suburbánních lokalit (Sýkora a kol. 2002, Sýkora 2003). To znamená, že „suburbanizace přináší významné změny způsobu využití území. Zemědělská výroba je postupně

nahrazována bydlením i komerčními funkcemi. Vedle rodinných domků se staví hypermarkety, velká nákupní centra a zakládají se industriální zóny se sklady, distribučními centry i výrobou“ (Sýkora a kol. 2002, s.12).

Ouředníček (2003, s. 236) považuje suburbanizaci za „jeden z druhů urbanizačních procesů, při kterém se obyvatelstvo a některé jeho aktivity stěhují z jádra města do zázemí“, což způsobuje „významné změny v sociálním i fyzickém prostředí měst, zvláště v cílových a zdrojových oblastech suburbanizace“. Nejedná se však pouze o kvantitativní změny, ale také kvalitativní proměny předměstských oblastí. Dále zdůrazňuje, že „na suburbanizaci nelze nahlížet pouze jako na růst počtu obyvatelstva zázemí měst, ale i jako na změnu funkčního využití území, proměnu architektury a infrastruktury a výraznou změnu sociální struktury obyvatelstva“ (Ouředníček 2003, s. 236). Nově příchozí obyvatelé také přináší do nových lokalit městský způsob života, své zvyky, způsob trávení volného času apod., což má samozřejmě vliv na charakter suburbánních lokalit. Podle autora tedy „proces suburbanizace můžeme chápat jako kontinuální změnu sociálního a fyzického prostředí z venkovského na (před)městské, (sub)urbánní“ (Ouředníček 2002, s. 41). Zajímavý je také rozdílný pohled autora na pojem suburbanizace a suburbánní rozvoj, kdy suburbanizace zaujímá „jeden z procesů suburbánního rozvoje, jehož zdrojovou oblastí je jádrové město“ a suburbánní rozvoj charakterizuje jako „procesy, aktivity a jejich změny, které probíhají v zázemí měst, nejsou ovšem primárně způsobeny a nesouvisí s odlivem lidí, kapitálu, daní nebo funkcí z jádrových měst“ (Ouředníček 2008 a kol., s. 10).

Ptáček (1997) považuje „za nejdůležitější znaky, kterými se vyznačuje suburbánní oblast:

- typ zástavby – převažuje nízkopodlažní zástavba, většinou tvořená rodinnými domky,
- prostorové oddělení od kompaktního města,
- funkční spjatost sídla s jádrem (dojížděka za prací a službami),
- sociálně profesní struktura, vzdělanostní struktura a způsob života obyvatel, který se blíží městským charakteristikám“ (Ptáček 1997, s.136).

V rámci **teorie stádií vývoje měst**, která byla vytvořena v 80. letech minulého století Van den Bergem a kol. (1982), je suburbanizace chápána jako jedna etapa vývoje systému osídlení. Autoři se zabývali vztahem mezi počty obyvatel jádrového města a jeho zázemím a vycházeli z vývoje společnosti založeném na strukturálně ekonomických změnách

charakterizovaných přechodem od agrární společnosti k průmyslové a dále ke společnosti služeb. Urbanizační proces je zde rozdělen na 4 stádia vývoje měst, a to na urbanizaci, suburbanizaci, deurbanizaci a reurbanizaci. Suburbanizaci autoři tedy považují za druhou fázi vývoje v industriálním období spojenou s kvalitativními změnami převážně v oblasti bydlení a dopravy. Z důvodu zlepšení dopravních možností (rozšíření autobusové a automobilové dopravy) se mohlo oddělit místo pracoviště a místo bydliště. Se zvýšením životní úrovně a prostorové mobility obyvatel dochází k výstavbě obytných čtvrtí v lokalitách s kvalitním přírodním prostředím a zároveň v dosahu městských center (Ouředníček 2000, Ptáček 1997). V socialistických zemích je přesun obyvatel zajišťován převážně veřejnou dopravou oproti západním zemím, kde stále větší roli hraje individuální automobilová doprava (Herman, Regulski 1977 cit. v Ouředníček 2000). Tento vývoj však zaznamenávají převážně města založená na průmyslové výrobě (Ptáček 1997).

Naproti tomu **teorie diferenciální urbanizace** je založena na tom, že jednotlivé procesy vývoje měst mohou probíhat souběžně a ne za sebou jako tomu je u předchozí teorie stádií. Koncept diferenciální urbanizace vychází z rozdílných velikostních kategorií měst, které se mohou vyvíjet rozdílně. To znamená, že například u větších měst může docházet k desurbanizačním procesům a naproti tomu u menších měst lze pozorovat procesy urbanizace. Tento koncept je rozvíjen v pracích Geyera a Kontulyho, který dále rozvádí Ouředníček (2000).

Tendence obyvatel stěhovat se do zázemí měst a venkovské krajiny lze sledovat již od druhé poloviny 19. století, kdy si toto mohly dovolit pouze nejvyšší společenské vrstvy (Ptáček 1997). Později koncem 19. a začátkem 20. století díky rozvoji železnice bylo možné oddělit bydliště a pracoviště a tím docházelo k výstavbě nových residenčních čtvrtí podél železničních tratí ve Velké Británii a USA (Hall 1996 cit. v Sýkora 2003). K největšímu rozmachu suburbií však dochází hlavně ve Spojených státech až po druhé světové válce, kdy se automobil stal dostupným i pro střední třídu. Dalším důležitým předpokladem pro rozvoj suburbií se staly hypotéky podporované vládou a tím se stavba rodinného domu v časově přijatelné blízkosti pracoviště stala dostupnou mnoha rodinám (např. Ptáček 1997, Sýkora 2003).

Přirozený vývoj sídelní struktury a tedy i **suburbanizace** byl **v našich podmínkách** výrazně ovlivněn komunistickým režimem, který podporoval střediskovou soustavu spolu

s ochranou zemědělského půdního fondu, a tudíž došlo k zastavení suburbanizačních procesů. Stát ovlivňoval bytovou politiku a podporoval zmenšování regionálních rozdílů (např. Sýkora a kol. 2002, Ptáček 1997). Avšak známky suburbanizace u nás lze pozorovat již před druhou světovou válkou, kdy docházelo k rozvoji suburbánních lokalit především v blízkosti železničních tratí u velkých měst (Ryšavý a kol. 1994 cit. v Sýkora a kol. 2002). V zázemí Prahy došlo v období první republiky k výstavbě velkého počtu rodinných domů, což bylo způsobeno především bytovou nouzí po první světové válce, nižšími daněmi mimo Prahu, bytovou politikou podporující výstavbu, ale hlavně ekonomickým růstem a s ním spojenou vysokou kupní silou obyvatelstva v tomto období (Ptáček 1997).

S koncem komunistického režimu v roce 1989 byly očekávány velké změny nejen v oblasti osídlení, avšak z důvodu nízké kupní síly obyvatelstva a také zdražením nemovitostí nedošlo k očekávané výstavbě rodinných domků v zázemí velkých měst. K tomuto rozvoji dochází později až od druhé poloviny devadesátých let, kdy se začaly zvyšovat příjmy obyvatelstva a státem podporované hypotéky začaly být dostupné. Nejvýrazněji se suburbanizace projevuje v zázemí Prahy či Brna, avšak i v zázemí menších měst můžeme sledovat výstavbu rodinných domků, průmyslových a komerčních zón, což má významný dopad na změny ve využití území, jelikož se postupně zemědělská půda a výroba nahrazuje komerčním využitím a bydlením. Dochází také ke změnám v sociálním prostředí, jelikož se do suburbánních oblastí stěhuje příjmově silnější a vzdělanější obyvatelstvo, což znamená, že nově přichozí obyvatelstvo se výrazně odlišuje od původního obyvatelstva s nižším sociálním statutem (Sýkora a kol. 2002). Vlivem suburbanizace na změnu sociálního prostředí se důkladně zabývá Puldová ve své diplomové práci na příkladu zázemí Prahy (Puldová 2006).

Sýkora (1996) dále zdůrazňuje, že „v podmínkách sídelní struktury České republiky obvykle nedochází k výstavbě předměstí na zelené louce, ale lze spíše očekávat obrůstání stávajících obcí či malých městských částí novou zástavbou“ (Sýkora 1996, s. 383). Také podle Ouředníčka a kol. (2008) je narození od západní suburbanizace, která je většinou vyznačována výstavbou na zelené louce, „současná česká suburbanizace charakterizována prostorovým obrůstáním příměstských sídel (vesnic a městeček), většinou v podobě desítek nových domů“ (Ouředníček a kol. 2008, s. 13). Lze tedy zkonstatovat, že oproti západní suburbanizaci se u nás vyskytují značné rozdíly, a to jak v oblasti ekonomické,

sociální, tak ve fyzické sféře, a proces suburbanizace probíhající nyní u nás se blíží ranému stádiu klasické suburbanizace na západě (Ouředníček 2002).

V zázemí západních měst dochází totiž k extrémnímu rozvoji suburbánních oblastí, který se projevuje živelným rozpínáním měst do okolní krajiny. Tato specifická forma suburbanizace bývá nazývána tzv. **urban sprawl**, který je charakterizován nízkou hustotou osídlení s prostorově chaotickou zástavbou, vysokou závislostí na automobilech a značnou prostorovou segregací jednotlivých funkcí (Downs 1999 cit. v Seltzer 2002). Seltzer (2002) zdůrazňuje, že „žádné metropolitní oblasti v USA se nepodařilo vyhnout se problémům spojeným s rozpínáním města do okolní krajiny, a to ani těm, kde celkový počet obyvatel zůstal relativně stabilní nebo dokonce klesal“ (Seltzer 2002, s. 82). Pro Česko je dle mého názoru nutné poučit se z chyb ze západního vývoje a předcházet možným problémům včas.

Diplomová práce nese název Projevy **turistické urbanizace**, proto je nutné tento koncept diskutovat. Samotná teorie turistické urbanizace neexistuje, avšak tento pojem bývá často zmiňován v souvislosti s urbanizací přímořských oblastí či alpských oblastí (Barker 1982), kde tento způsob rozvoje způsobuje značné problémy v oblasti životního prostředí, sociální či ekonomické sféře. Termín turistická urbanizace používá např. Liszewski (1991 cit. v Vágner 1999), který hodnotí provázání procesů spojených s druhým bydlením, mobilitou mezi místem bydliště a rekreace a vlivem na uspořádání sídelní struktury. V podstatě lze tento proces turistické urbanizace chápat jako proces změn původních sídel na sídla zaměřená převážně na cestovní ruch. Tato sídla jsou atraktivní pro rekreaci, ale také pro trvalé bydlení, protože poskytují řadu rekreačních aktivit (ať už spojených s horským či přímořským prostředím), avšak na původní obyvatele a zástavbu může tento jev působit negativně, v těchto sídlech může docházet k přemrštěné výstavbě a sídla se potýkají s řadou problémů. Cestovní ruch může být velmi důležitým zdrojem pro lokální ekonomiku některých oblastí, který může maximalizovat potenciál místa, ale bez uvážlivě prováděného plánování může mít velmi špatné dopady na lokální ekonomiku a kulturní či přírodní zdroje, a proto je důležité se procesem turistické urbanizace zabývat (Hamzah, Noor 2003). Například Page a Hall (2003 cit. v Hamzah, Noor 2003) zkoumali dynamiku sídelního prostoru a tvrdí, že dochází k transformaci některých sídel na místa komerční spotřeby a proces turistické urbanizace vede k utváření měst „zábavy, radovánek“ (volně přeloženo autorkou), ve kterých se nachází zóna sportu, nočního života, nakupování apod.

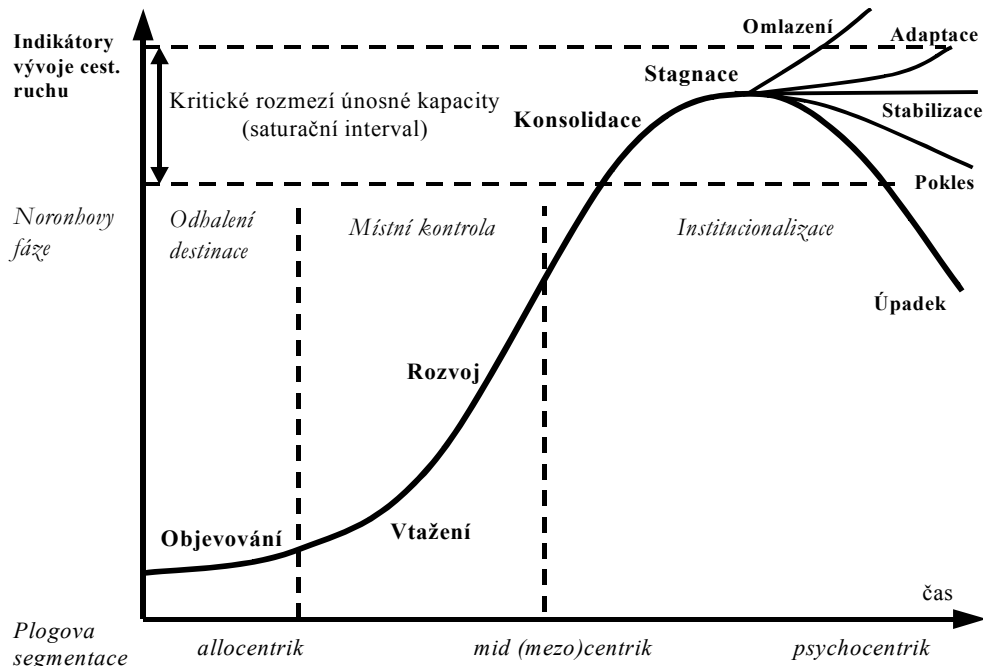
(Page, Hall 2003 cit. v Hamzah, Noor 2003). S problematikou turistické urbanizace se setkáváme v pracích zabývajících se zahraničními rekreačními lokalitami. U nás je vývoj v rekreačních oblastech opožděn oproti zahraničí a to z důvodu socialistického režimu, který tržní fungování cestovního ruchu brzdil, proto se můžeme ponaučit ze zkušeností ze zahraničí a nedopouštět se podobných chyb.

Zajímavý je přístup Vaverkové (2001), která se ve svém článku zajímá o turistickou urbanizaci přímoří francouzské Bretaně s cílem analyzovat současný stav a položit si otázky budoucího rozvoje. Dle mého názoru lze pro potřeby této práce nahlížet na urbanizaci horské oblasti (jako je Čeladná) také jako na urbanizaci přímoří a považovat horskou oblast za paralelu k pobřeží, a to nejen z důvodu podobného fyzicko-geografického ohraničení (moře x pohoří). Autorka zde zdůrazňuje, že „urbanizace svázaná s využitím půdy přímoří rybolovem nebo zemědělstvím je mizivá, protože užitkové a obytné stavby jsou obvykle dále od moře. O to více urbanizace přímoří je ovlivňována expanzí turistiky“ (Vaverková 2001, s. 32). Masové využívání přímořských oblastí propuklo po druhé světové válce, a to v rámci lázeňského využití. Jedná se o neuspořádaný a spontánní vývoj, čímž dochází ke znásobení a zhuštění urbanizovaných zón. Avšak původně přitažlivá místa hojně navštěvovaná turisty mohou skončit úpadkem a tím, že budou přesycená a klienti budou migrovat na jiná místa, a „tak vlastně vzniká vize všech účastníků, kteří se významně, jak primárně tak i sekundárně, spolupodílejí na urbanizaci pobřeží tj. turistů, investorů, politiků a ekologických aktivistů“ (Vaverková 2001, s. 32). Základním principem je to, že lidé chtějí objevovat přírodu, avšak fakt, že si pronajmou či koupí apartmán na mořském pobřeží spolu s dalšími tisíci lidmi, přispívá spíše k její degradaci a lidé tak v podstatě budou trávit svůj volný čas v městě situovaném na pobřeží a ne v přírodě (Vaverková 2001). Dojde k tomuto i v Čeladné? Vznikne z Čeladné město situované v hezkém přírodním prostředí plném turistů?

Je zřejmé, že investoři reagují na poptávku a pokud poptávka po apartmánech na pobřeží či na horách je, apartmány se stavět budou. Z tohoto hlediska má dle autorky trh turismu krátkodobé cíle. Naproti tomuto existují ekologové, kteří vyžadují ochranu přírody (Vaverková 2001). Většina území obce Čeladná patří pod chráněnou krajinnou oblast Moravskoslezských Beskyd. Jakým způsobem je rozvoj a nová výstavba ovlivňována touto skutečností?

S touto problematikou je také spjat koncept **životního cyklu destinace**, který je založen na sledování změn v turistické destinaci způsobených převážně vlivem cestovního ruchu. Je velice vhodný pro aplikovaný výzkum, jelikož umožňuje vysvětlit konkrétní destinační vývoj a jeho příčiny. Jedná se o jedno z použití klasické křivky životního cyklu produktu využívanou v marketingu od trojice ekonomů Vernona, Polliho a Cooka (Pásková 2008), kteří uvádějí čtyři fáze, a to zavedení, rozvoj, zralost a pokles. Postupně (od 80. let) se začal koncept využívat i v rámci geografie cestovního ruchu, jelikož bere v úvahu nejen časový i prostorový vývoj cestovního ruchu, ale také zohledňuje jeho vlivy na fyzické a sociální prostředí destinace. Geograf Butler uvádí šest fází cyklu a jedná se o fázi objevení, vtažení, rozvoje, konsolidace, stagnace a poststagnace (tato poslední fáze má pět různých variant – úpadek, pokles, stabilizace, adaptace a omlazení). Křivka (viz. obr. 1) zachycuje vývoj základních ukazatelů cestovního ruchu v destinaci. Mezi ně patří vývoj hodnoty únosné kapacity území, Defertovy funkce, objemu návštěvnosti, počtu uživatelů na jednotku plochy, míry využití ubytovacích kapacit, množství odpadu, postojů místních obyvatel k rozvoji cestovního ruchu v území, míry sezónnosti apod. (Pásková 2008).

Obr.1: Životní cyklus destinace

Zdroj: Pásková 2008 (upraveno Páskovou z Butler (1980), Noronha (1979), Plog (1973))

První fáze *objevení* je charakterizována příchodem malého počtu návštěvníků do destinace a změny v lokálním prostředí (ekonomické, sociální, politické, kulturní, technologické a

institucionální) podnítí vznik destinačního produktu. Tito návštěvníci (nazýváni jako alocentrici či objevovatelé) jsou schopni si vše zařídit sami a upřednostňují dobrodružnější způsob cestování. Jelikož v lokalitě není žádná infrastruktura pro cestovní ruch, jsou kontakty návštěvníků a místních intenzivní a návštěvníci jsou rezidenty příznivě přijímáni. Návštěvníci nemají výrazný vliv na fyzické či sociální prostředí, ale výrazně ovlivní impuls pro budoucí návštěvnost zprostředkováním vlastních zkušeností. Druhá fáze *vtažení* se vyznačuje nárůstem pravidelnosti a objemu návštěvnosti destinace, proto se místní zapojují do dění a začínají podnikat v oblasti cestovního ruchu. Dochází ke komercializaci vztahů s místními obyvateli a návštěvníky, také k propagaci destinace, k sociálním rozdílům mezi obyvateli, kteří se zapojili do procesu spojeného s CR a zbytkem a začíná se projevovat sezónnost destinace. Ve třetí fázi – *rozvoje* je již destinace důrazně propagována, počty návštěvníků (midcentrici – individuální masoví turisté) v hlavní sezóně převyšují počet místních obyvatel a do cestovního ruchu se zapojují vnější aktéři (především u ubytovacích zařízení), kteří jsou modernější a sofistikovanější než místní, kteří již nemají nad rozvojem takovou kontrolu. Výrazně se projevuje komercializace atraktivit v destinaci doplňovaná uměle vytvořenými atraktivitami, dochází k výrazným změnám nejen fyzického prostředí, se kterými nesouhlasí někteří místní obyvatelé, ale také k dopadům na ekonomické, socio-kulturní, fyzické a ekologické prostředí. Regionální a národní plánování se stává v této fázi nezbytným. Ve čtvrté fázi – *konsolidace* je cestovní ruch základním prvkem lokality, jak z hlediska zaměstnanosti, tak příjmů, prosazuje se masový cestovní ruch bez zájmu o místní obyvatele (psychocentrici – organizovaní masoví turisté), narůstá infrastruktura cestovního ruchu, ale dochází k výraznému zpomalování tempa růstu návštěvnosti a také k nespokojenosti místních obyvatel s tímto vývojem. Další fází je *stagnace*, která je nejkritičtější, a to z toho důvodu, že rozhodne o poslední fázi. V této fázi dochází k poklesu útrat a délky pobytu návštěvníků, přičemž počet návštěvníků je na vrcholu, změny, ke kterým došlo, se stávají nevratné a nežádoucí, destinace je považována za nmoderní a láká pouze turisty, kteří nemají zájem o autentičnost lokality. Místní obyvatelé mají negativní postoj vůči návštěvníkům. Poslední fáze zvaná *poststagnace* má pět variant. První z nich je *úpadek*, kdy došlo v destinaci k vyčerpání všech zdrojů, degradaci životního stylu a přírodního prostředí a ztrátě *genia loci*. *Pokles* je charakterizován nedostatečnými investicemi do infrastruktury a snižováním návštěvnosti. *Stabilizace* je fáze, při které je udržována stabilní úroveň návštěvnosti a došlo k vyrovnání se s předchozím úpadkem. Fáze *adaptace* je charakterizovaná určitou mírou růstu návštěvnosti, jelikož došlo k přizpůsobení únosné kapacity území. Poslední variantou je

omlazení, při kterém došlo ke změně image pomocí promyšleného managementu a tímto začíná nový životní cyklus destinace a opakovaný nárůst návštěvnosti (Pásková 2008). Lze tento koncept uplatnit i u zkoumané obce? Pokud ano, v jakém stádiu se nachází?

Významným prvkem sídelní struktury jsou objekty individuální rekreace neboli **druhé bydlení**. Ty v obci Čeladná hrají důležitou roli a jejich počet převyšuje počet objektů pro trvalé bydlení. Nejprve je nutné zmínit, co znamená pojem druhé bydlení. Definice druhého bydlení existuje několik.

Často citovanou je definice slovenského autora P. Mariota: „Objekty individuální rekreace jsou specifickým druhem ubytovacích zařízení sloužících k rekreačním účelům. Je pro ně charakteristická poměrně nízká ubytovací kapacita s omezeným okruhem uživatelů, jejich různorodost, častá vysoká koncentrace na malém území“ (Mariot 1983, s. 27). V našich podmínkách je neuzívanější definice druhého bydlení od J. Vágnera a D. Fialové: „Druhé bydlení chápeme jako komplex jevů a procesů, spojených s objektem (či částí objektu), který je přechodným místem pobytu vlastníka(ů) či uživatele(ů), využívajícího(ch) tento objekt převážně k rekreačním účelům“ (Vágner 1999 cit. v Fialová 2000, s. 11). Ve výkladovém slovníku cestovního ruchu lze nalézt výše zmíněnou definici od autorů J. Vágnera a D. Fialové rozšířenou o další informace: „mimo jiné se jedná o pobyt v objektech individuální rekreace (OIR), zejména chataření, chalupaření a pobyt v soukromých sezónních sídlech i rekreačních vilkách. Charakteristická je různorodost v době, délce i periodicitě využívání objektu, častá lokalizace v příměstském, ale i venkovském prostředí, nezřídka přírodně atraktivním“ (Pásková, Zelenka 2002, s. 69). Britská literatura uvádí „second home“ – objekt, který je přechodným bydlištěm vlastníka či uživatele, který má trvalé bydliště v jiném místě a využívá objekt k rekreačním účelům (Fialová 2001). Francouzská definice považuje za „residence secondaire“:

- a) dům, umístěný ve venkovském sídle, využívaný rodinou, která disponuje v jiném místě jiným bydlením, a toto místo je pro ni trvalým místem pobytu
- b) obydlí, využívané rodinou s cílem trávit zde volný čas o víkendu či dovolené, které je ve vlastnictví člena rodiny, jeho příbuzných či známých a není místem trvalého pobytu (Kowalczyk 1994).

„Ať se přikloníme k jakékoliv definici, vždy je možné k rekreačním objektům přistupovat z několika hledisek. Lze je považovat za součást sídelního systému, za součást cestovního

ruchu, pohlížet na ně jako na jev ovlivňující životní prostředí, popřípadě je spojovat s určitým životním stylem apod.“ (Bartolomová 2006, s. 10).

Rekreační systém je v čase i prostoru dynamický a jeho rozvoj závisí na dosažené úrovni společnosti a na jejích prostorových, přírodních a sociálně ekonomických podmínkách (Bičík a kol. 2001). Druhé bydlení se stalo významným fenoménem české společnosti. Např. ve Skandinávii či v Kanadě je také značně rozšířeno, ale u nás se stalo významným hlavně z důvodu důležitého postavení v hodnotovém žebříčku společnosti. Rozvoj tohoto specifického životního stylu můžeme zaznamenat od poválečného období. Významný vliv na rozvoj druhého bydlení u nás měly společenské poměry do roku 1989 např. nemožnost cestovat do zahraničí, „útěk“ před komunistickým režimem do soukromí apod. Hlavním cílem využívání druhého bydlení je rekreace a s tím spojená regenerace fyzických a psychických sil.

Druhé bydlení není chápáno jen jako souhrn objektů individuální rekreace, ale jako ucelený komplex souvisejících jevů a procesů. Je totiž významným faktorem rozvoje území a také impulsem pro rozvoj lokálních služeb (Bičík a kol. 2001). Dle Vágnera (2004) se „rekreace ve vlastních rekreačních objektech stává neoddělitelným prvkem v široce pojatých urbanizačních (a deurbanizačních) procesech a v systému osídlení. Druhé bydlení se řadí k nezanedbatelným součástem dynamicky se rozvíjejícího sektoru světové ekonomiky – cestovního ruchu. Další skutečností je, že lidé s městským životním stylem působí prostřednictvím všech aktivit spjatých s druhým bydlením na venkovskou společnost, což se může projevit pozitivně (šíření technických inovací, městské kultury), ale též se stát příčinou konfliktů. Vliv rekreace může způsobit až posun či změnu funkce sídla v sídlo rekreační. Naopak silně rekreační sídla se mohou transformovat v území s dominantní rezidenční funkcí“ (Vágner 2004, s. 21). Konkrétnější informace o změnách funkcí obcí v Beskydech poskytuje má bakalářská práce (Bartolomová 2006).

Stav druhého bydlení v Česku je v současné době charakterizován stagnací výstavby a počtů objektů druhého bydlení, dále kvalitativními změnami v pojetí rekreace či funkčními změnami ve využití objektů. V současné době také dochází ke stírání rozdílů mezi trvalým a druhým bydlením a také mezi druhým bydlením a komerčními formami cestovního ruchu. Prostřednictvím hierarchické a prostorové difúze dochází k šíření těchto kvalitativních změn, tak jako tomu bylo v minulosti u šíření kvantitativních změn druhého

bydlení a také na rozdíl od sociálně-nivelizovaného charakteru druhého bydlení v minulosti se prohlubuje sociální difúze (Fialová, Vágner 2005). Zmíněné současné charakteristiky v druhém bydlení jsou v obci Čeladná také patrné a jsou analyzovány v kapitole 4.2. Jmenovaní autoři dále shrnují, že „vývoj druhého bydlení po roce 1989 je výrazně odlišný od předchozích etap. Je to způsobeno nejen obecnou politicko-ekonomickou transformací, ale především demografickými generačními posuny a sociologickými změnami, především ve vztahu k jiným vzorcům využívání volného času, možnostem seberealizace, využívání dalších forem cestovního ruchu a rekreace. To odpovídá dlouhodobým trendům v západní Evropě a Severní Americe“ (Fialová, Vágner 2005, s. 79)

Rozvoj obytné funkce je dán novou výstavbou, rekonstrukcí stávajícího bytového fondu, ale také přeměnou druhého bydlení na trvalé, jak již bylo výše zmíněno (**transformace druhého bydlení**) (Fialová 2000). K transformaci druhého bydlení dochází několika způsoby. Jednou z možností je změna objektu druhého bydlení na komerční využití, přičemž majitel soukromě či organizovaně pronajímá objekt zájemcům. Druhé bydlení lze také transformovat na bydlení první, tzn. na objekt určený pro trvalé bydlení. Mnoho objektů druhého bydlení již splňuje požadavky pro trvalé bydlení, proto dochází pouze k oficiální změně statusu využití objektu a majitelé nemusí objekt nijak fyzicky měnit. Další variantou je možnost zbourání chaty či chalupy a místo nich stavba rodinného domu. Tento proces může být spjat s různými problémy. Jedná se především o změnu uživatelů jednotlivých objektů a tedy i jejich potřeb a nároků na trávení volného času a může tedy docházet k zastavění velkých ploch bez doprovodné infrastruktury (Fialová, Kadlecová 2007).

To, že se druhé bydlení transformuje na trvalé, může být dalším zdrojem pro rozvoj v suburbánních oblastech a hraje tedy určitou roli v rámci suburbanizačních procesů (Ptáček 1997). Dle názoru Kučery (2001) „se způsob využívání mění, některé objekty individuální rekreace jsou znovu trvale obydleny“ a takovýchto případů bude dle autora „přibývat – podmínkou bude celoroční obyvatelnost, dopravní dostupnost (i bez auta), úroveň zásobování a také dostupnost lékaře“ (Kučera 2001, s. 15). Konfrontaci druhého bydlení a suburbanizačních tendencí charakterizovaných výstavbou nových domů pro trvalé bydlení zaznamenává například Tesař (2009) ve své bakalářské práci na příkladu části zázemí Prahy (Dolní Břežany, Ohrobec). Uvádí že, výstavba nových luxusních domů

v oblastech s původními zahrádkářskými chatkami působí neesteticky a také může způsobovat řadu problémů sociálního charakteru (Tesař 2009).

V oblasti Beskyd, dle provedených šetření, nedochází k výraznějším změnám funkcí objektů druhého bydlení. Výjimkou jsou dopravně dobře dostupné lokality v údolích. Také z výsledků mnou provedeného šetření v rámci bakalářské práce nelze transformaci stávajících objektů druhého bydlení (chat) v obci Čeladná příliš očekávat (Bartolomová 2006). Avšak novým fenoménem Beskyd je „výstavba moderních dokonale vybavených rodinných domů, určených k trvalému bydlení, jakož i ke každodenní rodinné rekreaci jejich majitelů, avšak zpravidla bez možností využití pro návštěvníky a širší veřejnost“ (Havrlant 2004). V posledních letech tedy často dochází k tomu, že některé obce v oblasti Beskyd ztrácí svou převážně rekreační funkci v důsledku suburbanizačních procesů (Bartolomová 2006). V dlouhodobějším horizontu však Beskydy patří dle typologie oblastí druhého bydlení pod typ moderního chalupaření s vysokou sezónností, s atraktivními možnostmi sportu i pro mladší generaci a právě s možností přeměny na trvalé bydlení (Fialová, Vágner 2005).

Druhé bydlení hraje významnou roli ve venkovských oblastech, také v oblastech zázemí měst a lze na něj pohlížet rovněž jako na **sezónní suburbanizaci** (Clout 1974 cit. v Vágner 2004, s. 23).

V problematice turistické urbanizace hraje významnou roli výstavba **apartmánových bytů** neboli rekreačních bytů, která je považována za nový trend v druhém bydlení, který lze u nás spatřovat v rekreačních oblastech. Apartmánové domy, které se začínají stavět v turisticky atraktivních oblastech, se také dle mého názoru dají zařadit do problematiky suburbanizačního procesu, a to z toho důvodu, že svým fyzickým vzezřením působí jako bytový dům pro trvalé bydlení a také jsou tak využívány, avšak řada majitelů je používá pro rekreaci. Tyto rekreační byty jsou naprosto srovnatelné s klasickými byty pro trvalé bydlení a nabízejí majitelům či návštěvníkům veškerý komfort, rozdíl je tedy pouze v jejich umístění v přírodně atraktivních oblastech. K větší výstavbě apartmánových bytů u nás dochází například v horských střediscích, ale také v zázemí golfových hřišť, v rekreačních lokalitách u vodních ploch a také v lázeňských oblastech (Kadlecová 2006, 2009). Čeladná je tedy ideálním místem pro výstavbu těchto domů. Je to turisticky atraktivní horská oblast, s golfovým hřištěm a také s lázeňským zázemím. Golfové resorty

jsou z důvodu masivního nárůstu počtu těchto lokalit a s tím spojeným zábořem půdy často diskutovány a s jejich vznikem je spojen také rozvoj rezidenčního a rekreačního bydlení (Weaver, Lawton 2006). Proto může být Čeladná příkladem obce s výstavbou apartmánových bytů nejen v zázemí golfového resortu.

V Česku se tento nový fenomén apartmánových rekreačních bytů začíná objevovat od druhé poloviny 90. let 20. století a je založen na rekreaci obyvatel ve vlastních či pronajatých bytech namísto rekreace v tradičních objektech druhého bydlení, tedy v chatách či chalupách. Pro určitý typ rekreatů je dovolená v bytu velice lákavou, a to z toho důvodu, že se o nic nemusejí starat (údržba okolí objektu apod.), investují peníze do nemovitosti, jsou v prostředí, které jim poskytuje aktivní trávení volného času, možnost pronájmu a tím výdělku a také určitým způsobem tento typ vlastnictví nemovitosti buduje „prestiž“ („Vlastnictví apartmánového bytu na horách může být bráno jako známka prestiže a vyššího postavení ve společenských kruzích. Společně s hrou golfu, tenisu a drahým autem buduje image podnikatele“ (Kadlecová 2006, s.22)). V Čeladné se tento druh zástavby začal stavět teprve nedávno a je zde tedy zřejmě určité zpoždění oproti větším a významnějším rekreačním centrům (např. Špindlerův Mlýn). V přírodně atraktivních oblastech, nejčastěji horských střediscích, dochází k výstavbě bloků domů s byty a v některých oblastech narostla tato výstavba do neúnosných rozměrů. Tento způsob rekreace může mít pro majitele a dotčené obce či residenty řadu výhod, avšak také velké množství nevýhod (Kadlecová 2006, 2009). Negativní dopady nadměrné výstavby v alpských střediscích jsou již zdůrazňovány v 80. letech 20. století (Barker 1982), což souvisí s masovou výstavbou apartmánových domů v lyžařských střediscích. Již tehdy bylo vytýkáno několik problémů, s kterými se můžeme setkat v současnosti i v našich podmínkách. Jedná se o ztrátu tradičního typu osídlení a náhradu městským stylem zástavby, nízké daňové příjmy, nízká obsazenost apartmánových bytů, růst cen pozemků apod. (Barker 1982).

Původně byl tento nový trend rekreace v bytech založen na přestavbě stávajících objektů, bývalých podnikových rekreačních chat či zchátralých budov. Místní obyvatelé i vedení obcí toto spatřovali jako velice přínosné, protože došlo k opravě nevzhledných budov v obci. První apartmánové domy byly v některých obcích postaveny samotnými obcemi se záměrem pro trvalé bydlení a s tím, že výstavba těchto bytů přispěje k rozvoji obce. Avšak s nezájmem místních obyvatel (především z důvodu vysoké ceny) byly postupně prodány

pro rekreační účely (Kadlecová 2009). Později se do popředí dostávají developerské společnosti, které skupují obecní pozemky, na kterých pak začínají své projekty realizovat. Velké množství obcí je totiž významně zadluženo a tímto způsobem (prodejem pozemků) získávají finance do obecního rozpočtu (Kadlecová 2006, 2009). V současné době se apartmánové domy staví především na „zelené louce“ a tím dochází k záboru půdy, výrazné změně vzhledu jednotlivých obcí a vedení i místní obyvatelé začínají mít na tento typ zástavby negativní názor oproti očekávání na počátku. Největší počet těchto bytů se v Česku nachází v oblasti Krkonoš (Špindlerův Mlýn, Harrachov, Rokytnice nad Jizerou, Pec pod Sněžkou), kde jsou součástí snad každého lyžařského střediska. K výstavbě dochází také v horských oblastech Šumavy, Jizerských, Orlických či Krušných hor. Na Moravě se tento trend zatím nerozvíjí tak masově a rychle. Další oblastí atraktivní pro tento typ zástavby jsou rekreační oblasti kolem vodních nádrží a ploch. Příkladem jsou „Doky“ u Lipna nad Vltavou (Kadlecová 2006, 2009). Některé developerské projekty apartmánového bydlení, které v Čeladné vznikly a vznikají jsou charakterizovány v příloze 1.

Z šetření, které Kadlecová prováděla v Krkonoších, vyplývají zajímavé výsledky. Autorka popisuje jednotlivé výhody a nevýhody výskytu rekreačních bytů v několika horských střediscích a hodnotí názory jednotlivých aktérů, kteří se do problematiky zapojují. Jedná se o rezidenty, vedení obce, developery a orgány ochrany přírody, jejichž zájmy jsou často protikladné. Jednou z výhod je, že vlastníci nemovitostí přinášejí do obce peníze tím, že utrácejí v místních obchodech, restauracích, někteří z nich podporují určité aktivity v obci, protože se často jedná o movité obyvatele, další výhodou může být prodloužení sezóny, především o víkendy, a také podpora místních stavebních firem. Jedná se tedy o pozitivní dopad na podnikatelskou činnost v obci či zvýšení atraktivity obce. Avšak nevýhody dle autorčiných výsledků převládají. Majitelé apartmánových bytů totiž nemají trvalé bydliště v obci a tudíž neodvádějí obci daně, pouze daň z nemovitostí, která není tak vysoká. Jednou z nevýhod je také zátěž místních a přístupových komunikací. Problémem je také to, že se obec musí starat o odvoz odpadků, čištění odpadních vod, udržování komunikací apod. samozřejmě i v okolí apartmánových bytů, což je většinou financováno z rekreačních a lázeňských poplatků, avšak apartmánové byty tyto poplatky neplatí. Negativem je také to, že apartmánové byty jsou využívány jen sezónně či víkendově, a proto jsou v tomto období střediska přeplněna nad únosnou míru a na druhou stranu mimo sezónu a ve všední dny jsou byty opuštěny (tzv. „mrtvé domy“, „domy

duchů“). Často také dochází k tomu, že obyvatelé si veškeré potraviny a potřebné zboží nakoupí v místě bydliště a vše si dovezou s sebou a místních služeb už nevyužívají. Tento problém je v odborné literatuře spojován s pojmem **efekt turistické pasti** a je definován jako „negativní působení cestovního ruchu, který svými podnikatelskými aktivitami znehodnocuje svůj vlastní kapitál (kulturní a přírodní hodnoty destinace) a tím i předpoklady pro svůj ekonomicky, ekologicky i společensky udržitelný rozvoj. Intenzita dopadu tohoto efektu je dána zejména následujícími faktory: relativní návštěvnost (vztažená na počet obyvatel), sezónnost, zranitelnost ekosystémů, míra ekonomické závislosti rezidentů na cestovním ruchu a míra regulace cestovního ruchu. Tento sebedestruktivní jev může výrazně ovlivňovat životní cyklus destinace“ (Pásková, Zelenka 2002, s. 71-72). Nejvíce se tento problém vyskytuje ve Špindlerově Mlýně, kde jsou apartmánové domy hojně zastoupeny (Matějka 2009). Místní obyvatelé tam výskyt bytů vnímají velmi negativně, a to z toho důvodu, že se z obce stává turistické ghetto nevhodné pro trvalé bydlení, kde obyčejných obchodů ubývá, protože se jejich chod neudrží mimo sezónu, a tudíž musí místní za nákupy dojíždět a dochází i k stěhování do okolních měst (Kadlecová 2006, 2009). Dalším negativem existence rekreačních bytů v horských obcích je to, že dochází ke ztrátě původního kouzla horských vesniček, ničení přirozeného krajinného rázu oblastí, narušení původní urbanistické koncepce a výhledu do krajiny. Z malých horských obcí se tak svým vzezřením stávají města s vícepodlažní výstavbou (Lukeš 2005 in Kadlecová 2006). Existence apartmánových domů má tedy negativní dopad na rozpočet obce, jejich obyvatele a životní prostředí (Kadlecová 2009). A dle výsledků šetření vyplývá, že některé obce již nechtějí podporovat další výstavbu apartmánových bytů na svém území a dokonce v některých obcích je již vyhlášena stavební uzávěra na tento typ staveb (Kadlecová 2006, 2009). Tento fakt může být dobrým ponaučením pro obec Čeladná, ve které teprve nedávno došlo k první výstavbě apartmánového domu s byty, ale již teď je zřejmé, že by se obec měla vyvarovat chyb, ke kterým dochází v jiných částech republiky a nenechat tento trend dojít do neúnosné míry. Lze nalézt podobný vývoj také v Čeladné? Dojde také ke stavebním uzávěrám?

Šíření určitého trendu v prostoru popisuje teorie **šíření inovací** (Hägerstrand 1968), kterou lze také využít u problematiky této diplomové práce, jak u šíření výstavby apartmánových bytů, tak u suburbanizačních tendencí v Česku. Dle autora je **hierarchická difúze** chápána jako zavedení nějaké nové inovace a následné šíření v celém systému v závislosti na hierarchii sídelního systému (Hägerstrand 1968). Znamená to tedy, že zmiňovaná výstavba

apartmánových bytů či nových rodinných domů v zázemích měst se nejprve vyskytuje u hierarchicky výše postavených sídel a tedy ve zkoumané obci Čeladná je zřejmé určité zpoždění těchto jevů. Srovnání intenzity výstavby v obci Čeladná a jednotlivé projekty dle roku výstavby jsou popsána v kapitole 4.3.

V rámci výzkumu turistické obce Čeladná je vhodné také zmínit koncept **amenitní migrace** či mobility. Amenitní migrace „představuje pohyb motivovaný příjemným a hodnotným životním prostředím“ a zahrnuje „jak migrační, tak i cirkulační pohyby, neboť kromě environmentálně (myšleno přírodně a/nebo socio-kulturně přitažlivé prostředí) motivované migrace je jeho součástí také cestovní ruch včetně druhého bydlení a výletnictví (vždy s převažující motivací atraktivního životního prostředí)“ (Moss 1993 cit. v Pásková 2008, s. 21). Amenitní migrace je podrobněji specifikována v článku Bartoše a Kušové (2005) a dle autorů „jde o specifický typ migrace, která zpravidla směřuje z urbánního prostředí do rurálních oblastí a primárně není motivovaná ekonomicky, ale snahou žít v území s hodnotnějším přírodním, případně i sociálním a kulturním prostředím, a tím dosáhnout vyšší kvality života. Zvýšení kvality života tímto způsobem je platné, samozřejmě, jen pro určitou skupinu lidské populace, tu, která staví v hodnotovém žebříčku životní prostředí na jedno z čelních míst“ (Bartoš, Kušová 2005, s. 315). To znamená, že kvalita území z hlediska environmentálního a kulturního zde hraje dominantní roli. Tento požadavek přírodní zachovalosti či kulturní kvality území mohou splňovat oblasti, které jinak patří mezi tzv. „zaostalé“, avšak pro určitou skupinu obyvatel se stávají žádoucími. Autoři Bartoš a Kušová se zabývají převážně oblastí jižních Čech, oblastí střeďočeskou a plzeňským regionem se zabývá Novotná, Kopp (2008).

Zmiňovaný jev má pět vývojových stádií. „Prvotní návštěva území prostřednictvím určité formy turizmu, opakovaná návštěva území, pronájem nemovitosti a pravidelná návštěva území, koupě nemovitosti a její využívání ve smyslu „druhého bydlení“, trvalé přesídlení – amenitní migrace do cílového území“ (Steward 2002 cit. v Bartoš, Kušová 2005, s. 315). Podobné tendence ve vývoji lze spatřovat také u zkoumané obce. I u tohoto jevu lze nalézt úzké propojení druhého bydlení a trvalého bydlení v kvalitním životním prostředí, protože tendence lidí žít v neporušené krajině je dle Librové (1994 cit. v Bartoš, Kušová 2005) dána fylogeneticky bez uvědomování si a příkladem může být výstavba letních bytů v 19. století u nás, vznik trampingu či prvních chatových osad v blízkosti velkých sídel z důvodu úniku z průmyslových měst. Dle autorů „hranice mezi druhým bydlením a

amenitní migrací nebývá zcela ostrá a jednoznačná. Za určující charakteristiku se v našich podmínkách považuje tzv. trvalé bydliště v amenitním prostředí. Osob, či rodin, kteří se rozhodli opustit město a žít v kvalitnějším životním prostředí v České republice neustále přibývá“ (Bartoš, Kušová 2005, s. 317). V rámci terénního šetření mezi obyvateli mě důvod přistěhování nových obyvatel také zajímá.

Z výše uvedeného vyplývá zřejmá provázanost druhého bydlení a procesu rezidenční suburbanizace charakterizovaného výstavbou rodinných domů. Tyto jevy jsou významnými prvky sídelního systému a mají podobný základ. Se zvyšováním koncentrace obyvatel ve městech, a s tím spojené zvyšování znečištění měst, roste potřeba trávení času mimo město v příjemném prostředí a tímto dochází k dekoncentračním tendencím obyvatelstva. Příkladem jsou výše zmíněné apartmánové byty, které v sídelním systému působí jako objekty pro trvalé bydlení, ale jsou přitom využívány víkendově a sezónně jako objekty pro rekreaci. Z toho důvodu je v současnosti celá řada menších obcí v přírodně atraktivním prostředí zastavována, což však může způsobit ztrátu původního charakteru obce a z malých horských vesniček se stávají obce s městským charakterem zástavby.

Obě dvě formy jak suburbanizace, tak i druhé bydlení se začaly rýsovat již před druhou světovou válkou, a to výstavbou rodinných domů hlavně v zázemí Prahy a vznikem trampských osad. Avšak po druhé světové válce se začínají obě formy sídelního systému vyvíjet rozdílně, a to z důvodu socialistického plánování. Suburbanizační tendence byly potlačeny podporou střediskové soustavy a ochranou zemědělského půdního fondu. Naproti tomu se druhé bydlení začalo šířit masově. Jedním z důvodů byla tzv. socialistická industrializace, která zapříčinila velké stěhování obyvatelstva do měst, a také odsun německého obyvatelstva z českého pohraničí, což mělo za následek uvolnění bytového fondu na venkově a tím vznik chalupaření. Dochází také k masové výstavbě rekreačních chat a „tento trend můžeme částečně označit za náhradu znemožněného suburbanizačního procesu“ (Fialová 2004, s. 40).

Prostudováním širokého spektra odborných textů vyplynula řada otázek, na které se pokusím v dalších částech odpovědět.

2.2 Literatura k vybranému území

Po uvedení teoretických konceptů je nutné také zmínit odbornou literaturu, která se zabývá zkoumaným územím, kterým je obec Čeladná nacházející se v oblasti Beskyd. Odborné literatury, která by se zabývala pouze obcí Čeladnou, je však málo, ale v rámci širšího zarámování do oblasti Beskyd bývá často zmiňována. Na Ostravské univerzitě vznikají diplomové práce se zaměřením právě na obec Čeladnou či sousední obce a mohou poskytnout určité srovnání výsledků výzkumů. Jedná se například o práce Rusnokové (2004), Gajduška (2008), Blažkové (2009).

Vymezením oblastí cestovního ruchu na základě vyhodnocení souboru přírodních podmínek, objektů vytvořených lidskou činností, dopravní vybavenosti, vybavenosti zařízeními umožňujícími využití lokalizačních podmínek pro realizaci cestovního ruchu a vyhodnocení negativních vlivů na rozvoj cestovního ruchu, se zabývá Rajonizace cestovního ruchu ČR (Dohnal a kol. 1985). Beskydy patří dle Rajonizace do oblastí cestovního ruchu I. kategorie, což znamená, že patří mezi oblasti s nejkvalitnějšími podmínkami a předpoklady pro rozvoj cestovního ruchu a jejich funkce v cestovním ruchu je celostátního i mezinárodního významu (Dohnal a kol. 1985). V současné době se používají aktuálnější díla a to Návrh nové rajonizace cestovního ruchu v ČR, který také analyzuje potenciál cestovního ruchu v oblastech Česka. Čeladná je zde uvedena jako horské středisko nadregionálního významu (Vystoupil a kol. 2007). Hodnocení potenciálu cestovního ruchu na území České republiky (Bína 2001) udává, že obec Čeladná patří mezi obce s velmi vysokým potencionálem cestovního ruchu.

Transformaci pohraniční oblasti cestovního ruchu – Beskydy analyzuje ve své knize Havrlant (2000), který v ní hodnotí silné a slabé stránky a možnosti transformace rekreačních prostorů nejen české části Beskyd, ale také polské a slovenské.

Základní informace o území, jeho geologii, flóře či fauně poskytuje kniha Národní parky a chráněné krajinné oblasti České republiky (Voženílek a kol. 2002) a je zde samozřejmě také část CHKO Moravskoslezských Beskyd. Za zmínku také stojí dílo Chráněná území ČR (Weissmannová 2004), které poskytuje informace o tomto typu území v okrese Frýdek – Místek. O historii obce Čeladné poskytla některé informace publikace Z archivů a ze vzpomínek aneb vybrané kapitoly z dějin Čeladné (Saheb, Tofel, Vašutová 2008).

Doplňující informace o lázeňství poskytuje dílo Encyklopedie lázní a léčivých pramenů v Čechách, na Moravě a ve Slezsku, které zmiňuje historický vývoj lázní v Čeladné (Bucharovič, Wieser 2000).

Základními dokumenty obce jsou územní plán a strategický plán obce, do kterých jsem mohla nahlédnout. Tyto dokumenty mi podaly podstatné informace o obci Čeladná a jejím rozvoji (Územní plán 2004, Strategie rozvoje obce Čeladná 2001). Konkrétně cestovního ruchu v oblasti se týká publikace Strategie rozvoje cestovního ruchu v regionu Beskydy (2001).

Doplňujícími zdroji informací jsou také propagační materiály obce, které vydává Informační centrum Čeladná či Beskydské informační centrum ve Frýdlantě nad Ostravicí. Dále to jsou internetové stránky obce, CHKO Beskydy, developerských společností a další či články z různých periodik (MF Dnes, Hospodářské noviny a další), na které je nutné nahlížet kriticky.

3. METODIKA

Problematika turistické urbanizace je velice komplexní a do současného rozvoje obce zasahuje řada aktérů. Proto bylo nutné použít různých metod k zjištění velkého množství informací k popsání současného stavu a vývoje obce, aby bylo možné odpovědět na předem stanovené výzkumné otázky a dosáhnout cíle práce. Z toho důvodu bylo využito několik metod kvalitativního výzkumu, především terénní šetření, řízené rozhovory, dotazníkové šetření, vyhledávání informací z internetových stránek či analýza dokumentů.

3.1 Postup práce

Prvním krokem této práce bylo prostudování literatury a zhodnocení teoretického rámce. Jelikož se problematika turistické urbanizace v odborné literatuře zatím příliš nevyskytuje, bylo nutné provést diskuzi literatury se zahrnutím širokého spektra teoretických konceptů.

Druhým krokem byla analýza dostupných dat týkajících se obce Čeladná. Jedná se o data, která poskytuje Český statistický úřad na svých internetových stránkách nebo v rámci své veřejné databáze. Tyto zdroje poskytly informace o intenzitě bytové výstavby v obci, počtech domů, bytů a druhého bydlení, využití jednotlivých ploch, a také samozřejmě základní informace o počtu obyvatel, jejich struktuře či migraci. Data o funkčním využití jednotlivých objektů zpracovává Český statistický úřad v rámci Registru sčítacích obvodů a budov, což je pro výzkum druhého a trvalého bydlení přínosné. Tato data mi byla poskytnuta v rámci projektu „Suburbánní rozvoj, suburbanizace a urban sprawl v České republice: omezení negativních důsledků na životní prostředí“. Data o objektech poskytuje také Český úřad zeměměřičský a katastrální. Doplňující informace například o nezaměstnanosti udává Ministerstvo práce a sociálních věcí na svých stránkách. V rámci zjišťování informací bylo nutné navštívit internetové stránky obce Čeladná, Euroregionu Beskydy, Správy CHKO Beskydy, všech developerských projektů, které významně ovlivňují vzhled obce, České golfové federace, ekologického sdružení Beskydčan a různých periodik, které o Čeladné v současnosti píší, například MF Dnes či Hospodářských novin a dalších.

Dalším krokem bylo samotné šetření v obci, které spočívalo v provedení řízených rozhovorů s vedením obce, rezidenty, chataři, návštěvě stavebního úřadu v obci a

dotazníkového šetření s majiteli ubytovacích zařízení. S některými respondenty, se kterými mám bližší vztah, jsem důkladně debatovala o současné situaci v obci. Na jejich postoje je však nutné nahlížet jako na subjektivní názory jednotlivců. Tyto rozhovory pomohly k pochopení různých souvislostí chodu obce. Provedeny byly také rozhovory se správou Chráněné krajinné oblasti Beskydy a vedením ekologické organizace Beskydčan. Formu řízeného rozhovoru jsem si vybrala z důvodu možnosti širší diskuze s respondenty. Proto jsou osnovy rozhovorů poměrně obecné a zjišťování informací záleželo na ochotě respondentů diskutovat. Po dokončení veškerých šetření bylo nutné nashromážděné informace zpracovat a vyhodnotit.

3.2 Návštěva obecního úřadu

V březnu 2009 jsem navštívila obecní úřad, kde jsem měla dopředu domluvenou schůzku s místostarostkou obce (Věrou Golovou), s kterou jsem provedla řízený rozhovor. Osnova řízeného rozhovoru je v příloze 2. Původně jsem chtěla pohovořit se starostou obce, ale setkala jsem se s nechotou z jeho strany. Cílem řízeného rozhovoru bylo zjistit, jaký je postoj vedení obce k současnému rozvoji obce, zda i do budoucna chtějí podporovat výstavbu v obci a jaké jsou jejich cíle v tomto směru. Rozhovor s paní místostarostkou trval přibližně půl hodiny. Na otázky zodpovídala velice krátce, nebyla příliš ochotná se mnou diskutovat a nedošlo k získání nějakých dalších doplňujících informací.

V rámci obecního úřadu jsem také navštívila stavební úřad Čeladné, kde jsem mohla nahlédnout do územního plánu (byl schválen v roce 1994) a opsat si či ofotit potřebné informace. Nahlédnutí do ÚP mi poskytlo základní informace o obci, jeho urbanistické koncepci a jeho regulativách, dopravě, bytové výstavbě, obyvatelstvu a další. Jedná se o sedmou změnu tohoto územního plánu schválenou v roce 2004. Jednotlivé změny jsou popsány v tabulce 4. Dále jsem mohla nahlédnout do Strategického plánu obce Čeladná, který řeší strategii rozvoje obce se zaměřením na podporované aktivity.

3.3 Šetření s aktéry obce

Nelze samozřejmě zachytit názory všech obyvatel obce a lze zkoumat pouze určitou část populace, proto je nutné mít dostatečný počet dotazovaných a podobnou strukturu vzorku jako složení celé populace, tzn. reprezentativní vzorek a poté předpokládat, že zjištěné

závěry jsou aplikovatelné i na zbytek populace. Důležitou součástí výzkumu je jakýsi předvýzkum, který nám zajistí, aby náš hlavní výzkum neztroskotal na nějaké chybě, například na nesrozumitelnosti otázek. Pilotní výzkum je tedy „testem nástrojů, které ve výzkumu hodláme použít. Cílem tu je obvykle testovat srozumitelnost a jednoznačnost otázek“ (Disman 2006, s. 122). Pilotní výzkum šetření s obyvateli jsem provedla v obci v listopadu 2008, kdy jsme se zeptala několika obyvatel na mnou předem připravené otázky. Zjistila jsem, že některé byly špatně položeny, některé byly zbytečné apod., proto jsem je pro hlavní výzkum přepracovala. Osnova řízeného rozhovoru s obyvateli je v příloze 2. Nejrozsáhlejší šetření, co do počtu respondentů a otázek, jsem prováděla s obyvateli obce, jelikož se jich nejvíce rozvoj obce dotýká.

Řízené rozhovory s obyvateli obce byly prováděny mezi prosincem 2008 a březnem roku 2009 mezi náhodně vybranými obyvateli obce. Za toto období se mi podařilo nashromáždit 181 rozhovorů. Což při počtu 2 014 obyvatel starších 15 let v roce 2008 znamená 9% vzorek populace. Je však nutné počítat s tím, že určitá část nově příchozích obyvatel nemá v obci uvedeno trvalé bydliště. Hlavním cílem tohoto šetření bylo zjistit postoj obyvatel k současnému rozvoji obce. Zajímalo mne, jakým způsobem se názory liší v závislosti na délce bydlení v obci (to znamená, jaké jsou rozdíly mezi starousedlíky a nově příchozím obyvatelstvem), jelikož významný rozvoj a výstavba v obci probíhá teprve několik let (přibližně od roku 2000). Formu řízených rozhovorů s obyvateli obce jsem si vybrala proto, že jsem všechny oslovila sama, tudíž jsem byla v přímém kontaktu s dotazovanými, a to mi dalo prostor také pro širší diskuzi, avšak vedenou podle připravených otázek, aby byly výsledky srovnatelné. Rozhovory jsem prováděla v centru obce, kde se nachází veškeré služby a tedy i největší počet koncentrace respondentů. Řízený rozhovor má 20 otázek se zaměřením na názory týkající se spokojenosti se současným stavem obce, s výstavbou, vedením obce, dále na výhody či nevýhody, problémy současného rozvoje obce. Dále mne zajímalo, zda obyvatelé navštěvují nově postavená zařízení (golfové hřiště, rehabilitační centrum) a také jaké jsou vztahy mezi starousedlíky a novými obyvateli obce. Doplnující otázky jsou zaměřeny na údaje o dotazovaném (věk, pohlaví, vzdělání, počet let života v obci). Většina respondentů byla ochotna se mnou hovořit a při přibližně půl hodinovém rozhovoru docházelo i k získávání dalších informací a názorů.

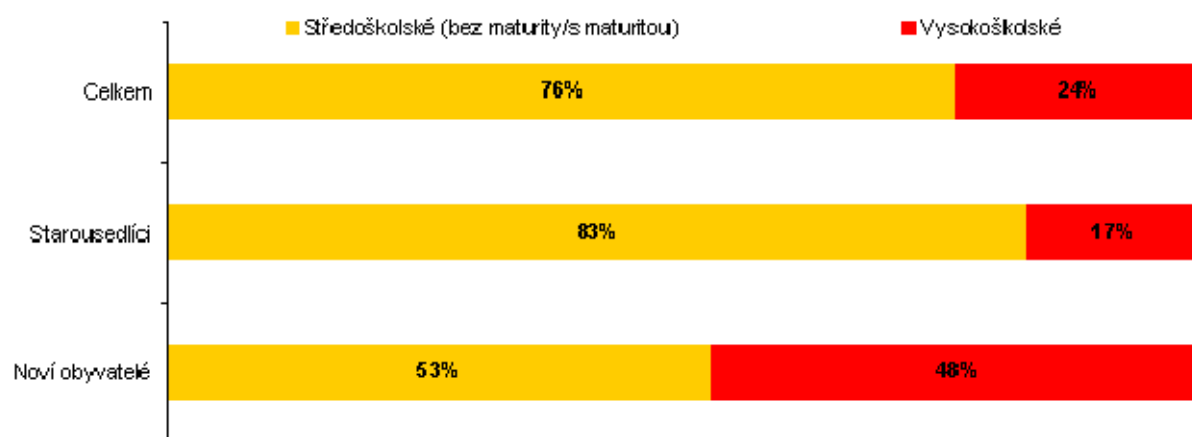
Rozhovor jsem vedla se 181 obyvateli obce Čeladná. Většinu dotazovaných tvoří starousedlíci – 141 respondentů (obyvatel, kteří zde žijí již mnoho let, buď v obci žijí od

narození nebo se zde přistěhovali dlouho před novou výstavbou), a to je 79 %. Zbýlý počet – 40 respondentů (21 %) tvoří noví obyvatelé, kteří se do obce nastěhovali v posledních několika letech až po začátku výstavby náměstí, golfového hřiště a nové výstavby rodinných a bytových domů a bydlí v těchto nových objektech pro bydlení. Problém při výzkumu může spočívat v tom, že nová výstavba apartmánových bytů může být také používána k rekreaci, a proto je složitější zastihnout a oslovit tuto skupinu obyvatel, která do svých bytů jezdí jen víkendově či na prázdniny. Všichni nově přichozí obyvatelé, se kterými jsem vedla řízený rozhovor, do této skupiny nepatřili a své nové bydlení využívají pro bydlení trvalé.

Podíl respondentů z hlediska pohlaví je téměř vyrovnaný, podíl žen jen minimálně převyšuje počet mužů (ženy - 51 %, muži – 49 %). Průměrný věk respondentů činí 43,3 let. Vyšší průměrný věk mají respondenti žijící v obci již delší dobu, tedy starousedlíci (45,7 let), oproti nově přichozím, jejichž průměrný věk je o více než 10 let nižší (34,9 let).

Zajímavý je podíl respondentů dle vzdělání (graf 1), kdy se poměrně výrazně liší podíly mezi starousedlíky a novými obyvateli. Z celkového počtu respondentů – starousedlíků – tvoří 17 % vysokoškolsky vzdělaní lidé, naproti tomu téměř polovina nových obyvatel má vysokoškolské vzdělání. Celkový podíl středoškolsky vzdělaných respondentů je 76 % a vysokoškolsky 24 %.

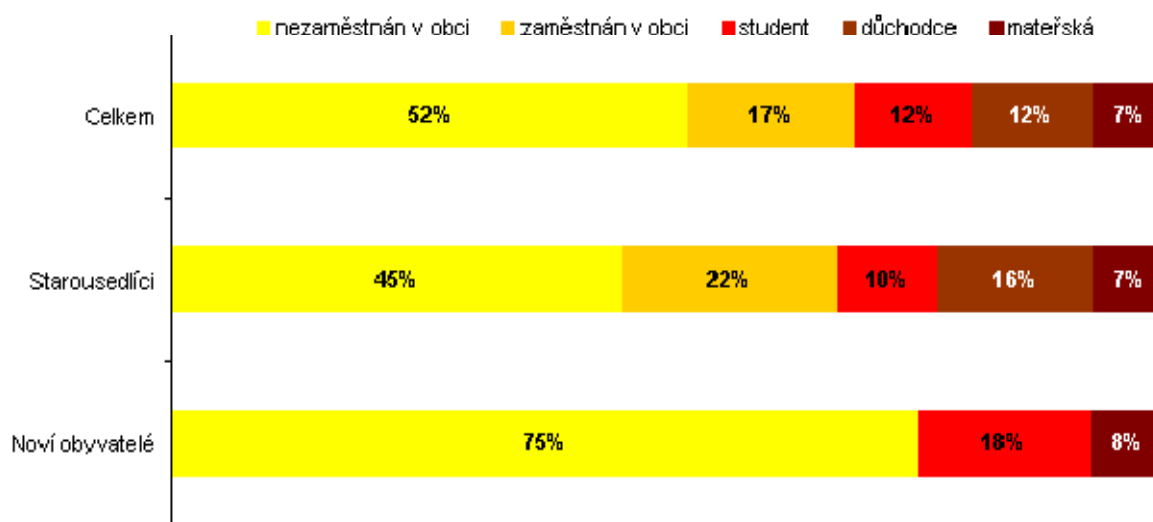
Graf 1: Vzdělání respondentů

Zdroj: Vlastní šetření

Největší podíl respondentů tvoří ekonomicky aktivní obyvatelé (graf 2) zaměstnaní mimo obec Čeladná (52 %) a dále pak obyvatelé zaměstnaní v obci (17 %). U tohoto ukazatele jsou zřetelné rozdíly mezi starousedlíky a nově příchozími obyvateli. U nově příchozích totiž ani jeden z respondentů nepracuje v obci a všichni dotazovaní dojíždí za prací do okolí, kdežto z obyvatel žijících v obci již delší dobu je jich 22 % zaměstnáno v Čeladné. Za prací musí z nových obyvatel dojíždět mimo obec 75 % ekonomicky aktivních respondentů. Ostatní respondenty řízených rozhovorů tvoří studenti, důchodci či ženy na mateřské dovolené. Všichni z ekonomicky aktivních respondentů dojíždějí za prací do okolních měst, nejčastěji v rámci okresu Frýdek-Místek, dále Ostrava, ale také Nový Jičín.

Graf 2: Socioekonomický statut respondentů řízených rozhovorů

Zdroj: Vlastní šetření

Metodu **řízených rozhovorů** jsem také použila s **majiteli objektů druhého bydlení**, protože mne také zajímalo, jaký je jejich názor na výstavbu v obci a změnu jejího charakteru. Výzkum jsem prováděla v chatové lokalitě Nad nádražím (stejně jako v bakalářské práci), a to v květnu 2009, z toho důvodu, že v předchozích měsících se chataři ve větším počtu v lokalitě nevyskytují. Těchto rozhovorů jsem provedla 32. Osnova řízeného rozhovoru je v příloze 2.

Pro šetření mezi **majiteli ubytovacích zařízení** jsem použila formu telefonického rozhovoru a provedla jsem jej také v květnu 2009. Dotazováno jich bylo 12 a odpovědi poskytlo 8 z nich. Zajímalo mne například, zda pozorují zvyšování návštěvnosti jejich

zařízení z důvodu současného rozvoje v obci nebo z důvodu výskytu golfového hřiště v obci. Dotazník je v příloze 2.

Další informace jsem získala z **rozhovoru s vedením Chráněné krajinné oblasti Beskydy**, který byl proveden v červenci 2009 dle osnovy, která je uvedena v příloze 2. Rozhovor jsem vedla s vedoucím Správy CHKO panem Jaskulou.

Doplňující informace mi poskytlo vedení místního **ekologického sdružení Beskydčan**. S paní Košťálovou (zakladatelka a vedoucí sdružení Beskydčan) jsem vedla **telefonický rozhovor** v červnu 2009 na základě osnovy viz příloha 2. Zajímalo mne, jakým způsobem se k dnešnímu vývoji obce staví ekologické sdružení, které se zapojilo do boje proti budování golfového hřiště, zda i nadále vyvíjí činnosti proti znehodnocování prostředí Beskyd.

4. ANALÝZA ZÁJMOVÉHO ÚZEMÍ

4.1 Základní charakteristika obce Čeladná

Pro pochopení, co představuje pojem současný rozvoj obce, který je v práci často zmiňován, je nutné analyzovat zájmové území, jeho současný stav a vývoj z různých hledisek.

4.1.1 Vymezení zájmového území

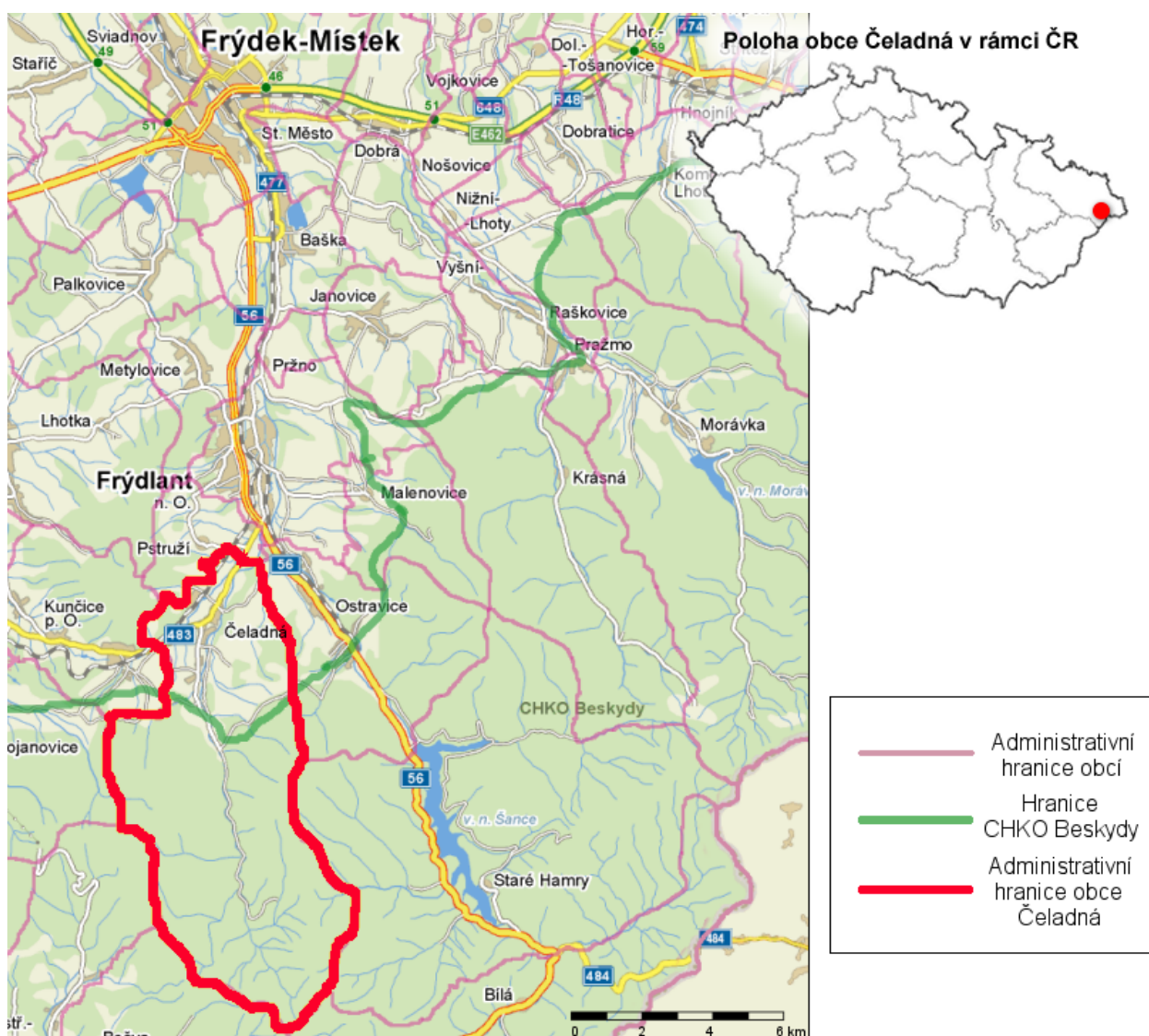
Zájmové území, kterým je obec Čeladná, je významným rekreačním prostorem Moravskoslezských Beskyd a celého zázemí Ostravské aglomerace (Vystoupil 2007). V poslední době se stále výrazněji prosazuje její atraktivita z hlediska okolí vhodného k rekreaci, příjemného prostředí pro bydlení a spolu s rostoucí automobilizací (pohybem nejen za prací) se Čeladná stává ideálním jak pro rekreaci, tak pro bydlení (Strategie rozvoje obce Čeladná 2001).

Vedení obce Čeladná charakterizuje strategii rozvoje obce takto: „Čeladná by se měla stát lázeňskou obcí s kvalitními podmínkami pro bydlení, rekreaci a sport“ (Rozhovor s místostarostkou 2009). O statut lázeňského město však nežadají.

Celková rozloha Čeladné činí 59 km² a na jejím území je registrováno přibližně 2300 obyvatel. Z hlediska geografické polohy se obec rozprostírá na severním úpatí Moravskoslezských Beskyd a je situovaná asi 5 km jihozápadně od Frýdlantu nad Ostravicí v okrese Frýdek-Místek v Moravskoslezském kraji (viz obr. 2). Správně území obce spadá k pověřenému městskému úřadu se sídlem ve Frýdlantu nad Ostravicí. Svou blízkostí moravské metropole spadá do zázemí Ostravské aglomerace. Obec se skládá ze 4 základních sídelních jednotek (Obec Čeladná 2009).

Obec leží v nadmořské výšce od 385 m.n.m do 1276 m.n.m a její katastrální území se nachází v údolí řek Čeladěnky, Ondřejnice a jejich přítoků. Většina rozlohy obce (75,6 %) náleží do velkoplošného zvláště chráněného území – CHKO Beskydy (viz. obr. 2), které bylo vyhlášeno Ministerstvem kultury ČSR v roce 1973 (čj. 5373/1973) a nachází se v ní několik přírodních rezervací (Voženílek a kol. 2002).

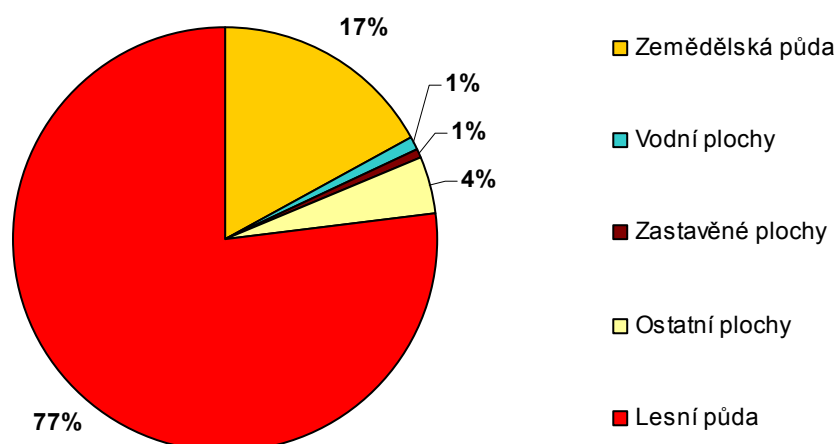
Obr. 2: Vymezení obce Čeladná

Zdroj: geoportal.cenia.cz, mapy.cz, upraveno autorkou 2009

Čeladná patří rozlohou mezi jednu z největších obcí okresu Frýdek-Místek, přičemž je většina terénu v horách a méně přístupných místech, proto je většina osídlení situována do centrální části obce (1/3), převážně kolem silnice II/483, na levém břehu Čeladénky a zbytek rozlohy je převážně horská krajina pokrytá lesními porosty (Obec Čeladná 2009). Z grafu č. 3 je zřejmá převaha lesních ploch (77 % rozlohy obce) a také větší zastoupení zemědělské půdy. Pouhých 5 % obce zabírají zastavěné a ostatní plochy (ČSÚ 2009).

Graf 3: Druhy pozemků v obci Čeladná, k 31.12.2008 (v ha)

Zdroj: Veřejná databáze ČSÚ (2009), upraveno autorkou

Obec Čeladná má výhodnou dopravní polohu (viz obr. 2), což lze považovat za jeden ze základních faktorů rozvoje této obce. Tento fakt je podstatný jak z hlediska trvale bydlících, ale také chatařů či potencionálních turistů. U menších sídel s nižší nabídkou zaměstnání tedy rozhoduje ekonomická situace v širším dojížděkovém regionu. V rámci silničního propojení je obec z Ostravy a okolí velice dobře dosažitelná po rychlostní komunikaci R56, která vede z Ostravy do Frýdlantu nad Ostravicí, který je vzdálen od Čeladné pouhých 5 kilometrů. Z Frýdlantu pak vede silnice II. třídy číslo 483. Cesta z a do Ostravy trvá přibližně 30 minut. Nejvýznamnější komunikační osou v zájmovém území je zmiňovaná silnice II/483, která se řadí na trase Frenštát pod Radhoštěm a Frýdlant nad Ostravicí mezi významné silnice II. třídy a její trasa vedená podél úpatí hřebenu Beskyd má hlavně význam pro rekreační dopravu. Železniční doprava je zajišťována tratí č. 323 (Ostrava – Frenštát pod Radhoštěm), která se v Ostravě napojuje na III. koridor. V blízkosti obce se také nachází letiště Mošnov (přibližně 20 km) a místní, rekreační a sportovní význam má také letiště ve Frýdlantu nad Ostravicí (ÚP 2004).

4.1.2 Historie obce

Podhorská obec Čeladná byla ve své historii charakterizována jako obec zaměřená na zemědělství, pastevectví či těžbu železné rudy (Saheb, Tofel, Vašutová 2008). Avšak v posledním desetiletí výrazně mění svou tvář a z obce, která v minulosti nijak nevynikala mezi ostatními beskydskými obcemi, se stává lákadlo a to nejen pro rekreanty či turisty,

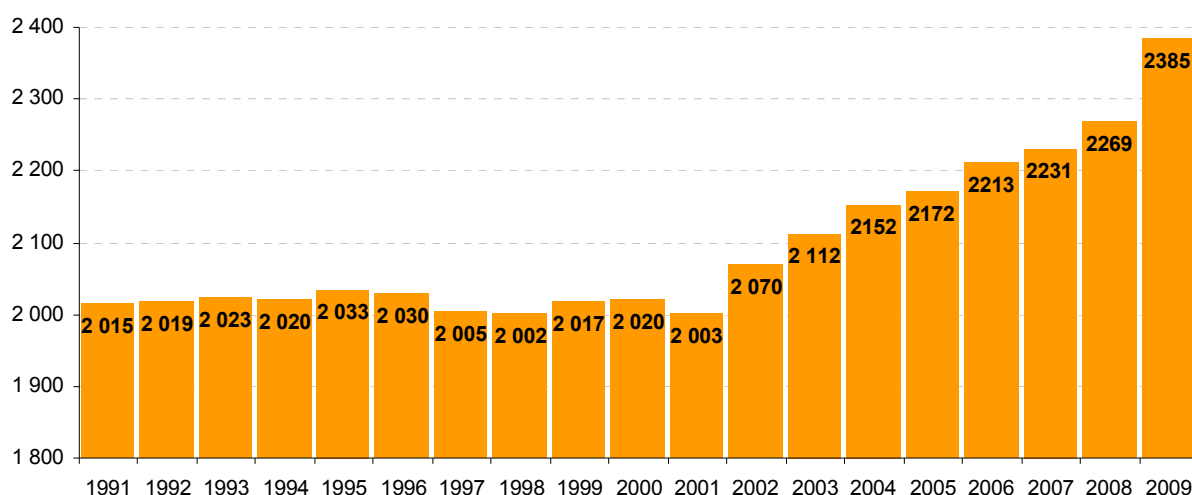
ale i pro ty, kteří se chtějí trvale usadit v podhorské krajině. Počátky historického vývoje obce sahají přibližně do 15. století, přičemž první písemná zmínka je ze století 16., a to z roku 1581 v urbáři hukvaldského panství, proto se toto období považuje za dobu založení obce (Saheb, Tofel, Vašutová 2008). V letech 1678 až 1690 v obci fungovala huť na zpracování železné rudy, která se zde těžila. V roce 1796 byla huť znovu uvedena do provozu a rozšířena, jelikož zde byly dobré podmínky (dostatek dřeva) pro výrobu uhlí, které je při zpracování potřebné. K zániku hutí v Čeladné došlo v roce 1922. V Čeladné také od roku 1880 existovala výrobná záparek a mechanická tkalcovna (Euroregion Beskydy 2009). Základy současného lázeňství v obci byly položeny v 19. století, kdy byl v roce 1899 postaven malý hotel Skalka, který je v dnešní době součástí Beskydského rehabilitačního centra. V roce 1902 byl totiž novým majitelem přestavěn na lázně a sanatorium pro ostravské horníky (Bucharovič, Wieser 2000). Dnes beskydské rehabilitační centrum poskytuje veškeré lázeňské služby. Nová etapa ve vývoji obce je spojena z výstavbou golfového areálu (otevřen 2001) a nového centra – náměstí obce Čeladné (Obec Čeladná 2009).

4.1.3 Socioekonomická charakteristika

V současné době je v obci trvale hlášeno 2385 obyvatel (Obecní matrika, údaj ke dni 23.3.2009). Po celá devadesátá léta byl **počet obyvatel** velice stabilní a jen zřídka kolísal (viz graf 4). Od roku 2001 dochází ke zlomu v tendenci a nárůstu počtu obyvatel a pro tak malou obec je nárůst o 15 % poměrně velký. Nárůst počtu obyvatel souvisí s novou výstavbou v obci a také do budoucna se dle místostarostky počítá s dalším nárůstem počtu obyvatel. Tento vývoj je spojen s preferováním kvalitního životního, rekreačního prostředí a bydlení v atraktivních a dobře dostupných obcích. Suburbanizační tendence vykazuje v současné době řada příměstských sídel s převažující zástavbou rodinných domů.

Hustota obyvatel činí 38 obyvatel na km². Většina obyvatel žije v centrální části obce. Z důvodu velké rozlohy obce je hustota poměrně nízká.

Graf 4: Vývoj počtu obyvatel v obci Čeladná, (počty jsou k 1.1. daného roku)

Zdroj: ČSÚ (2009), Obecní matrika (k 23.3.2009), upraveno autorkou

Při hodnocení počtu obyvatel je nutno vzít v úvahu skutečnost, že Čeladná má významnou rekreační funkci, a tedy počet přítomných obyvatel v rekreační sezóně může být vyšší až o 4 000 (ÚP 2004). Také zde hraje roli to, že část obyvatel, která se zde v současné době stěhuje, nemá v obci uvedené trvalé bydliště, skutečný počet obyvatel obce tedy nelze přesně říci. Z šetření v obci vyplynulo, že uvedené trvalé bydliště nemá 40 % respondentů – novousedlíků.

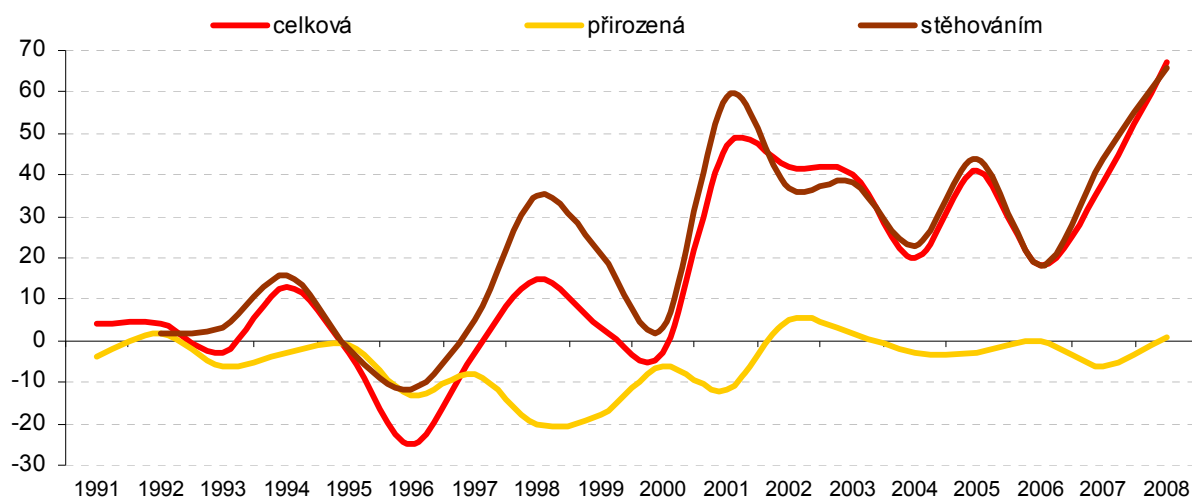
Tab. 1: Vývoj struktury obyvatelstva v obci Čeladná

Rok	Počet obyv. k 31.12.	v tom podle pohlaví		v tom ve věku					
		muži	ženy	0 - 14		15 - 64		65 a více	
1991	2019	971	1 048	385	19,1%	1258	62,3%	376	18,6%
1992	2023	983	1 040	376	18,6%	1273	62,9%	374	18,5%
1993	2020	980	1 040	364	18,0%	1285	63,6%	371	18,4%
1994	2033	987	1 046	360	17,7%	1301	64,0%	372	18,3%
1995	2030	983	1 047	350	17,2%	1305	64,3%	375	18,5%
1996	2005	972	1 033	324	16,2%	1291	64,4%	390	19,5%
1997	2002	975	1 027	321	16,0%	1293	64,6%	388	19,4%
1998	2017	989	1 028	312	15,5%	1335	66,2%	370	18,3%
1999	2020	986	1 034	305	15,1%	1356	67,1%	359	17,8%
2000	2017	985	1 032	287	14,2%	1367	67,8%	363	18,0%
2001	2070	1 015	1 055	314	15,2%	1396	67,4%	360	17,4%
2002	2112	1 043	1 069	319	15,1%	1436	68,0%	357	16,9%
2003	2152	1 066	1 086	309	14,4%	1473	68,4%	370	17,2%
2004	2172	1 089	1 083	318	14,6%	1480	68,1%	374	17,2%
2005	2213	1 102	1 111	317	14,3%	1519	68,6%	377	17,0%
2006	2231	1 102	1 129	307	13,8%	1535	68,8%	389	17,4%
2007	2269	1 122	1 147	310	13,7%	1570	69,2%	389	17,1%
2008	2336	1 153	1 183	322	13,8%	1602	68,6%	412	17,6%

Zdroj: Veřejná databáze ČSÚ (2009), upraveno autorkou

V tabulce č.1 je uveden vývoj **věkové struktury obyvatelstva** obce Čeladná. Podíl dětí (0 až 14 let) se nevyvíjí příliš příznivě. Od sledovaného roku 1991 klesl podíl v této věkové skupině z 19,1 % na 13,8 % v roce 2008 a podíl dětí je nižší než podíl obyvatel ve věkové skupině 65 a více let. Podobný trend však lze sledovat i u vývoje v rámci celého okresu a zbytku Česka. Naopak dochází k nárůstu podílu obyvatel v produktivním věku v obci, což je oproti srovnání s celým okresem Frýdek-Místek nadprůměrné. Podíl staršího obyvatelstva ve sledovaném období kolísá a v roce 2008 žije v obci 17,6 % obyvatel starších 65 let, což je více než průměr Česka (14,6 %). Oproti roku 1991 však podíl starších osob o 1 procentní bod v obci Čeladná poklesl. Naproti tomu v okrese vzrostl tento podíl z 11,6 % (1991) na 13,9 % (2006) a v celém Česku z 12,8 % (1991) na 14,6 % (2007). Z těchto hodnot lze tedy usuzovat, že nově příchozí obyvatelé jsou převážně v produktivním věku a místní věkovou strukturu omlazují. Avšak z klesajícího podílu dětí vyplývá, že se zřejmě do obce nestěhují převážně mladé rodiny s malými dětmi, jako tomu často bývá u obcí se suburbanizačními tendencemi. Určitou spojitost může tento fakt mít s poměrně vysokými cenami nemovitostí, obzvláště těch nově postavených a z tohoto důvodu jsou pro mladou rodinu s dětmi hůře dostupné. Přesto od roku 1999 dochází ke zvyšování počtu živě narozených dětí v obci Čeladná (1999 – 12 živě narozených, 2007 – 26 živě narozených).

Graf 5: Změna v počtu obyvatel v obci Čeladná, 1991 – 2008

Zdroj: Veřejná databáze ČSÚ (2009), upraveno autorkou

Graf 5 dobře znázorňuje trend, ke kterému v obci přibližně od roku 2000 dochází. Celková **změna počtu obyvatel** (migrací a přirozenou měnou) je od zmiňovaného roku dána hlavně

kladnými migračními saldy a počty narozených a zemřelých tedy nejsou tolik rozhodující v celkovém nárůstu počtu obyvatel v obci.

Počty přistěhovalých dosáhly v roce 2008 hodnoty 93 obyvatel. Největší rozdíl mezi přistěhovalými a vystěhovalými je v tomtéž roce, kdy **migrační saldo** činilo 66 obyvatel (viz tab. 2). Počet přistěhovalých do obce Čeladná roste každým rokem a největší počet přistěhovalých je ve věkové skupině 15 až 64 let.

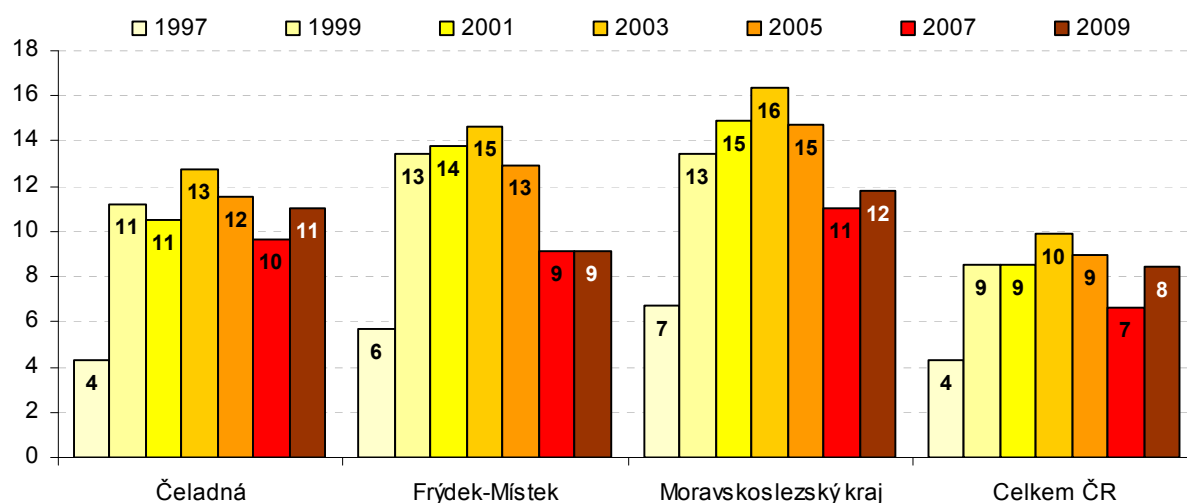
Tab. 2: Saldo migrace v obci Čeladná, 1992 - 2008

rok	počty přistěhovalých	v tom ve věku			počty vystěhovalých	saldo migrace	obrat migrace
		0 - 14 let	15 - 64 let	65 a více let			
1992	51	14	36	1	49	2	100
1993	58	17	40	1	55	3	113
1994	54	12	37	5	38	16	92
1995	42	10	26	6	44	-2	86
1996	23	1	18	4	35	-12	58
1997	51	17	34	0	46	5	97
1998	61	10	47	4	26	35	87
1999	54	12	40	2	33	21	87
2000	48	4	41	3	45	3	93
2001	82	17	53	12	23	59	105
2002	75	13	59	3	38	37	113
2003	81	9	59	13	43	38	124
2004	74	13	56	5	51	23	125
2005	75	12	58	5	31	44	106
2006	63	6	51	6	45	18	108
2007	80	18	59	3	36	44	116
2008	93	15	74	4	27	66	120

Zdroj: Veřejná databáze ČSÚ (2009), upraveno autorkou

Nezaměstnanost v obci Čeladná v podstatě kopíruje situaci v celém Moravskoslezském kraji, který se řadí mezi kraje s vysokou nezaměstnaností, a míra nezaměstnanosti je v této obci ve srovnání s průměrem Česka nadprůměrná (viz graf 6). Značná úroveň nezaměstnanosti v celém okrese Frýdek-Místek samozřejmě dopadá i na zkoumanou obec. Za prací, do vyšších stupňů škol a případně za řádovostně vyššími službami směřuje vyjíždka obyvatel do blízkého Frýdlantu nad Ostravicí, Frýdku-Místku, Frenštátu pod Radhoštěm a Ostravy (ÚP 2004).

Graf 6: Vývoj průměrné míry nezaměstnanosti v obci Čeladná a její srovnání (v %)

Zdroj: MPSV (2009), upraveno autorkou

Nejnovější data ukazují zhoršení situace zaměstnanosti jak v samotné obci Čeladná, tak i ve zbytku Česka, což lze do určité míry přisuzovat současné ekonomické situaci. Od roku 2007 do současnosti vzrostla míra průměrné nezaměstnanosti v Čeladné o 1,3 procentních bodů. Podrobnější informace o ekonomické aktivitě nabízejí pouze data ze Sčítání (2001), která nelze považovat za aktuální, ale mohou sloužit jako orientační. V tabulce č. 3 jsou znázorněny počty obyvatel vyjíždějících za prací. Většina ekonomicky aktivních obyvatel z obce v roce 2001 vyjížděla za prací (77,1 %), a to převážně v rámci okresu Frýdek-Místek, jelikož se v Čeladné nenachází žádný velký zaměstnavatel. Mezi ekonomické subjekty, které zaměstnávají část obyvatel, patří Beskydské rehabilitační centrum, golfové hřiště, hotely, restaurace, základní obslužná sféra (pošta, základní a mateřská škola, obchod s potravinami apod.) a další menší soukromé firmy (Strategie rozvoje obce Čeladná 2001).

Tab. 3: Ekonomická aktivita obyvatel v obci Čeladná, 2001

Ekonomicky aktivní obyvatelstvo						Obyvatelstvo vyjíždějící za prací				
Celkem	%	EA v zemědělství		EA v průmyslu		Celkem	%	v rámci obce	v rámci okresu	v rámci kraje
			%		%					
936	46,0	66	7,1	304	32,5	722	77,1	194	327	151

Zdroj: SLDB (2001), upraveno autorkou

4.1.4 Vedení obce

Nejdůležitějším aktérem dění v obci je jeho samospráva. V současné době je ve vedení starosta Lukša (KDU-ČSL), který se o současný stav obce nejvíce zapříčinil. Původem je ze Slovenska, ale již od dětství žije v Čeladné. Na obecním úřadě pracuje již od roku 1993, nejprve jako místostarosta, později ve funkci starosty. Starostou byl ve volebním období 1994-1998, 1998-2002, 2002-2006. V období let 2005 a 2006 funkci starosty nevykonával z důvodu funkce náměstka hejtmana kraje. V komunálních volbách v roce 2006 byl znovu zvolen a starostou Čeladné je dodnes (Obec Čeladná 2009). Současné zastupitelstvo pro volební období 2006-2010 se skládá z 15 členů, přičemž 7 z nich je z KDU-ČSL, 5 z ODS a 3 ze SZ. Dle délky života v obci je 9 zastupitelů starousedlíků a 6 z nich bydlí v obci kratší dobu (Rozhovor s místostarostkou). Vedení obce se nebojí investovat do nákladných projektů, například před výstavbou nového náměstí si obec vzala úvěr na 115 mil. Kč, který bude splácet do roku 2015 (Bortlíčková 2007). Výstavba tohoto nového náměstí byla hlavním impulsem pro další rozvojové činnosti obce. Ve stejném roce (1999) začalo také budování dalšího významného projektu golfového hřiště pod vedením podnikatele Prose, jakožto dlouholetého přítele starosty Lukši, který zde již vlastní hotel Prosper.

Současný územní plán byl schválen v roce 1994, tedy již současným starostou, a všechny jeho změny byly prováděny pod jeho vedením. Původní ÚP byl již sedmkrát změněn a v současnosti tedy platí jeho sedmá změna z roku 2004. Všechny změny územního plánu se týkají změn neurbanizovaných ploch se zemědělským využitím na plochy urbanizované určené pro výstavbu a úprava hranice zastavěného a zastavitelného území. V sedmé změně územního plánu se jedná o přibližně 100 nových ploch pro výstavbu a je zde převážně rozebíráno přípustné a nepřípustné funkční využití jednotlivých zón v obci (ÚP 2004). Nový územní plán se začne zpracovávat v příštím roce.

Tab 4: Změny územního plánu obce Čeladná

Číslo změny	Rok schválení	Obsah změny	Původní stav	Schválený stav	Záměr
1.	1999	Lokalita "Lípí", "Sruby NH Ostrava"	neurbanizovaná zóna	zóna s rozptýlenou a rekreační zástavbou	výstavba obytných domů výstavba centrální části obce s bytovou zástavbou, kancelářemi, soc. zařízeními a zařízeními pro rozvoj regionu
		Lokalita "Centrum"	bývalé vojenské objekty	zóna bydlení a obslužné sféry	
2.	1999	Lokalita "Pod Malým Smrčkem"	neurbanizovaná zóna zemědělské výroby	zóna s rozptýlenou a rekreační zástavbou	golfové hřiště, jezdecký areál
3.	1999	Lokalita "Planiska"	neurbanizovaná zóna zemědělské výroby	zóna sportovně-rekreační	
4.	2001	pozemky	neurbanizovaná zóna zemědělské výroby	urbanizovaná zóna - průmyslové výroby	průmyslová zóna
5.	2001	Lokalita "Planiska"	neurbanizovaná zóna zemědělské výroby	zóna sportovně-rekreační	rozšíření golfového hřiště o dalších 9 jamek
6.	2002	pozemky		vymezení ploch pro výstavbu	komplex s funkcí obytnou a občanské vybavenosti
				vymezení ploch pro výstavbu	výstavba obytných domů
				vymezení ploch pro výstavbu	rozšíření areálu Beskydského rehabilitačního centra
				vymezení ploch pro výstavbu	výstavba sportovně-rekreačního areálu
			koupaliště	změna funkce	koupaliště odpočinkové zázemí

Zdroj: Územní plán (2004), upraveno autorkou

Strategický plán obce Čeladná je z roku 2001. Dokument charakterizuje strategii rozvoje Čeladné, který je založen na 3 základních prioritách, a to realizaci sídelního charakteru obce (výstavba bydlení v centrální části obce), rozvoji turismu, lázeňství a sportu (Beskydské rehabilitační centrum, aquapark, cyklostezky, lyžařský a golfový areál) a rozvoji malého a středního podnikání (vybudováním podnikatelské zóny v obci). Tyto priority mají směřovat k tomu, že by se Čeladná měla stát lázeňskou obcí s kvalitními podmínkami pro bydlení, rekreaci a sport (Strategie rozvoje 2001). Jednotlivé zóny rozvoje jsou zachyceny v příloze 3.

Rozpočet obce Čeladná na tento rok činí 98,3 mil. Kč. Největší část do rozpočtu obce je získána z dotací (47 mil Kč.), a to z dotací regionální rady. Druhou nejvyšší příjmovou položku tvoří daňové příjmy a z těch je nejvyšší daň z přidané hodnoty a daň z nemovitostí. Největší část výdajů z rozpočtu tvoří kapitálové výdaje 58,9 mil Kč., dále běžné výdaje činí 32,9 mil. Kč, a zbylých 6,6 mil Kč tvoří splátka dlouhodobého úvěru. Nejvyšší položkou z běžných výdajů jsou úroky dlouhodobého úvěru (6,3 mil Kč.) Z kapitálových výdajů směřuje nejvíce na rekonstrukci základní školy (55 mil. Kč).

Podrobný rozpočet je uveden v příloze 4. Již z těchto čísel je zřejmé, že obec je zadlužena. Také analýza společnosti Czech Credit Bureau hodnotící stabilitu obcí pomocí úvěrového ratingu¹ charakterizovala obec Čeladnou v roce 2007 jako obec s vysoce rizikovým hospodařením (Stoupová 2007).

4.2 Analýza druhého bydlení v obci

Data za druhé bydlení jsou pro výzkum poměrně problematická, jelikož jsou špatně srovnatelná z důvodu různých datových zdrojů a nejednotného sběru dat.

Čeladná je významnou rekreační oblastí a v počtu objektů pro individuální rekreaci se řadí mezi první tři obce v rámci Beskyd (Bartolomová 2006). Rekreační funkce má ve zkoumaném území významné postavení. Počty objektů individuální rekreace totiž převyšují počty objektů pro trvalé bydlení (viz tab. 5). Čeladná je z důvodu své dobré dostupnosti jednou z hlavních rekreačních oblastí celé Ostravské aglomerace.

Horská část Moravskoslezských Beskyd byla osidlována v 16. až 17. století a pro toto období bylo charakteristické osídlení valašského typu. Typické valašské roubené chalupy se stodolami se staly základem širšího osídlení hor i mnohem pozdějšího rekreačního využití. Ve větší míře se různé formy cestovního ruchu ve vyspělých zemích rozvíjely už ve druhé polovině 19. století. Beskydy se začaly turisticky využívat s rozvojem industrializace a urbanizace v souvislosti s růstem počtu obyvatelstva průmyslového Ostravska. Avšak v počátku zde byla rekreace a turistický ruch pouze výsadou menší části společnosti a také zde existovalo pouze několik ubytovacích kapacit. K většímu rozvoji individuální rekreace v soukromých objektech v našich zemích dochází po první světové válce (na konci 20. let 20. st. se na našem území nacházelo 23 tisíc objektů individuální rekreace a to hlavně v zázemí Prahy a v lázeňských oblastech), avšak ve stejné době se v Beskydech vyskytovaly tyto objekty pouze zřídka a ani formy trampingu nebyly v Beskydech rozvíjeny a nejsou pro tuto oblast typické. S postupným růstem životní úrovně, hlavně z důvodu zvyšování příjmů pracujících v průmyslu na Ostravsku na konci 50. let (především v těžební a hutnickém průmyslu), se začínají rozvíjet rekreační formy

¹ Úvěrový rating sleduje stav municipálních financí. Vypočítává se pomocí 20 finančních a 7 nefinančních ukazatelů. Rozděluje obce do skupin dle hospodaření bez rizika až po vysoce rizikové hospodaření. Obce tak mohou získat ucelený pohled na své hospodaření a srovnání s ostatními obcemi (Stoupová 2007).

cestovního ruchu včetně druhého bydlení. Na počátku 60. let byl hlavní příčinou rozvoje druhého bydlení v Beskydech odchod obyvatel za prací do Ostravy a okolí a původní chalupy pro trvalé bydlení se začaly využívat pro rekreační účely, byly totiž situovány v atraktivním prostředí (např. v údolí Čeladény). Podíl trvale obydlených domů se v horských obcích snižoval (také novou výstavbou rekreačních chat) a začaly vznikat typicky rekreační obce, jako je např. Čeladná či Ostravice. V 70. letech došlo k masivní výstavbě soukromých rekreačních chat a také objektů hromadné vázané podnikové a odborářské rekreace, což mělo velký vliv na změny funkcí obcí a toto rozšíření druhého bydlení souviselo hlavně s potřebou kompenzovat negativní vlivy průmyslu na životní prostředí Ostravské aglomerace. V Čeladné před rokem 1989 fungovalo 34 rekreačních objektů vázaného cestovního ruchu (s kapacitou 1522 lůžek) a v dnešní době po transformaci těchto objektů se jich 5 nadále využívá k vázanému cestovnímu ruchu s kapacitou 171 lůžek (Blažková 2009). V tomto období Moravskoslezské Beskydy zaznamenávají největší přírůstek objektů druhého bydlení a tímto se zařadily k oblastem s největší hustotou zástavby rekreačními objekty v tehdejší Československu (v některých obcích se počet objektů dokonce zečtyřnásobil). Neregulovaný rozvoj vedl ke vzniku přehluštěných, architektonicky neuspořádaných chatových osad a také došlo ke znečištění vodních toků a přírody odpady. V důsledku vyhlášení chráněné krajinné oblasti Beskydy v 70. letech (1973) došlo k určitým omezením výstavby dalších objektů a k většímu nárůstu v počtu objektů od 80. let již nedochází. Dnes je již rozvoj rekreační zástavby v kompetencích jednotlivých obecních úřadů a jejich stavebních odborů (Havrlant 2004).

V Čeladné došlo k největší výstavbě objektů druhého bydlení v 70. a 80. letech. Mezi lety 1971 až 1991 se zvýšil počet objektů individuální rekreace z přibližného počtu 450 OIR na 750, tedy o 300 objektů (Rusnoková 2004). Sčítání z 1991 poskytuje poměrně podrobné údaje týkající se objektů individuální rekreace. Na území obce se nacházelo v roce 1991 756 OIR a 91 rekreačních chalup nevyčleněných z bytového fondu, což poskytovalo přibližně 3 400 lůžek (viz tab. 5). Při počtu 474 trvale obydlených domů je zřejmá převaha rekreační funkce. Hustota rekreačních objektů činí 14 OIR na km². Z tabulky 5 lze také vidět, že podíl rekreantů převyšuje počet trvale bydlících a v roce 1991 měl tento koeficient hodnotu 67,7 %. Od této doby již k další významné výstavbě soukromých rekreačních objektů nedošlo.

Tab. 5 : Charakteristiky druhého bydlení v obci Čeladná v roce 1991

Objekty individuální rekreace	756
Rekreační chalupy nevyčleněné z bytového fondu	91
Hustota rekreačních objektů (OIR/km ²)	14
Trvale obydlené domy	474
Počet lůžek v RO	3388
Podíl RO na úhrnu všech staveb (%)	64
Počet RO na 100 trvale obydlených domů	179
Podíl chalup na počtu RO (%)	15
Počet chalup na 100 trvale obydlených domů	26
Podíl rekreatantů na celkovém počtu trvale bydlících obyvatel (%)	67,7

Zdroj: SLDB 1991, vlastní dopočty

Na začátku roku 1991 okresní úřad ve Frýdku-Místku vyhlásil stavební uzávěru pro výstavbu soukromých objektů rekreace z důvodu devastace přírodního prostředí a znovuoobnovení ekologické stability krajiny. Platnost této vyhlášky vypršela na konci roku 1999 a od té doby již spravují výstavbu rekreačních objektů samotné obecní úřady (Rusnoková 2004). V dnešní době k výstavbě dalších chat nesmí v obci Čeladná docházet (informace Stavebního úřadu 2009).

Nejaktuálnější data poskytuje Český úřad zeměměřičský a katastrální. Dle jejich statistik se k březnu 2009 vyskytovalo na území Čeladné 790 objektů individuální rekreace (ČÚZK 2009).

Dalším zdrojem dat o využití jednotlivých objektů je Registr sčítacích obvodů, který zpracovává Český statistický úřad. Dle tohoto zdroje se v roce 2006 na území obce nacházelo 763 objektů individuální rekreace (RSO 2006).

Data nelze jednoznačně srovnávat, avšak z nich lze vyvodit určité tendence ve vývoji druhého bydlení ve zkoumané rekreační obci. Z dat vyplývá, že k nárůstu objektů individuální rekreace již nedochází a z důvodu stavební uzávěry ani docházet nebude. Z terénního šetření provedené autorkou v rámci bakalářské práce vyplývá, že majitelé své objekty nebudou ve větší míře měnit na objekty pro trvalé bydlení a nadále je budou využívat k rekreačním účelům jak pro krátkodobou, tak pro dlouhodobou rekreaci (Bartolomová 2006). Rekreační funkce je stále významná (počty objektů individuální rekreace stále převyšují počty objektů pro trvalé bydlení), má však jiný charakter (individuální a vázaná rekreace je nahrazována komerční), avšak ke změně využití obce

dochází významnou výstavbou rodinných domů a také bytových domů, které někteří majitelé mohou využívat jako druhé bydlení. Z uvedených údajů je tedy patrné, že rozdíl mezi počtem objektů individuální rekreace a objektů pro trvalé bydlení se snižuje a do budoucna obec Čeladná může mít převažující funkci residenční, jak tomu bylo v minulosti než se stala významnou rekreační obcí.

Podrobné údaje o druhém bydlení v Beskydech a o terénním šetření v obci Čeladná lze nalézt v bakalářské práci (Bartolomová 2006).

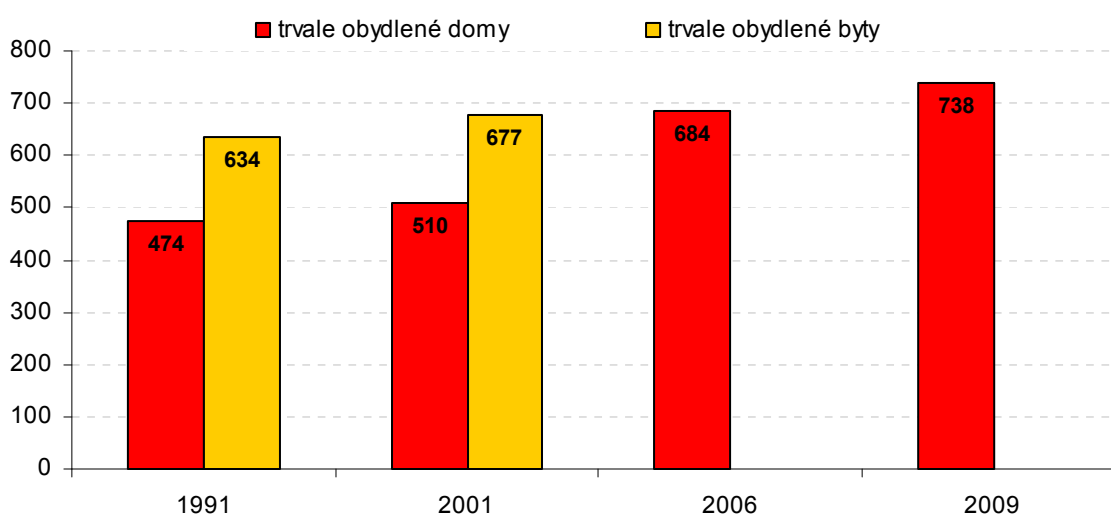
Novým trendem v druhém bydlení jsou v obci Čeladná, tak jako v jiných horských střediscích Česka, apartmánové byty, které poskytují majiteli veškerý komfort v blízkosti přírody. Apartmánové byty mohou být využívány jak pro bydlení trvalé, tak pro druhé bydlení. Žádné oficiální statistiky však neuvádí, který byt je využíván za jakým účelem. Dle informací developerské společnosti, která v obci postavila většinu projektů, je přibližně třetina bytů využívána k trvalému bydlení, třetina k rekreaci (víkendově) a zbylá třetina majitelů využívá apartmánové byty jako investici (buď ji pronajímají nebo prodá) (Conti Real 2009). V obci Čeladná bylo za posledních několik let vystaveno 6 bytových domů s velkým počtem apartmánových bytů (296) a další z nich jsou ve výstavbě. Obecní úřad by raději přivítal, kdyby se do těchto nově postavených bytů stěhovali občané natrvalo, avšak ví, že řada majitelů je využívá jen víkendově či o prázdninách a trvalý pobyt mají nahlášený jinde. Například ale u apartmánového domu Lara (celková kapacita 220 lůžek) v Čeladné je většina bytů využívána k trvalému bydlení a pouze 8 z nich (32 lůžek) je využíváno k rekreaci (Blažková 2009). Popis jednotlivých apartmánových domů, které mění tvář obce, je uveden v příloze 1. V teoretické části práce jsou důkladně rozebrány všechny aspekty tohoto nového trendu druhého bydlení u nás. Z důvodu negativních dopadů výskytu apartmánových bytů, jako může být ztráta tradičního typu osídlení a náhrada městským stylem zástavby, nízké daňové příjmy, nízká obsazenost apartmánových bytů, růst cen pozemků apod. (Barker 1982), dochází v některých obcích u nás ke stavebním uzávěrám na tento typ zástavby (Kadlecová 2009). První apartmánové rekreační byty se u nás začaly stavět na konci 90. let v Krkonoších a na Šumavě (Špindlerův Mlýn, Harrachov, Pec pod Sněžkou, Rokytnice nad Jizerou, Lipno nad Vltavou, Železná Ruda). Čeladná je zatím v ranném stádiu rozvoje tohoto trendu, protože na území obce se apartmánové byty staví od roku 2002, výstavba dalších z nich neustále pokračuje a vedení obce zatím tyto projekty podporuje. Proto nelze v blízké době očekávat

stavební uzávěry na tento typ staveb. Zde je zřetelné určité zpoždění oproti významnějším rekreačním střediskům Česka a lze to spojovat s teoretickým konceptem hierarchické difúze.

4.3 Analýza výstavby bydlení v obci

Obec Čeladná, jak již bylo výše zmíněno, je hlavně obcí rekreační. V poslední době však narůstá počet trvale bydlících obyvatel v obci (k 23.3.2009 je přihlášeno 2385 obyvatel) a také dochází k výraznější výstavbě jak domů rodinných, tak také bytových, a Čeladná se svou dobrou dopravní polohou a dostupností stává velice atraktivní pro trvalé bydlení. Suburbanizační tendence jsou v dnešní době zřetelné u většiny příměstských obcí. Projevy suburbanizace se nejčastěji zkoumají z dat o vývoji počtu obyvatel a také bytové výstavby, která uvádím v této kapitole.

Graf 7: Počty trvale obydlených domů a bytů

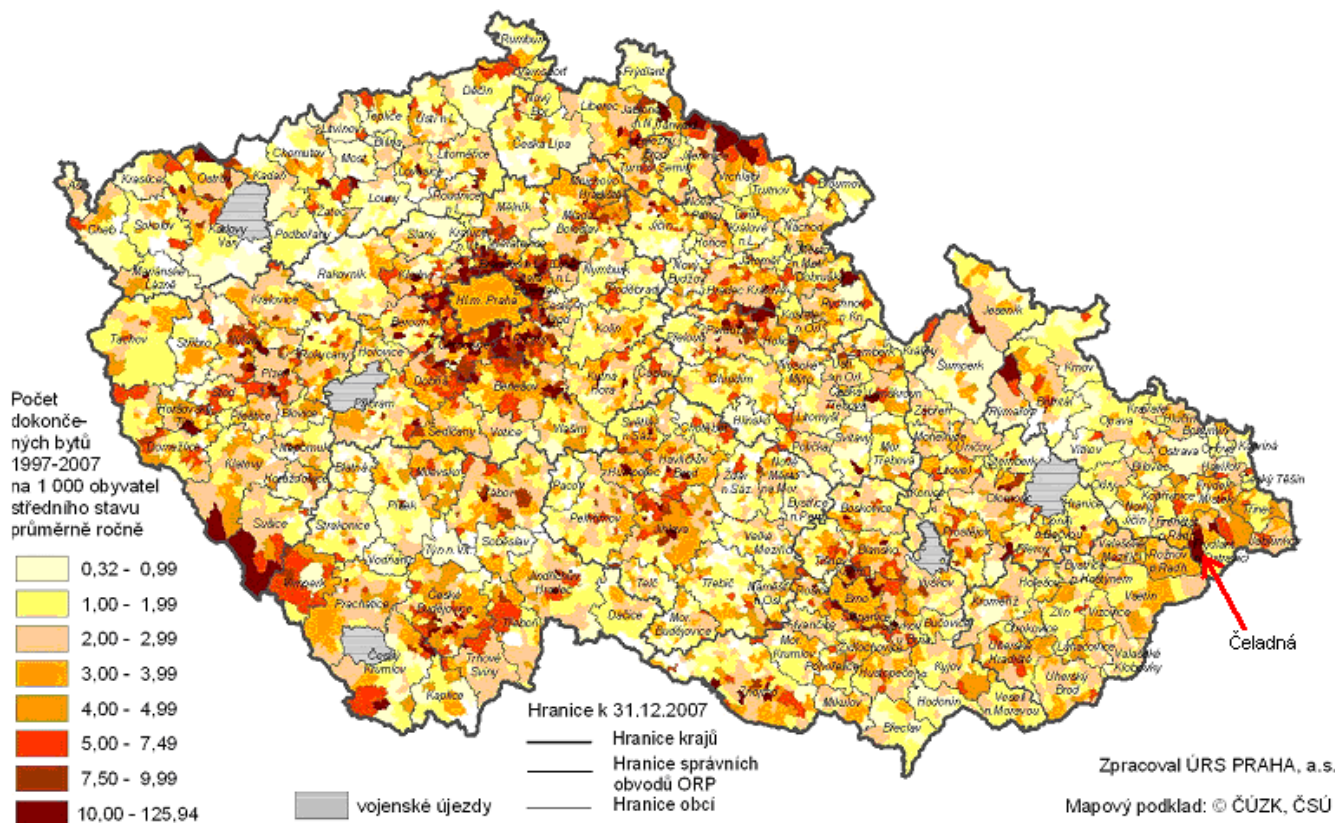

Zdroj: SLDB 1991, 2001, RSO 2006, ČÚZK 2009, upraveno autorkou

Čeladná prochází posledních pár let výraznými změnami způsobenými příchodem nových investic a obyvatel do obce. Strategie rozvoje obce je založena na podpoře bydlení v obci, a tedy rodinné domy a byty pro trvalé bydlení mají přednost před stavbami individuální rekreace. V grafu č. 7 je znázorněn nárůst počtu trvale obydlených domů a bytů mezi lety 1991 až 2009. Mezi roky 1991 až 2001 nedošlo k tak významné výstavbě v obci, ke které dochází až v posledních několika letech, což je patrné z vývoje počtu dat od roku 2001 do současnosti, kdy počet trvale obydlených domů narostl na 738 v roce 2009.

Obrázek 3 znázorňuje intenzitu bytové výstavby (tzn. počet dokončených bytů na 1000 obyvatel středního stavu). Z kartogramu je zřejmé, že Čeladná patří mezi ty obce, ve kterých došlo k nejintenzivnější výstavbě za 10 let, a to v období let 1997 – 2007. Čeladná se tímto zařadila mezi 174 obcí s největší bytovou výstavbou v České republice ve zmiňovaném období, ve kterých činil počet dokončených bytů více než 250. Seznam těchto obcí a jejich pořadí naleznete v příloze 5. Dle údajů Českého statistického úřadu, který analyzuje bytovou výstavbu u nás, bylo v období 1997 – 2007 v Čeladné dokončeno 352 bytů (ČSÚ 2009). V přepočtu na 1000 obyvatel se jedná o 15,23 bytů a Čeladná je tedy jedinou obcí s tak intenzivní výstavbou v okrese Frýdek-Místek a také v rámci celého Ostravského regionu. K tak intenzivní výstavbě došlo za zmiňovaných 10 let pouze v zázemí Prahy, kde se suburbanizace u nás projevuje nejvýznamněji, a také v horských oblastech Krkonoš, Šumavy a v zázemí některých velkých měst.

Obr. 3: Intenzita bytové výstavby 1997-2007 v obcích ČR

Zdroj: ČSÚ (2009), <http://www.czso.cz/csu/2008edicniplan.nsf/p/8209-08>

Bytová výstavba je ve většině menších obcí v zázemí Prahy a dalších větších měst charakterizována hlavně výstavbou rodinných domů. Avšak v podhorských obcích, které

jsou atraktivní pro výstavbu díky příjemnému prostředí horských oblastí, převládá výstavba hlavně bytových domů (jedná se například o Harrachov, Špindlerův Mlýn, Železnou Rudu) (ČSÚ 2009). Z těchto údajů lze usuzovat nově se prosazující trend, a to výstavba apartmánových domů s byty v rekreačních oblastech. Zde je tedy patrné významné propojení druhého bydlení a suburbanizačních tendencí. Problémem je však to, že přesné využití objektů statistiky nezaznamenávají. Apartmánové domy postavené v obci jsou popsány v příloze 1.

Nastartování nové výstavby a nové etapy vývoje obce je spojováno s projektem nového centra obce. Na území dnešního **nového náměstí** nazývaného „**Centrum Čeladná**“ se v minulosti nacházela textilní továrna, která byla využívána armádou do roku 1994 jako skladištní prostory. Obec s tímto zchátralým objektem nebyla spokojena, proto si nechala vypracovat několik studií, v roce 1996 byl vybrán návrh nového náměstí a v roce 1999 začala výstavba nového centra. Pozemky byly bezúplatně převedeny z vlastnictví ministerstva obrany ČR na obec. Zastupitelé společně se starostou Pavolem Lukšou rozhodli o několikamilionové investici. Obec spolupracovala také se soukromým sektorem (společnost AAC Servis s.r.o., Inkoma Praha a.s.) a do roku 2002 bylo vybudováno nové náměstí s byty (97), obchody a různými službami (Mikroregion Frýdlantsko-Beskydy).

Od realizace tohoto prvního projektu došlo k další výstavbě apartmánového bydlení v obci. Kromě těchto velkých developerských projektů dochází také v obci k individuální výstavbě rodinných domů. Jedná se například o lokalitu Lípí, či Sruby NH Ostrava, kde vzniká přibližně 15 nových rodinných domů.

Tab. 6: Počty jednotlivých typů objektů z různých zdrojů dat

	ČÚZK (data k 19.3.2009)	RSO (data k 1.10.2006)
Rodinné domy	707	660
rozestavěné	27	
Bytové domy	31	24
rozestavěné	7	
Objekty individuální rekreace	790	763

Zdroj: ČÚZK (2009), RSO (2006), upraveno autorkou

Dle statistických údajů Českého úřadu zeměměřičského a katastrálního, který poskytuje nejaktuálnější údaje vycházející z registrů katastrů, se v obci Čeladná nachází v současné době 707 rodinných a 31 bytových domů. Ke dni 19.3.2009 bylo dalších 27 rodinných a 7 bytových domů ještě rozestavěno (viz tab. 6).

Další informace o počtu objektů v obci může poskytnout evidence plátců komunálního odpadu, kterou mi poskytl obecní úřad. Dle tohoto zdroje je v obci 2320 plátců (červen 2009), z čehož se jedná o 1400 plátců z rodinných domů, 792 z chat a 128 z chalup. Je tedy zřejmé, že existují značné rozdíly dle různých datových zdrojů.

V další tabulce (tab. 7) jsou znázorněny nově vzniklé developerské projekty v obci s konkrétními počty nových bytů. Za posledních 7 let se v obci dokončilo 296 bytů (ze zmiňovaných developerských projektů) a na konci roku 2009 a v dalším letech v rámci projektu Apartmány Farské Louky, Rezidence Žárovec, Apartmánový dům Kristián a Park rezidence Čeladná se vystaví dalších 244. Je zřejmé, že tak velký počet nových bytů velice významně ovlivní fyzickou strukturu obce a tedy její vzhled, ale také to bude mít dopad na vyšší potřebu služeb a dopravní zatíženost v obci. Ta je ovlivněna nárůstem počtu obyvatel, a to těch, kteří se v obci rozhodnou žít na trvalo, ale také těch, kteří tyto bytové jednotky budou používat víkendově či o prázdninách.

Tab. 7: Vybrané projekty realizované v obci Čeladná a jejich charakteristika

Název projektu	Rok dokonč.	Využití	Počet bytových jednotek	Stav	Investor
Centrum Čeladná	2002	polyfunkční - bytový dům, služby	97	prodáno, pronajímáno	
Vila dům Skalka	2005	rezidenční - bytový dům	32	prodáno, pronajímáno	Conti Real
Vila park Čeladná	2007	rezidenční - bytový dům	52	prodáno, pronajímáno	Conti Real
Apartmánový dům Lara	2007	polyfunkční - bytový dům, služby	82		
Apartmány Pod věží	2008	polyfunkční - bytový dům, služby	13	prodáno, pronajímáno	Conti Real
Rezidence Čeladná	2009	rezidenční - řadové RD	20	1. etapa- 7 prodáno	Rezidence s.r.o.
Apartmány Farské Louky	2009	polyfunkční - bytový dům, služby	120	polovina prodána	Conti Real
Apartmánový dům Kristián		polyfunkční - bytový dům, služby	82	částečně zadáno	
Rezidence Žárovec	2010	polyfunkční - bytový dům, služby	24		Conti Real
Park Residence Čeladná	2011	polyfunkční - bytový dům, služby	18		Conti Real

Zdroj: Conti Real (2009), Obec Čeladná (2009), Apartmánový dům Kristián (2009)

Jak již bylo zmíněno, 75 % rozlohy obce spadá do CHKO Beskydy, proto je výstavba tímto faktem ovlivňována. Správa CHKO Beskydy ovlivňuje veškerou výstavbu v této oblasti spolu s územním plánem obce. Správa určuje, zda je záměr staveb v souladu

s ochranou přírody a zda je vůbec uskutečnitelný, a vydává také závazná stanoviska týkající se ohlášení stavby, vydání územního rozhodnutí, územního souhlasu, stavebního povolení, rozhodnutí o změně užívání stavby, kolaudačního souhlasu a dalších. Na území CHKO se tedy může stavět v takovém rozsahu, který umožňuje územní plán (začlenění do zón a regulativy) a jakákoliv stavební činnost musí být schválena správou CHKO. Stanovisko správy CHKO je jedním z povinných podkladů pro žádost o vydání rozhodnutí. Tato správa musí odsouhlasit jak rozsah, tak i architekturu záměru (Správa CHKO Beskydy 2007). Názor správy CHKO na současný stav a rozvoj obce Čeladná je uveden v kapitole 5.2.

4.4 Analýza cestovního ruchu v obci

Čeladnou je možno považovat za příklad obce, kde je rozvoj založen na využívání vnitřních zdrojů a rozvoji cestovního ruchu.

Obec Čeladná si zakládá na své propagaci jakožto jednoho z nejvyhledávanějších turistických center v regionu, které má co nabídnout. Rozvoj rekreace a cestovního ruchu je zástupci obce považován za prioritní (ÚP 2004). Základem rozvoje v rámci cestovního ruchu je potenciál daného místa. Čeladná patří mezi obce s velmi vysokým celkovým potenciálem pro rozvoj cestovního ruchu, dle hodnocení zpracovaného Ministerstvem pro místní rozvoj a životního prostředí (Bína 2001). Dle nové rajonizace cestovního ruchu je Čeladná horské rekreační středisko nadregionálního významu (Vystoupil a kol. 2007).

Hlavním lákadlem je především aktivní trávení volného času v přírodě beskydských hor a využívání lázeňských služeb Beskydského rehabilitačního centra. Tento fakt lze považovat za jeden z primárních potenciálů obce, přičemž potenciál přírodního subsystému cestovního ruchu je velmi vysoký se smíšeným typem, a tedy zaměřením na zimní i letní rekreaci, cyklo či pěší turistiku (Bína 2001). Většina rozlohy Čeladné (75 %) spadá do CHKO Beskydy a významným potenciálem pro rozvoj obce je tedy přírodní dědictví. **CHKO Beskydy** byla vyhlášena z důvodu její přírodní hodnoty, mezi které patří zejména původní horské pralesovité porosty, ve kterých se vyskytují vzácní karpatské živočichové a rostliny. Cílem CHKO je nejen péče o existující krajinu, která je ovlivňována lesním hospodářstvím, zemědělstvím, turistikou a cestovním ruchem, výstavbou a urbanizací

území, ale také její obnova a snaha nalézt rovnováhu mezi rekreačním a hospodářským využíváním krajiny a ochranou přírody (Voženílek 2002).

Čeladná se dostala do povědomí širší veřejnosti vybudováním **golfového areálu** (Prosper Golf Resort Čeladná), který je v současnosti největší ve střední Evropě. Jeho výstavba byla dokončena v roce 2001, zaujímá plochu 140 ha o dvou 18 jamkových hřištích a nabízí veškeré služby spojené s tímto sportem i hotel (Mountain Golf Hotel s 81 lůžky). Vzniklo 34 nových pracovních míst (z nichž 11 bylo obsazeno občany Čeladné). Realizací tohoto projektu se radikálně změnil charakter obce a tento počín lze považovat, spolu s vybudováním nového centra obce, za start nové etapy vývoje obce Čeladná. Obec se stala v tomto směru atraktivní pro určitou klientelu hráčů, kteří mají zájem o nově postavené byty, které si kupují hlavně k rekreačním účelům (Gajdušek 2008). Letos se Čeladná stala svědkem významné golfové události. Na golfovém hřišti proběhl nejprestižnější evropský golfový turnaj (European Tour Czech Golf Open), jehož dotace činí 2,5 mil eur. Do České republiky se tento významný turnaj vrátil po dvanácti letech a pokud zaznamená první ročník v Čeladné úspěch, bude prosazováno toto místo i pro další ročníky (COT Bussiness 2008). Součástí tohoto golfového resortu je také jezdecký klub (Prosper Horse Ranch), který rovněž zrealizovala společnost Prosper Trading a.s. (Prosper Trading 2009) pod vedením podnikatele Prose, který také vlastní hotel Prosper (s 125 lůžky) v centru Čeladné. Dle ročenky České golfové federace patří golfový areál v Čeladné mezi nejdražší v Česku spolu s hřištěm v Mariánských lázních, na Karlštejně a na Konopišti (viz příloha 6).

Golfový resort hraničí s CHKO Beskydy, proto další rozrůstání směrem do chráněné oblasti již není možné. Proti vzniku a jejímu prvnímu rozšiřování se postavilo místní **ekologické hnutí Beskydčan**, které se snaží ukázat i druhou stranu tohoto sportu a jeho negativní dopady na životní prostředí. Ve své zprávě poskytuje informace a vlastní zkušenosti s povolováním golfového hřiště v Čeladné. Z důvodu výstavby golfového hřiště byl měněn několikrát územní plán (v roce 1999, 2001) a veřejnost dle Beskydčanu nebyla dostatečně informována, proto na popud ekologické organizace byla uspořádána v roce 2000 veřejná diskuze s vedením obce i s investorem. Dle Beskydčanu nedošlo k domluvě mezi obyvateli a investorem a přes všechny snahy bylo golfové hřiště dále rozšířeno (Košťálová 2006).

Strategie rozvoje obce vychází z toho, že by se Čeladná měla stát lázeňskou obcí (Rozhovor s místostarostkou). Lázně jsou zde provozovány v rámci **Beskydského rehabilitačního centra** (BRC 2009), které vzniklo v roce 2000 restrukturalizací nemocnice. Nemocnice zde fungovala od 50. let 20. století a navázala na lázeňskou tradici v obci z roku 1902 (Bucharovič, Wieser 2000). BRC je odborným léčebným ústavem se specializací na léčebnou rehabilitaci, který vychází z kombinace příznivých přírodních a klimatických podmínek a kvalitních lázeňských služeb (BRC 2009).

Tab. 8: Seznam ubytovacích zařízení v obci Čeladná s počty ubytovacích kapacit

Název ubytovacího zařízení	Kapacita	Počet hvězd	Provedeno vlastní dotazníkové šetření	Internetové stránky
Horský Hotel Srdce Beskyd	400	***	x	www.hotelsrdcebeskyd.cz
Horský hotel Čeladenka	144	**	x	www.celadenka.cz
Hotel Prosper	125	****		www.hotel-prosper.cz
Mountain Golf Hotel	81	****	x	www.prosper-golf.cz
Zájezdni hostinec Kněhyně	52	*	x	www.celadna.eu/index.php?sm=105
Hotel Dejmon	50	***		www.celadna.eu/index.php?sm=26
Horský hotel Hamry	40	neuveдено		www.celadna.eu/index.php?sm=130
Penzion u Holubů	32	**	x	www.uholubu.com
Apartmánový dům Lara	32	***	x	www.larawellness.cz
Hotel Zámeček	31	***	x	www.hotelzamecek.cz
Rekreační středisko Mír	30	neuveдено		www.rs-mir.unas.cz/
Penzion Obora	6	*	x	www.penzion-obora.cz
Celkem	1023			
Objekty vázaného cestovního ruchu				
Správa policie ČR OV	104			
PK Oil	33			
Moravel Olomouc	12			
TJ Sokol OV-Hrabůvka	12			
Sport klub policie ČR	10			
Celkem	171			

Zdroj: Stránky jednotlivých zařízení, Blažková (2009), upraveno autorkou

Obec disponuje mnoha hromadnými **ubytovacími kapacitami**. Celková kapacita ubytovacích zařízení v obci Čeladná je 1194 lůžek (šetření internetových stránek ubytovacích kapacit, Blažková 2009). Řada z těchto ubytovacích kapacit jsou bývalá podniková zařízení. V minulých letech byla struktura rekreačního využití založena převážně na dominanci podnikové a individuální rekreace. Proto se v obci nacházel velký počet podnikových zařízení vázaného cestovního ruchu. V Čeladné před rokem 1989 fungovalo 34 rekreačních objektů vázaného cestovního ruchu (s kapacitou 1522 lůžek) a

v dnešní době po transformaci těchto objektů se jich 5 nadále využívá k vázanému cestovnímu ruchu s kapacitou 171 lůžek (Blažková 2009). V současné době, realizací jezdeckého a golfového areálu a nárůstem počtu lůžek, se cestovní ruch v obci transformuje na komerční úroveň a stává se významnou ekonomickou složkou obce (ÚP 2004). V obci se nachází dva čtyřhvězdičkové hotely (viz tabulka 8).

Nejnámějším hotelem v obci je hotel Prosper, který doplňuje nově postavené centrum Čeladné a uzavírá toto čtyřúhelníkové náměstí z jedné strany. Hotel byl otevřen v roce 1998 po významné rekonstrukci stávající restaurace. Projekt realizovala firma Prosper Trading a.s., která v obci postavila také jezdecké a golfové centrum (Prosper Horse Ranch a Prosper Golf), a tímto tato firma výrazně přispěla k proměně obce. Hotel nabízí až 125 lůžek (Gajdušek 2008).

Sportovní vyžití v obci vychází z lokalizačních podmínek beskydského pohoří. Jedná se hlavně o pěší turistiku, cykloturistiku, běžecké lyžování, v zájmovém území se nachází řada značených tras (ÚP 2004).

Do budoucna je připravována realizace sportovně společenského centra na území bývalého koupaliště, výstavba aquaparku a lyžařského areálu, které prodlouží letní a zimní rekreační sezónu v obci. Realizace aquaparku je předpokládána do roku 2013 s cílem přispět k rozvoji obce a zvýšení její návštěvnosti (rozhovor s místostarostkou). Realizátorem bude obec s dalším investorem.

Ke **kulturním pamětihodnostem** nacházejícím se v obci patří kaplička u pramene Cyrilky, altánek nad pramenem Cyrilky, zemljanka na Kněhyni, pomník obětem fašismu se sochou partyzána a další (ÚP 2004). Kulturní potenciál je hodnocen jako zvýšený (Bína 2001).

Čeladná je součástí sdružení **Mikroregionu Frýdlantsko – Beskydy**, které tvoří také dalších 12 obcí, jejichž cílem je podpora cestovního ruchu jakožto priorita pro rozvoj těchto obcí. V roce 2001 byla tímto sdružením vytvořena Strategie rozvoje mikroregionu Frýdlantsko – Beskydy (Mikroregion Frýdlantsko-Beskydy 2009).

Dalším sdružením, jehož je Čeladná součástí a patří pod něj výše uvedené sdružení, je **sdružení Region Beskydy**, který si klade za cíl spolupráci v oblasti cestovního ruchu a rekreace, regionálního rozvoje a ochrany přírody (Region Beskydy 2009).

Z výše uvedeného výčtu je zřejmé, že Čeladná má významný potenciál pro rozvoj cestovního ruchu. Disponuje přírodními i společenskými atraktivitami, materiálně technickou základnou a také vedení obce je rozvoji cestovního ruchu nakloněno. Mezi hlavní realizované formy cestovního ruchu v obci patří letní a zimní rekreace, převážně turistika, cykloturistika, lyžování, dále pak se obec snaží prosadit i lázeňský cestovní ruch. Dle druhu cestovního ruchu převažuje především krátkodobá individuální rekreace.

5. VÝSLEDKY ZKOUMÁNÍ

5.1 Dopady současného rozvoje na sociálně-ekonomické prostředí

5.1.1 Analýza šetření s obyvateli obce

Intenzivní výstavba v obci, výskyt apartmánového bydlení či výskyt golfového hřiště v obci se odráží i na změně sociálně-ekonomického prostředí a sociální struktury obyvatel obce Čeladná, ve které v současnosti narůstá počet obyvatel a návštěvníků.

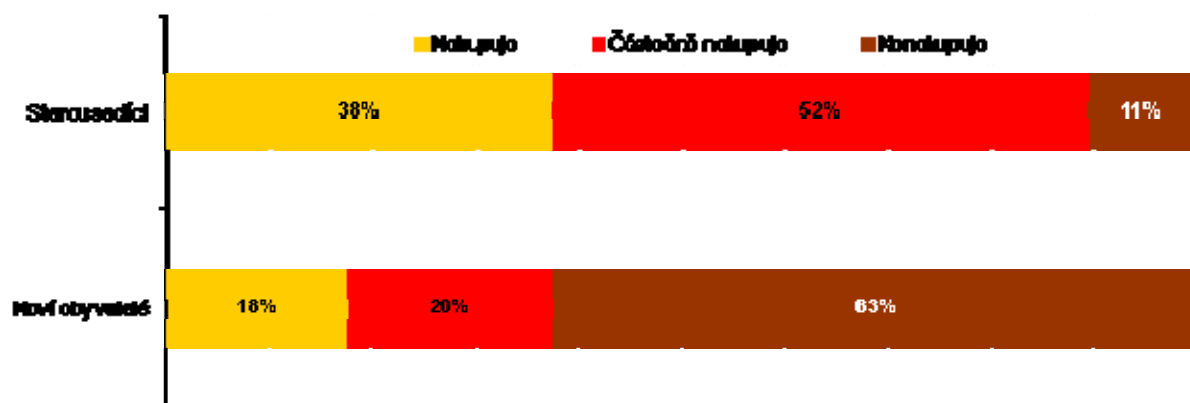
Proces suburbanizace ovlivňuje sociální prostředí změnou sociální struktury obyvatelstva. Do obcí se totiž stěhují obyvatelé s vyšším sociálním statutem (vzdělanější a příjmově silnější), čímž se odlišují od původního obyvatelstva (Sýkora a kol. 2002). Také rekreace v apartmánových bytech či hraní golfu je značně nákladné a lze předpokládat, že jej provozuje příjmově silnější skupina obyvatel.

Příchod nových obyvatel ovlivňuje sociálně-ekonomickou strukturu obce. Z výsledků řízených rozhovorů s obyvateli totiž vyplývá, že existují značné rozdíly ve vzdělanostní struktuře starousedlíků a nově příchozích, jak již bylo výše řečeno. Přibližně polovina respondentů - nových obyvatel (48 %) má vysokoškolské vzdělání, oproti tomu podíl starousedlíků s vysokoškolským vzdělání činí 17 % (viz graf 1). Také dle cen nemovitostí lze odhadnout, že nově příchozí obyvatelé jsou příjmově silnější. Ceny nových bytů se pohybují od 2 mil. Kč až po 5 mil. Kč (viz příloha Apartmánové byty). Starousedlíci si při rozhovorech stěžovali na nemožnost koupě těchto nemovitostí. Rozdíl původní obyvatelé subjektivně vnímají a nové obyvatele charakterizují jako movitější, jedná se však o jejich subjektivní názor. Dochází také ke změnám ve věkové struktuře obyvatelstva. Podíl obyvatel v produktivním věku v obci narůstá a podíl dětí (0-14 let) klesá (viz tab. 1). Průměrný věk respondentů starousedlíků činí 45,7 let a u respondentů - nových obyvatel je 34,9 let.

Dopad na ekonomické prostředí současného vývoje také vyplývá ze zaměstnanosti v obci. Již dříve bylo zmíněno, že žádný z účastníků řízených rozhovorů - nově příchozích obyvatel není v obci Čeladná zaměstnán a dojíždí do větších sídel ve vzdálenějším okolí. Podíl starousedlíků pracujících v obci činí 22 % (viz graf 2).

Vliv na ekonomické prostředí obce má také to, zda obyvatelé využívají místních prodejen k nákupům. V další části rozhovoru jsem se tedy zajímala, zda obyvatelé nakupují v místních obchodech. Nakupování běžných potravin uskutečňují respondenti – starousedlíci – z 38 % v obci, největší mírou (52 %) nákupy kombinují s nákupy v blízkých městech (nejčastěji Frýdlant nad Ostravicí, Frýdek-Místek či Frenštát) a 11 % respondentů v obci vůbec nenakupuje. Na rozdíl od nových obyvatel, kteří největší mírou nakupují mimo obec. Dojíždějí do výše zmíněných měst a také do vzdálenějších, například do Ostravy, kde jsou často také zaměstnáni. Pouhých 18 % respondentů – nových obyvatel – tvrdí, že v obci nakupuje, 20 % z nich využívá obchodů v obci pouze částečně.

Graf 8: Nákupy základního zboží (potravin) obyvateli v obci Čeladná

Zdroj: Vlastní šetření

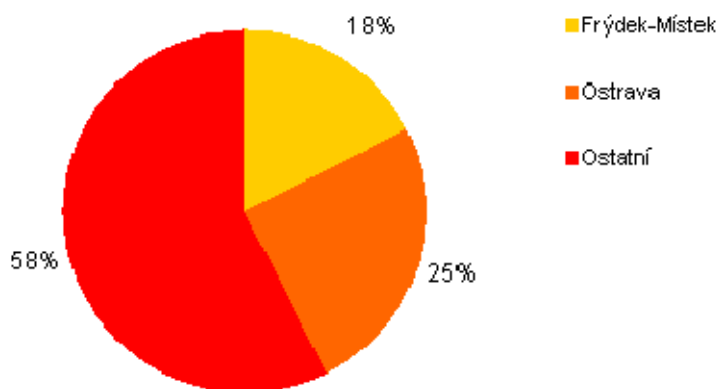
Převážná část starousedlíků, se kterými jsem prováděla rozhovory, se v obci narodila a žije zde celý život. Výjimkou je pouze 24 z nich (17 %), kteří se do obce přistěhovali z blízkého okolí, a to již před mnoha lety, většinou z důvodu koupě rodinného domu či z důvodu sňatku. Průměrný počet let strávený starousedlíky v obci je 40,7 let.

Různorodější informace o důvodu přistěhování a původním místě bydliště však přináší výsledky řízených rozhovorů s novými obyvateli. Noví obyvatelé žijí v obci výrazně kratší dobu, a to průměrně 4,6 let.

Noví obyvatelé se do obce přistěhovali převážně z blízkého, ale také vzdálenějšího okolí. Z celkového počtu 40 dotazovaných se 10 z nich přistěhovalo z Ostravy (25 %) a 7 z Frýdku-Místku (18 %), jak lze vidět v grafu 9. Z tohoto faktu je viditelný projev výrazné spádovosti obyvatel a působení suburbanizačních procesů v rámci Ostravské aglomerace.

Zbýlý podíl obyvatel (58 %) má převážně původ v ostatních městech okresu Frýdek-Místek, Ostravy, Nového Jičína a Karviné (např. Jablunkov, Vratimov, Frenštát pod Radhoštěm, Třinec, Orlová, Havířov a další). Všechny původní místa bydliště spadají do Moravskoslezského kraje kromě jednoho dotazovaného, který uvedl bývalé bydliště v Olomouci. Z výsledků tedy vyplývá, že všichni noví obyvatelé Čeladné vyměnili původní bydlení v městském prostředí za bydlení v menší podhorské obci. Tímto se potvrdilo působení suburbanizačních procesů v obci Čeladná, které je založeno na přesunu obyvatel z měst do jejich zázemí.

Graf 9: Původní místo bydliště nově příchozích obyvatel

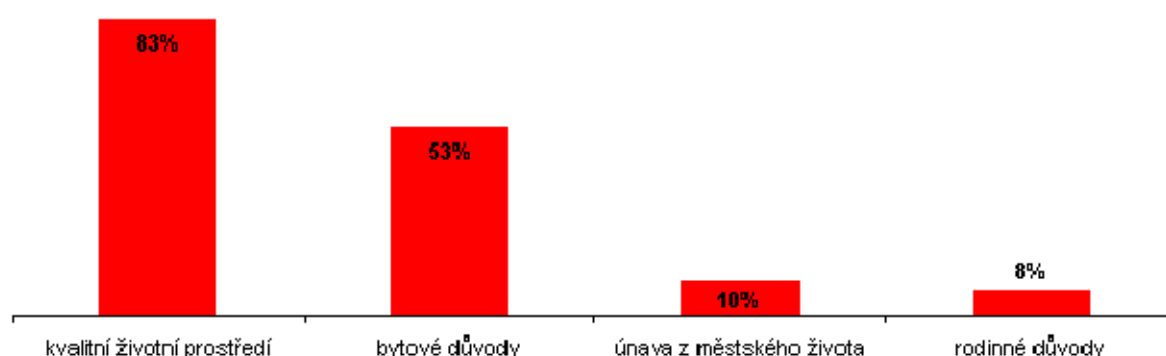

Zdroj: Vlastní šetření

V teoretické části diplomové práce v kapitole č. 2 jsem rozebírala také teoretický koncept amenitní migrace. Důvody přistěhování nových obyvatel do obce Čeladná se liší (na tuto otázku bylo možno odpovědět více možnostmi), avšak v největší míře převažují právě důvody spojené s kvalitním životním prostředím (viz graf 10). Prostředí beskydského podhůří nabízí velice příjemné bydlení v dobré vzdálenosti větších měst severní Moravy s širokou škálou možností trávení volného času, a proto není divu, že právě kvalitní životní prostředí zmínilo jako důvod přistěhování 83 % nových obyvatel. Je tedy zjevné, že koncept amenitní migrace zde má své uplatnění. Dalším často zmiňovaným důvodem byly bytové důvody. To znamená, že tito obyvatelé investovali do koupě rodinného či apartmánového domu, a proto se do obce nastěhovali. Je zřejmé, že pokud by v obci nebyla taková nabídka bydlení, nebylo by tolik nově příchozích obyvatel. Čeladná je v poslední době považována za velice lukrativní obec v rámci severní Moravy, a proto je koupě

objektu pro bydlení či rekreaci velice výhodnou investicí. Na druhou stranu jsem očekávala, že bude častěji zmiňován důvod přistěhování – únava z městského života. Tuto možnost vybrali pouze 4 dotazovaní. Rodinné důvody zvolili pouze 3 respondenti, z čehož může vyplývat to, že noví obyvatelé si obec zvolili pro bydlení z důvodu atraktivnosti lokality, nabídky bydlení a ne z důvodu rodinných vazeb v obci. Pracovní důvody přistěhování do obce nezmínil nikdo z dotazovaných, což není překvapující, protože většina obyvatel Čeladné musí za práci dojíždět do okolních měst.

Graf 10: Důvody přistěhování nových obyvatel do obce Čeladná

Zdroj: Vlastní šetření

Všichni nově příchozí obyvatelé chtějí i do budoucna v obci zůstat bydlet. Tito obyvatelé zde bydlí krátkou dobu, investovali zde finance do bydlení, s dojížděním za prací jsou smířeni, nový rozvoj obce neshledávají jako negativní, a proto zatím nemají důvod stěhovat se někam jinam. Většina starousedlíků (86 %) chce také nadále v obci bydlet, výjimkou je 20 obyvatel (14 % z celkového počtu starousedlíků), kteří se chtějí v budoucnu z obce odstěhovat. Jedná se především o mladé lidi či studenty, kteří mají v plánu se odstěhovat za prací do většího města nebo zůstat ve městě, kde v současné době studují. Mezi hlavní důvody, kvůli kterým chtějí obyvatelé v obci zůstat bydlet i nadále, patří především významná vazba na obec a s tím spojený pocit domova, vlastnictví bytu nebo domu či rodinné vazby.

Trvalé bydliště je často diskutovaný problém spojený se suburbanizací. Jde totiž o to, že velká část obyvatel, která se stěhuje do zázemí měst, má trvalé bydliště stále uvedené v místě původu a ne v obci současného bydliště. To znamená, že skutečné počty nově příchozích se mohou významně lišit od těch zaregistrovaných a tedy nastává statistický

problém a skutečné počty se často musí odhadovat. Dalším problémem je to, že pokud si člověk nechá zaznamenáno trvalé bydliště v původním místě, ztrácí tak možnost účastnit se voleb v novém místě bydliště a ovlivňovat tak jeho další vývoj. Významný problém pro obec, ve spojitosti s neregistrováním se v obci, spočívá v tom, že obyvatelé odvádějí daně stále v původním místě bydliště a ne tam, kde skutečně žijí. Tímto nastává problém, který se nejvýrazněji projevuje v rozpočtu obce, protože prostřednictvím daňových příjmů se dostává do rozpočtu více než polovina objemu financí (Ouředníček a kol. 2008). V obci Čeladná se s tímto problémem také lze setkat, jelikož 40 % respondentů (nově příchozích obyvatel) přiznalo, že trvalé bydliště nemá uvedeno v Čeladné. Domnívám se však, že s přibývajícím délkou pobytu v obci se tento podíl bude snižovat a postupně si noví obyvatelé převedou trvalé bydliště na Čeladnou. Je nutné zmínit, že počet respondentů v této kategorii – nových obyvatel je omezený (pouze 40). Naproti tomu 100 % starousedlíků zde uvedené trvalé bydliště má. Vedení obce se snaží s tímto problémem bojovat. Při realizaci projektu nového centra Čeladné, na kterém se podíleli soukromí investoři i obec, vedení obce rozhodlo, že minimálně jeden z obyvatelů prodávaných bytů musí mít do určité doby uvedeno trvalé bydliště v Čeladné. Tímto se vedení obce snaží zabránit, aby byly byty jen skupovány a využívány jen příležitostně (Rozhovor s místostarostkou). Tuto podmínku vedení obce však uvedlo pouze u tohoto jednoho projektu.

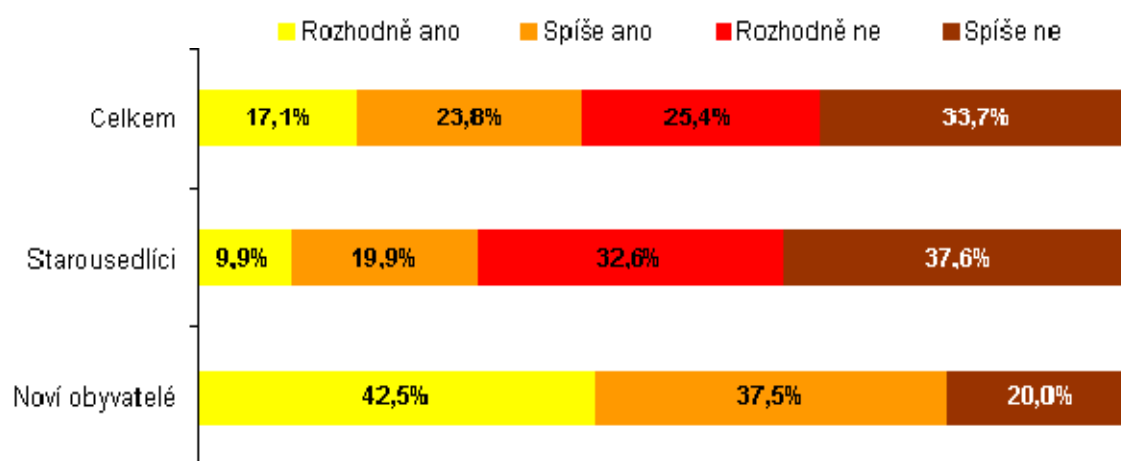
Vlivy současného rozvoje na sociální prostředí jsou hlavně spojeny s názory místních obyvatel a jejich spokojeností či nespokojeností. Intenzivní výstavba a její důsledky mohou být rozdílně hodnoceny, a to z hlediska různých aktérů, kterých se problematika dotýká. S tímto se setkáváme ve zkoumané obci, kdy pohled starousedlíků na výstavbu nových domů je naprosto odlišný od nově příchozích obyvatel. Zatímco noví obyvatelé uskutečňují svůj sen o bydlení ve venkovské krajině blízko města, starousedlíkům vadí tímto způsobený nárůst počtu obyvatel, aut v obci a velká výstavba.

Hlavní část rozhovorů byla tedy zaměřena na postoj obyvatel k novému rozvoji obce a jejich spokojenost či nespokojenost s tímto rozvojem a výstavbou. V tomto případě existují významné rozdíly v postoji obyvatel v závislosti na jejich délce bydlení v obci.

Z pohledu všech obyvatel, se kterými jsem provedla řízené rozhovory, převažují spíše negativní názory a nespokojenost se současným rozvojem obce. Z grafu 11 lze vyčíst, že

podíl nespokojených obyvatel přesahuje polovinu a jedná se o 59,1 % všech dotazovaných (tedy 107 obyvatel v absolutní hodnotě). Z tohoto vyplývá, že podíl obyvatel, kteří jsou spokojeni se současným rozvojem obce činí zbylých 40,9 %, což znamená 74 obyvatel z celkového počtu respondentů. Avšak podstatnou roli zde hraje rozdíl mezi podílem dotazovaných starousedlíků a nově příchozích obyvatel, protože jak lze vidět níže (na grafu 10), odpovědi se z tohoto hlediska výrazně liší.

Graf 11: Odpověď na otázku: Jste spokojen/a se současným rozvojem obce?

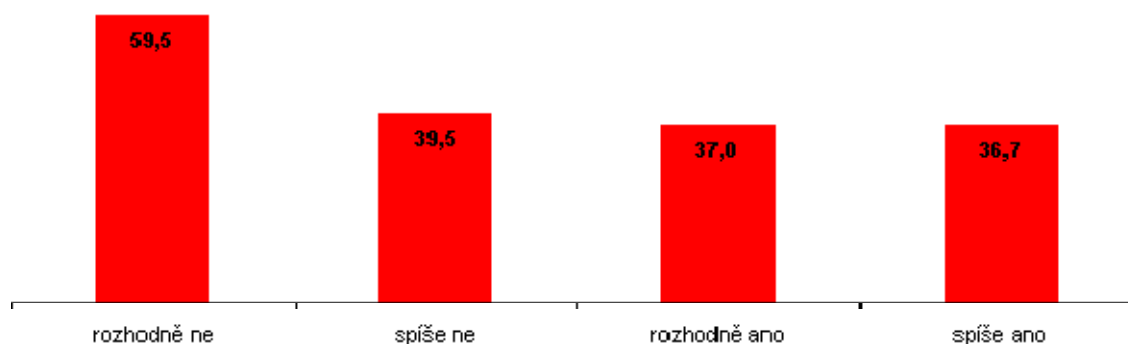
Zdroj: Vlastní šetření

Pokud se tedy podíváme na odpovědi respondentů v členění podle toho, zda se jedná o **starousedlíky** nebo nově příchozí obyvatele, nalezneme zde značné rozdíly. Většina starousedlíků totiž současný rozvoj nehodnotí příliš pozitivně. Nespokojena byla značná část (70,2 %) respondentů, kteří v obci žijí již dlouhou dobu. Je to však do určité míry pochopitelné, protože k nejvýraznějšímu rozvoji dochází až v posledních několika letech, vzhled obce se mění velice rychle a obecně si lidé neradi zvykají na tak výrazné změny ve svém okolí. Odpověď „rozhodně ne“ vyslovilo 32,6 % starousedlíků a možnost „spíše ne“ označilo 37,6 % obyvatel žijících v obci déle než 10 let. Oproti tomu spokojenost se současným rozvojem obce vyjadřovalo 29,8 % starousedlíků. Pouze necelých 10 % z nich je rozhodně spokojena s rozvojem a stavbou, ke které v současnosti v obci dochází (viz graf 11).

Zajímavé je, podívat se na odpovědi starousedlíků dle věkové struktury. Z výsledků řízených rozhovorů vyplývá určitá spojitost mezi věkem respondenta a mírou spokojenosti s rozvojem obce. Graf 12 znázorňuje, že průměrný věk rozhodně nespokojených obyvatel

je vyšší než průměrný věk těch spokojených. Tento výsledek však není nijak překvapující, jelikož se dá předpokládat, že mladší lidé se lépe přizpůsobují změnám než ti starší a tolik jim ty změny nevadí. Je však nutné zmínit, že mezi nespokojenými respondenty byli také mladí lidé, kteří si stěžovali na to, že obec již ztrácí novou výstavbou a existencí golfového hřiště své kouzlo.

Graf 12: Průměrný věk respondentů – starousedlíků u jednotlivých možností odpovědi na otázku: Jste spokojen/a se současným rozvojem obce a stavbou, ke které v obci dochází?

Zdroj: Vlastní šetření

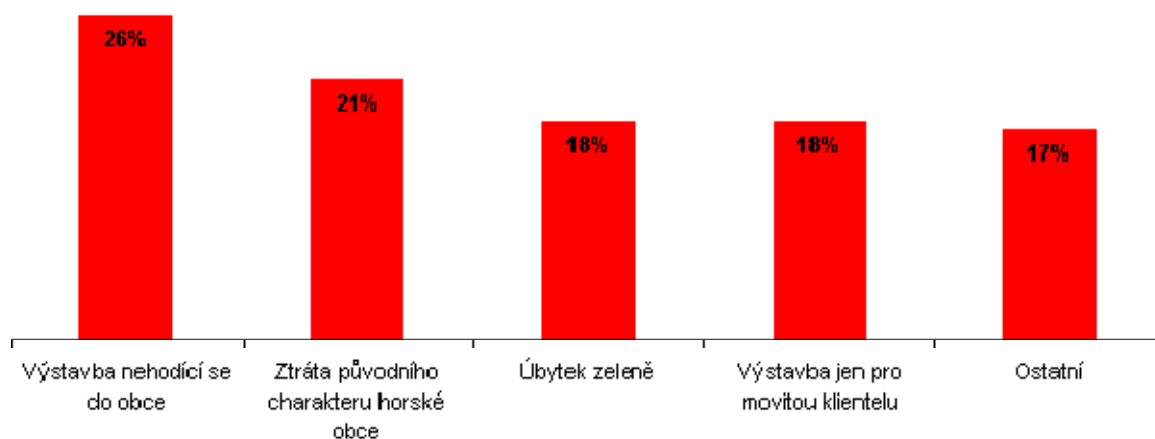
Z hlediska vzdělanostní struktury starousedlíků nevyplýnul žádný trend a z výsledků vyplývá, že spokojenost či nespokojenost se současným stavem obce není ovlivněna vzděláním, tedy že mezi spokojenými i nespokojenými se najdou jak středoškolsky tak vysokoškolsky vzdělaní lidé.

V rámci šetření pomocí řízených rozhovorů mne zajímalo, proč jsou či nejsou starousedlíci spokojeni se současným rozvojem, jaké zdůrazňují hlavní problémy obce a zda z tohoto rozvoje vnímají určité výhody, užitek či jaké nevýhody jim situace přináší. Metoda řízených rozhovorů umožňuje vést s respondenty širší debatu nad jejich názory a postojem, hlubší nahlédnutí do problematiky, a proto byla tato metoda záměrně zvolena pro účely diplomové práce.

Důvody, proč nejsou starousedlíci se současným rozvojem spokojeni, jsou různé. Pokud výpovědi respondentů zhodnotíme, vychází, že nejčastěji si místní stěžují na přehnanou výstavbu, která se do obce svou architekturou nehodí, a na úbytek zeleně s tím spojený (viz. graf 13). S výstavbou samozřejmě souvisí i nárůst počtu obyvatel a tím nárůst většího

počtu aut a celkového ruchu v obci. Tento fakt byl také starousedlíky často zmiňován. Nespokojeni jsou tedy s tím, že v obci už není takový klid, co býval. Velice častou výpovědí starousedlíků bylo také to, že právě tato nová výstavba je velice drahá a není dostupná pro střední třídu (nově postavené domy či byty většina dotazovaných považuje pro ně dle ceny za nedostupné a zmiňují tedy, že se jedná hlavně o reality pro movitou klientelu). Starousedlíci jsou převážně nespokojeni se současným rozvojem proto, že obec ztrácí již svůj charakter horské obce a obávají se, že se z ní brzy stane město a jakási atrakce pro movitou klientelu.

Graf 13: Důvody nespokojenosti starousedlíků se současným rozvojem obce

Zdroj: Vlastní šetření

Součástí rozhovorů je také část týkající se výhod či nevýhod vyplývajících pro starousedlíky z tohoto rozvoje. Je zajímavé, že nevýhody pociťuje pouze 51 % ze všech starousedlíků, přičemž 70 % z nich, jak bylo již výše zmíněno, je se současným rozvojem nespokojena a tedy by se dalo předpokládat, že také větší část starousedlíků bude převážně pociťovat nevýhody. 40 % starousedlíků vnímá spíše výhody a užitek. Z výsledků tedy vyplývá, že starousedlíci i přes nespokojenost vnímají také určité výhody z rozvoje obce. Na současnou situaci lze samozřejmě nahlížet z několika úhlů pohledu, a proto někteří starousedlíci vnímají současně jak výhody, tak také nevýhody (9 %). Mezi zmiňované výhody patří zkvalitnění infrastruktury, například upravené komunikace, zvýšení nabídky služeb – zvýšení počtu obchodů či možností trávení volného času. Několik starousedlíků také vyzdvihlo jako výhodu současného rozvoje vyšší počet pracovních příležitostí a také

zviditelnění obce. Někteří obyvatelé totiž díky výstavbě nového náměstí či jiného zařízení získali práci (jedná se o 6 respondentů). Nevýhody vyplývají z výše zmíněných důvodů nespokojenosti a jedná se například o zábor zemědělské půdy, zvýšení hluku či příchod nového obyvatelstva do obce, kteří bývají starousedlíky nazýváni jako „zbohatlíci“.

V rámci řízených rozhovorů mne také zajímalo, co považují respondenti za hlavní problémy obce. Zmiňovaných problémů, které starousedlíci považují za hlavní, bylo několik (viz.graf 14). Na níže uvedeném grafu je znázorněno zastoupení nejčastěji vyřčených problémů obce. Nejvíce je starousedlíky vnímán problém současné výstavby v obci, která je dle jejich názoru nevhodně uzpůsobena okolnímu rázu a bez vhodné infrastruktury. Starousedlíci zmiňovali, že s růstem počtu bytů či rodinných domů nerostou například místa v mateřské škole či nutná parkovací místa. Avšak z rozhovoru s místostarostkou obce vyplynulo, že vedení obce se chce do budoucna postarat o doplnění této chybějící infrastruktury. Velkým problémem obce, který residenty vnímají, je zadluženost Čeladné. Obec patří mezi velice zadlužené obce, přičemž toto zadlužení činilo v roce 2006 přibližně 80 mil. Kč. Avšak starosta tvrdí, že se se splátkami ještě nikdy nezpozdlili (Broulík 2007). Dalším problémem vnímaným obyvateli je také vysoká daň z nemovitosti, kterou upravuje zákon č. 338/1992 Sb., o dani z nemovitosti, a skládá se z daně z pozemků a ze staveb (Zákon č. 338/1992 Sb.). Svůj názor proti vysokému koeficientu daně z nemovitosti, který činí 5, tedy nejvyšší možný koeficient, který je zákonem umožněn, vyjádřili občané také v petici směřované k vedení obce. Občané tedy žádají, „aby byla zrušena obecně závazná vyhláška č. 1/2008 a koeficient pro výpočet daně z nemovitosti byl stanoven s přihlédnutím k potřebám a zájmům všech občanů obce“ (Petice občanů obce Čeladná 2008, str. 1). Dle respondentů řízených rozhovorů se vedení obce právě tímto způsobem snaží omezit vysoké zadlužování obce. V průvodním dopise petice občané nesouhlasí se současným hospodařením obce s tím, že nechtějí financovat další nesmyslné stavby a že nechtějí, aby se z Čeladné stalo město, a vadí jim, že noví obyvatelé jsou od daně z nemovitosti na 15 let osvobozeni. Dále vytýkají tuto skutečnost zastupitelstvu obce s tvrzením, že mají pocit, jako by vedení chtělo starousedlíky a rodáky donutit prodat jejich majetek (Petice občanů obce Čeladná 2008). Tuto petici podepsalo přes 600 občanů Čeladné. Avšak vedení obce na tuto petici nereagovalo a koeficient pro výpočet daně z nemovitosti zůstává i v tomto roce 5.

Graf 14: Hlavní problémy obce Čeladné podle výpovědí starousedlíků

Zdroj: Vlastní šetření

Z výše uvedeného již není příliš překvapující, že respondenti dále zdůrazňovali při rozhovorech jako problém samotné vedení obce, které dle jejich názoru hájí pouze své zájmy. Poslední volby do zastupitelstva obce se konaly v roce 2006, ve kterých vyhrála KDU-ČSL a tedy i minulé vedení – starosta Lukša. Účast ve volbách byla 53 % (Volby do zastupitelstva 2006). Další volby do zastupitelstev obcí se budou konat v roce 2010 a místní obyvatelé mají šanci vyjádřit svůj názor. Výsledky další otázky zaměřené na to, zda pro respondenty vedení obce dělá dostatek, nezní pro vedení obce také příliš lichotivě, jelikož 79 % starousedlíků se domnívá, že pro ně obec nedělá dostatek.

Dle starousedlíků je také jedním z problémů obce nedostatek pracovních příležitostí a nutnost za prací dojíždět. I z výsledků rozhovorů vyplývá, že 75 % všech ekonomicky aktivních respondentů dojíždí za prací mimo obec. Dopravní dostupnost obce je však velice dobrá a největší zaměstnavatelé se nachází v krátké dopravní vzdálenosti od obce (např. Frýdlant nad Ostravicí, Frýdek – Místek, Frenštát pod Radhoštěm, Ostrava).

Mezi ostatní problémy patří dle starousedlíků například nedostatek hracích ploch pro děti, málo klidu, příliš drahá nová výstavba, a tedy nemožnost koupě nemovitosti, či kanalizace, která není vedena všude v obci.

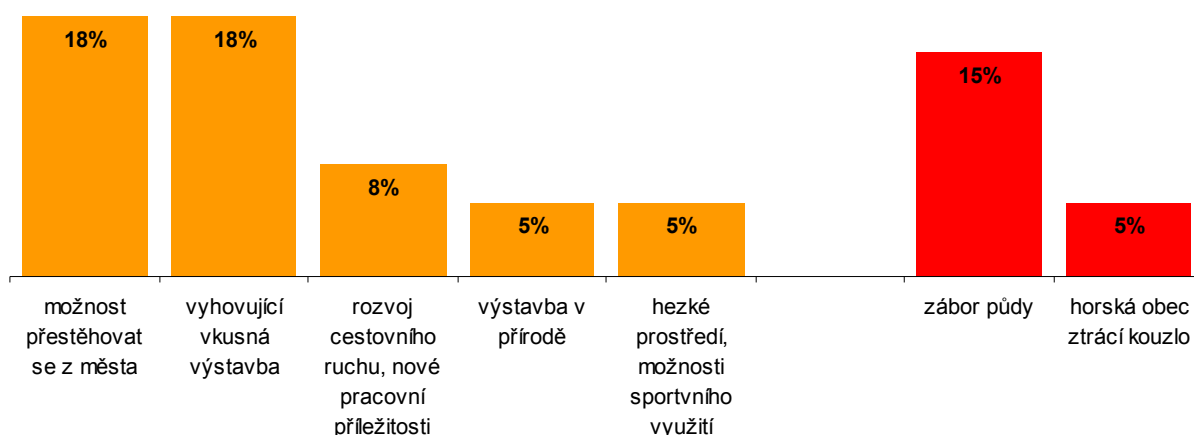
Další část řízených rozhovorů byla zaměřena na postoj starousedlíků k nově přichozím obyvatelům, na to, jaké mají mezi sebou vztahy či zda vnímají nově příchodci jako jinou

sociální skupinu obyvatel. Pouze 10 % starousedlíků nepovažuje nově příchozí obyvatele za jinou sociální skupinu, zbylý podíl však určité rozdíly vnímá. Starousedlíci tedy nové obyvatele vnímají jako výrazně movitější a s městským způsobem života. Dále zmiňovali to, že do Čeladné přijíždějí až pozdě večer a brzy ráno zase z obce odjíždí. Zmínka padla také o víkendových obyvatelích apartmánových domů. Vztahy starousedlíků s novými obyvateli jsou spíše neutrální, jelikož většina z nich s nimi nekomunikuje (65 %) a nenavazuje žádné osobní vztahy. 35 % starousedlíků má s nově příchozími dobrý vztah. Z toho může vyplývat, že pokud už se spolu tyto dvě skupiny začnou stýkat, mají spolu dobré vztahy. Příležitostí pro prohlubování vztahů mezi občany jsou společenské akce, které obec pořádá (sportovní dny, plesy, karnevaly apod.)

Výsledky řízených rozhovorů **nově příchozích obyvatel** jsou odlišné, jak je již z grafu 11 patrné na první pohled. U těchto respondentů převládá výrazněji spokojenost se současným rozvojem obce. Většina těchto obyvatel se totiž do obce přistěhovala až v nedávné době a právě za takovýmto rozvojem sem pravděpodobně přišla. Většina z nich si tady koupila byt či dům a splnila si tak svůj sen o kvalitním bydlení v přírodě. Z výsledků tedy vyplývá, že 80 % nových obyvatel je spokojena, z čehož 43 % těchto respondentů je spokojena „rozhodně“ a 38 % „spíše“. Odpověď „rozhodně ne“ nebyla zmíněna žádným z dotazovaných. Avšak i mezi novými obyvateli se najdou nespokojení s výstavbou a rozvojem obce. V rámci výsledků řízených rozhovorů se jedná o 8 obyvatel, což činí 20 % respondentů (z nově příchozích obyvatel).

Důvody spokojenosti nově příchozích obyvatel s rozvojem obce vychází hlavně z faktu, že současná situace v obci a výstavba jim umožnila se odstěhovat z města do horské obce. Spokojeni jsou také z toho důvodu, že nová výstavba je pro ně vyhovující, splňující všechny jejich požadavky, umístěná v přírodě a považují ji za vkusnou (graf 15). Dalším plusem je pro nové obyvatele prostředí obce, a tím dobré možnosti trávení volného času. Jak jsem již výše zmínila i určitá část nových obyvatel začíná být s výstavbou a rozvojem nespokojena. Nespokojenost vychází z nesouhlasu s tak velkým zábořem půdy a ohromnou výstavbou, kvůli které dochází ke ztrátě kouzla horské obce Čeladná.

Graf 15: Důvody spokojenosti/nespokojenosti nových obyvatel se současným rozvojem obce

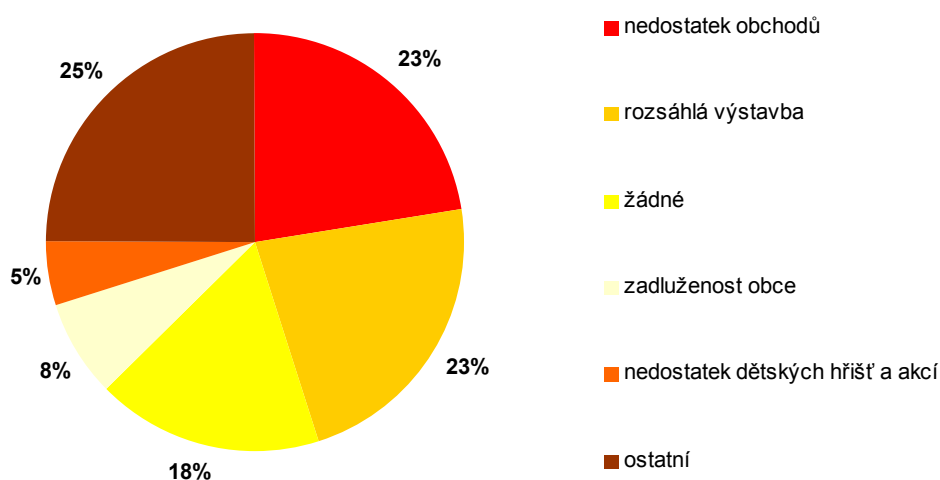

Zdroj: Vlastní šetření

Většina nových obyvatel ze současného rozvoje vnímá převážně výhody (80 %), jedná se hlavně o možnost kvalitního bydlení v přírodě, sportování a celoroční rekreace. Další zmiňovanou výhodou je také rozšiřování poskytovaných služeb, především služby lázeňského centra, golfového hřiště apod. Nevýhody, které byly novými obyvateli Čeladné zmiňovány, vyplývají z důvodů nespokojenosti, tedy především zábor půdy, méně zeleně či znečišťování životního prostředí.

Podle čtvrtiny nových obyvatel jsou hlavními problémy obce nedostatek obchodů či spíše neexistence nějakého většího obchodu s potravinami, přičemž 63 % respondentů – nových obyvatel v obci nenakupuje. Dále byla jmenována rozsáhlá výstavba, a to ve smyslu, aby té nové výstavby nebylo do budoucna již příliš (viz graf 16). Novými obyvateli byl také zmíněn problém zadluženosti obce, na kterou narážela také významná část starousedlíků, a to u 8 % nových obyvatel. Je nutné zmínit, že určitá část obyvatel žádné problémy obce nevnímá (18 % nových obyvatel), což je oproti starousedlíkům značný rozdíl. Zmíněným problémem byla také neexistence letního koupaliště, což bude za nedlouho vyřešeno výstavbou plánovaného aquaparku či nedostatek akcí a hřišť pro děti. Jedním ze zmíněných problémů bylo také to, že i nově příchozí obyvatelé vnímají, že dochází ke kumulaci bohatých obyvatel v obci a vznik jakési nerovnosti mezi starousedlíky a nově příchozími. Je tedy zřejmé, že toto nevnímají pouze starousedlíci, ale i noví obyvatelé.

Graf 16: Hlavní problémy obce Čeladné podle výpovědí nových obyvatel

Zdroj: Vlastní šetření

Ze zmíněného je patrné, že mezi názory starousedlíků a nově příchozích panují značné rozdíly. Tyto rozdíly se vyskytují u většiny otázek a není tedy příliš překvapivé, že se většina nově příchozích obyvatel, i přes výše zmíněné problémy, domnívá, že pro něj vedení dělá dostatek (72,5 %), což již vyplývá z faktu, že většina z těchto respondentů je s rozvojem v obci spokojena a pocituje z něj především výhody. Spokojenost s vedením obce hlavně spatřují ve snaze vedení vytvořit kvalitní infrastrukturu obce různorodými investicemi, zviditelňují ji a dále, že se vedení snaží obec udržovat upravenou.

Další část řízených rozhovorů se zajímala o vztah mezi novými obyvateli a starousedlíky. Ze strany nových obyvatel ve vztahu ke starousedlíkům nevyplývá z rozhovorů negativní postoj a přibližně polovina těchto respondentů uvedla, že se starousedlíky má dobré vztahy (48 %). Ostatní část potvrdila, že se starousedlíky nekomunikuje, ale nijak jim nevadí. Nikdo z nových obyvatel nevedl, že by měl se starousedlíky špatné vztahy. Z výpovědí lze usuzovat, že noví obyvatelé přistupují ke starousedlíkům s pozitivnějším pohledem než v opačném případě.

Z výsledků řízených rozhovorů vyplývá, že úroveň vztahů starousedlíků s novými obyvateli je spíše neutrální, buď spolu tyto dvě skupiny vychází dobře a nebo spolu nijak nekomunikují, neprojevila se nějaká výrazná nenávist ze strany starousedlíků k nově příchozím. Špatná atmosféra v obci je tedy spíše daná ne příliš dobrými vztahy starousedlíků s vedením obce.

Dalším zajímavým jevem je to, zda se místní obyvatelé zapojují do chodu obce. Tímto se myslí členství v zastupitelstvu, návštěvy obecních schůzí či společenské akce. Není zde zahrnuto hlasování ve volbách. Z výsledků řízených rozhovorů vyplývají poměrně překvapující výsledky. Většina starousedlíků se totiž příliš nezapojuje do aktivit spojených s chodem obce. Domnívám se, že při současném stavu poměrně vysoké nespokojenosti starousedlíků, by měli být v tomto ohledu aktivnější. Projevila se zde tedy jakási tendence stěžovat si na situaci, ale následně ji příliš neovlivňovat. Je však pravdou, že například petici občanů proti vysoké dani z nemovitosti podepsala velká část obyvatel, a tedy nějakým způsobem na dění v obci reagují. Z rozhovorů vyplynulo, že pouze 18 % starousedlíků má snahu zasahovat do chodu obce aktivní účastí na schůzích zastupitelstva apod. U některých respondentů vyzněla jakási beznaděj či rezignace ve vztahu k současnému podporovanému rozvoji obce a tedy neaktivita na chodu obce. U nových obyvatel je situace podobná, do chodu obce se zapojuje 23 % těchto respondentů. Avšak jejich spokojenost se současným stavem obce je velká. Dalo by se tedy předpokládat, že se více budou zapojovat nespokojení starousedlíci se snahou odvrátit některé nechtěné realizace.

5.1.2 Analýza šetření s majiteli druhého bydlení

Jak již bylo několikrát zmíněno, Čeladná byla a je rekreační obcí s vysokým počtem objektů druhého bydlení, převážně chat, proto mne také zajímaly názory majitelů těchto objektů na současný rozvoj obce, jakožto jedněch z aktérů. Chataři v obci tráví převážně víkendy a prázdniny v letním období, ale i přesto si změn v obci všímají a dotýkají se jich. Tyto informace jsou pro mne doplňující, proto i počet respondentů nebyl tak velký (32 respondentů) jako u rozhovorů s trvalými obyvateli obce a nelze tedy z těchto výsledků vyvozovat reprezentativní závěry.

Názor na současný stav a výstavbu v obci má velká část respondentů negativní (20 respondentů – 63 %). Nejčastěji chataři zmiňovali to, že Čeladná již ztrácí svůj charakter horské obce a spíše se stává malým městem, což pro rekreanty není příliš příznivé. Nespokojenost někteří chataři spojovali již s extrémní výstavbou, která se svým charakterem do prostředí beskydských hor nehodí. Jeden z chatařů tvrdí, že Čeladná se přestává lišit od města, z kterého se respondent dojíždí rekreovat a pokud se obec bude vyvíjet stejným směrem i do budoucna, uvažuje o prodeji objektu.

Zbylá část respondentů je se stavem obce a jeho rozvojem spokojena (12 respondentů – 37 %) a to hlavně z toho důvodu, že mají nyní větší zázemí, například větší obchod s potravinami než v minulosti. Dalším důvodem je plánovaná výstavba aquaparku a sjezdovek a tedy zpestření letního i zimního období pro chataře (i z výsledků bakalářské práce vyplynulo, že třetina dotazovaných postrádá v obci koupaliště (Bartolomová 2006)). Spokojení chataři se shodují v názoru, že zde jezdí trávit svůj volný čas relaxací, a proto se příliš o problémy v obci nezajímají, a je také pravdou, že lokalita, ve které bylo prováděno toto šetření, se nenachází v těsné blízkosti hlavní výstavby, a proto také chatařům tolik nevadí.

Golfové hřiště nevadí většině chatařů (81 %) i přesto, že ani jeden z nich golf nehraje. Naproti tomu služeb Beskydského rehabilitačního centra využívá 19 % respondentů.

I nadále chce většina chatařů svůj objekt do budoucna využívat pouze k rekreaci (30 respondentů – 94 %). Pouze 2 majitelé objektu druhého bydlení (6 %) uvažují do budoucna o přestavbě na objekt pro bydlení trvalé (šetření v rámci bakalářské práce hovoří o 8 % (Bartolomová 2006)).

5.1.3 Rozhovor s vedením obce

Hlavním aktérem rozvoje obce je samozřejmě samospráva, tedy vedení obce, proto mne zajímal jeho názor na současné dění v obci. Současný starosta Lukša se mnou nebyl ochoten spolupracovat, proto jsem rozhovor vedla s místostarostkou Golovou, která tuto funkci vykonává od roku 2006, ale na obecním úřadě v Čeladné pracuje již od roku 1995. Místostarostka potvrdila, že prvotním impulsem pro rozvoj obce bylo vybudování nového náměstí, s kterým přišel starosta Lukša, který je již od roku 1994 ve vedení obce.

Po roce 2000 dochází v obci k významnějším změnám, které dle místostarostky přinesly občanům zlepšení nabídky a kvality služeb, pokles nezaměstnanosti, zlepšení vzhledu veřejných prostor a vybudování několika běžeckých tras a cyklotras. Problémem, který vedení nyní vnímá, je nedostatečná kapacita mateřské školy a především finance, které omezují financování různých projektů z obecního rozpočtu. V současné době se chce vedení obce již zaměřit na budování doplňkové infrastruktury jako je například rekonstrukce školy, samotné byty již nemá v plánu stavět. Vedení obce například do

budoucná plánuje vytvořit z bývalého koupaliště sportovně-kulturní areál pro veřejnost či vybudovat aquapark. Z místního rozpočtu byla financována výstavba nového náměstí, ale apartmánové domy jsou výhradně financovány a stavěny investory a obec se na této výstavbě nepodílí. Hlavním důvodem, proč si investoři vybrali právě Čeladnou, je dle místostarostky hlavně poloha a dostupnost vůči Ostravě a také prostředí obce.

Zajímalo mne také, jaký postoj převažoval podle vedení obce u místních obyvatel vůči výstavbě golfového hřiště či několika apartmánových domů na území obce. Dle místostarostky se setkali s pozitivním přístupem hlavně u mladých lidí, ale starousedlíci či zemědělci měli spíše negativní názor. Avšak místostarostka zdůraznila, že se občané příliš veřejných zasedání neúčastnili a svůj negativní názor oficiálně nevyjádřili. U výstavby nového náměstí vedení pocíťovalo veřejnou podporu. Větší účast občanů na veřejných zasedání pozoruje vedení až v současné době.

Vedení obce vnímá příchod nových obyvatel a tím nárůst počtu pozitivně a do budoucna (v horizontu 10 let) by přivítalo, kdyby v obci bydlelo až 3,5 tis obyvatel. Dle starosty se do obce stěhují hlavně vzdělaní lidé, podnikatelé či ředitelé firem (Broulík 2007). Místostarostka nově příchozí obyvatele nechce zobecnit, ale tvrdí, že se jedná hlavně o obyvatele Ostravska. Dle místostarostky neexistují problémy mezi původním a nově příchozím obyvatelstvem a jejich vzájemné vztahy nelze jednoznačně hodnotit, dle Golové se jedná o individuální záležitost. Noví obyvatelé participují na chodu obce a někteří z nich jsou i v zastupitelstvu.

V rámci rozhovoru s místostarostkou jsem se také zajímala o chatáře, kterých je v obci velký počet. V obci se nachází velký počet chat a chalup a dle místostarostky jsou obývány i trvale, a to hlavně v letním období, a jedná se převážně o důchodce. Přesný počet chatářů, který se hlásí o trvalé bydlení, mi však paní místostarostka nebyla schopna vyčíslit, ale fakt změny chat na trvalé bydlení potvrdila.

Místostarostky jsem se také ptala na společenské a kulturní dění v obci. V Čeladné působí celá řada spolků, které pořádají plesy, karnevaly či různé zájezdy. Jedná se o klasické spolky, jakými jsou dobrovolní hasiči, myslivci, včelaři, rybáři, klub důchodců a klub pro děti. Počty členů místostarostka nevěděla.

Vedení obce současný rozvoj podporuje a i nadále chce investovat do dalších velkých projektů (lyžařské středisko, aquapark apod.). „Zatímco důsledky mohou být hodnoceny pozitivně z ekonomického hlediska, mohou přinášet negativní dopady sociální nebo environmentální a naopak“ (Sýkora 2003, s. 226). Dle odpovědí starousedlíků vedení obce sleduje pouze své ekonomické zájmy a také vyjádření ekologického sdružení Beskydčan hovoří podobně.

Rozhovor s místostarostkou mi poskytl určité informace, avšak je nutné zmínit, že příliš se mnou nebyla ochotna diskutovat, obzvláště o tématech, jako je například vysoká daň z nemovitosti (5 násobný koeficient), proti které místní obyvatelé sepsali petici či obrovská výstavba apartmánových domů, která také starousedlíky trápí.

5.2 Dopady na fyzické prostředí

Rychlý růst apartmánových a rodinných domů i výstavba golfového resortu způsobuje změnu ve funkčním využití území obce. Propojují se zde tedy dopady na fyzické prostředí způsobené cestovním ruchem a intenzivní výstavbou v obci. Plochy, které byly využívány především jako louky či zemědělská půda, jsou nyní zastavovány. Dochází k zástavbě rodinnými a apartmánovými domy. Změny ve využívání území jsou popsány pomocí změn v územním plánu (tab. 1). Jedná se především o změnu ploch většinou z neurbanizovaných na urbanizované. V rámci studia suburbanizačních procesů je zdůrazňováno, že nelze na tento trend nahlížet pouze jako na nárůst počtu obyvatel a s tímto spojené změny v sociální struktuře obyvatel, ale právě také jako na změnu ve funkčním využití území, proměnu architektury a infrastruktury (Ouředníček 2003).

Golfové hřiště, které je v Česku největším, zaujímá rozlohu 160 ha, což představuje přibližně 3 % rozlohy obce. Negativní dopady existence golfového hřiště v obci hodnotí místní ekologické sdružení Beskydčan, které zdůrazňuje hlavně negativní vlivy na místní přírodu (Košťálová 2006). Kolaudace golfového hřiště neproběhla bez problémů z důvodu aktivity zmiňovaného sdružení a občanů, avšak provoz golfového hřiště i přes to všechno je dnes v plném proudu. V současné době se již Beskydčan nezapojuje do dění okolo golfového hřiště, protože jak z rozhovoru vyplynulo, nemají dostatečné kapacity na to, aby „bojovali“ s tímto investorem a vedením Čeladné (Rozhovor s vedením Beskydčanu).

Většina původních obyvatel považuje existenci golfového hřiště za negativní a nesouhlasí s jeho výskytem v obci, a to hlavně z důvodu záboru zemědělské a lesní půdy.

Jedním z hlavních dopadů současného rozvoje je ztráta tradičního charakteru osídlení a jeho postupné nahrazování městským typem zástavby. Tento fakt lze zhodnotit pomocí fotodokumentace (viz příloha 7) a také popisem jednotlivých projektů (příloha 1), které významně mění vzhled obce. Objekty jsou většinou dvou a více patrové a svým vzhledem působí městským dojmem. Negativní dopady na fyzické prostředí, z důvodu výstavby apartmánových bytů, jsou především způsobeny výstavbou na zelené louce a rozšiřováním zastavěného území na úkor travnatých či lesních porostů a také tím, že zvětšením ubytovacích kapacit v obci dochází k přetěžování území a zvýšené dopravní zátěži v sezóně (Kadlecová 2009). Zvýšení návštěvnosti podpoří vybudování plánovaného lyžařského vleku a aquaparku. Místní obyvatelé reagují na výstavbu a současný rozvoj spíše negativně. Noví obyvatelé, kteří příliš se současným rozvojem nesouhlasí, zdůrazňují vliv hlavně na zábor půdy a na ztrátu kouzla horské obce (viz graf 14). Většina starousedlíků (70 %) se současným rozvojem nesouhlasí, protože má negativní vliv na fyzické prostředí obce, jedná se především o nehodící se výstavbu, ztrátu původního charakteru horské obce a úbytek zeleně (viz graf 13).

Zajímá mne také názor Správy CHKO Beskydy na současný rozvoj obce Čeladná, proto jsem provedla **rozhovor s vedoucím Správy CHKO**. Vedení CHKO reprezentované panem Jaskulou se současným rozvojem a s tím spojenou intenzivní výstavbou v obci nesouhlasí a také výskyt golfového hřiště považuje za velice nešťastný. Správa CHKO zasahuje při rozhodování o výstavbě v rámci CHKO jako dotčený orgán a může tedy rozhodnutí stavby ovlivnit. Avšak při projektu nových apartmánových domů či golfového hřiště nemohli nic dělat, jelikož k výstavbě dochází až za hranici CHKO, jak říká pan Jaskula „díkybohu“ a tedy nemají pravomoc do tohoto zasahovat. Intenzivní výstavba a golfový areál se však nachází v blízkosti CHKO Beskydy a dle jeho názoru má negativní dopad na tamní přírodu a živočišstvo. Vedoucí Správy kritizuje vedení nejen obce Čeladná, ale také sousední Ostravice (nedávno realizováno golfové hřiště), že často souhlasí s „lákavými“ nabídkami investorů a upřednostní krátkodobou vidinu zisku před udržitelným rozvojem území. Vedení těchto obcí by si mělo uvědomit, že tyto změny jsou často nevratné a mají významné dopady na okolní přírodu. Negativem je dle Jaskuly charakter zástavby v Čeladné a orientace na bohatší klientelu, a to u prodeje bytů či

golfové turistiky, dále plánovaná výstavba aquaparku a lyžařského areálu. Vyzdvihl však také pozitivní stránku věci a to je rekonstrukce chátrajících objektů, například vybudování nového centra obce na původním místě vojenských skladištních prostor.

Čeladná má rekreační funkci, která je ovlivňována novou výstavbou, a rozdíl mezi vyšším počtem objektů druhého bydlení a objektů k trvalému bydlení se snižuje (viz Analýza druhého bydlení). Lze však předpokládat, že i nadále bude mít Čeladná rekreační funkci, avšak jiného charakteru. Přesné počty týkající se objektů druhého bydlení se liší v závislosti na zdroji, a proto je těžké provádět srovnání či hodnotit vývoj v čase. Avšak je zřejmé, že k výstavbě objektů druhého bydlení v obci Čeladné již nedochází a rozmach této výstavby v obci je již minulostí (k největší výstavbě docházelo v 70. a 80. letech). Také paní místostarostka potvrdila, že k další výstavbě druhého bydlení nebude docházet. Tento fakt je zdůrazňován v územním plánu, v jeho poslední změně, kde není povoleno další objekty tohoto typu stavět. Jedná se ale pouze o chaty a tedy růst apartmánových bytů, které mohou být využívány obdobně jako chaty, tedy k rekreaci, zahrnut není.

Propojení druhého bydlení a suburbanizace je zde zřejmé, a to z toho důvodu, že dochází k výstavbě objektů, které svým vzhledem připomínají městskou zástavbu, jsou využívány nově přichozími obyvateli pro trvalé bydlení, avšak také pro rekreaci pouze víkendově či sezónně. Nová výstavba rodinných domů již také nemá tradiční venkovský charakter a slouží ke každodenní rekreaci, protože jejich majitelé nechtějí oddělovat rekreaci a bydlení. Tradiční venkovský způsob života v dnešní době existuje již velice omezeně. Tradiční vzhled venkovských sídel i jejich zahrad či dvorků již neplní svou funkci užitkovou, ale funkci odpočinkovou, estetickou (Ulčák, Klvač 2008). Tento způsob využívání je charakteristický i pro novou výstavbu v Čeladné.

Vliv suburbanizace na fyzické prostředí je dán výstavbou residenční i komerční a s tím spojenými vysokými nároky na zábor půdy, výstavbu technické infrastruktury, vyššími nároky na spotřebu energií a zvýšenou hustotou automobilové dopravy. „V našich poměrech se vedle víkendových překrvení způsobených chataři a chalupáři objevují celodenní a celotýdenní zácpy dojíždějících do města za prací“ (Sýkora a kol. 2002, s.14) Je zřejmé, že zvýšením automobilové dopravy dochází k negativnímu ovlivňování kvality životního prostředí a obce, do kterých se lidé stěhovali kvůli čistému prostředí, se stávají méně kvalitními pro život (Sýkora a kol. 2002). Je zřejmé, že obec Čeladná se významně

mění a neregulovaným rozvojem může časem dojít k tomu, že se z malé rekreační obce stane město plné turistů, což může vést k tomu, že časem nebude atraktivní ani pro turisty ani pro trvalé obyvatele.

5.3 Dopady na cestovní ruch

Čeladná se v současnosti zaměřuje na jiné způsoby trávení volného času (golfové hřiště, lázně, plánovaný aquapark) než tomu bylo donedávna (především individuální turistika) a snaží se propagovat cestovní ruch jako jednu z rozvojových priorit obce (Rozhovor s místostarostkou).

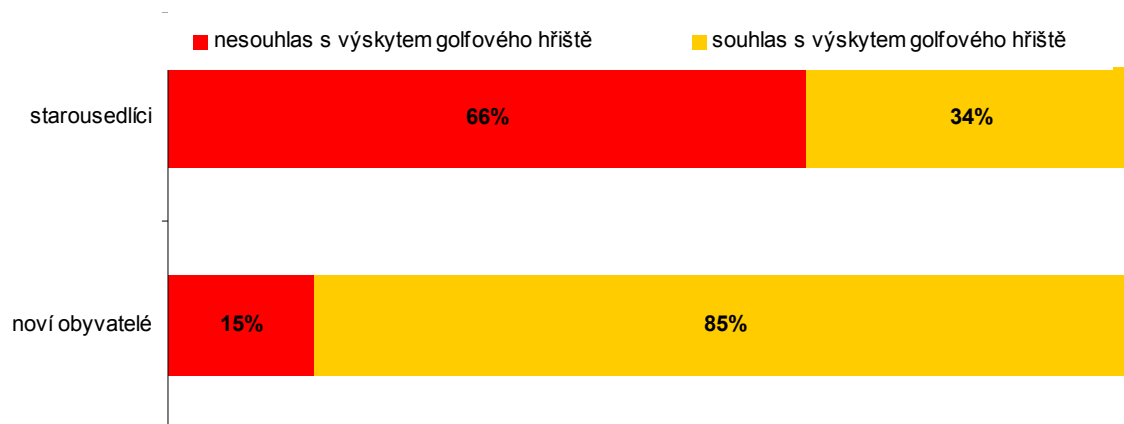
V minulosti byla Čeladná zaměřena převážně na vázaný cestovní ruch a individuální rekreaci. V současné době se cestovní ruch dostává na komerční úroveň. Vázaný cestovní ruch v podnikových rekreačních střediscích se v obci vyskytuje minimálně a nedochází k další výstavbě objektů individuální rekreace (chat).

V rámci diplomové práce bylo provedeno **dotazníkové šetření s majiteli/provozovateli ubytovacích zařízení** s účelem zjistit, jaký má současný rozvoj dopad na jejich ubytovací zařízení. Seznam ubytovacích zařízení, která se dotazníkového šetření zúčastnila, se nachází v tabulce 8. Z výsledků tohoto šetření vyplývá, že současný rozvoj má pozitivní dopad na návštěvnost rekreačních zařízení, avšak pouze hotelů vyšší kvality, to znamená hotelů v kategorii tří nebo čtyřhvězdičkových, která jsou schopna nabízet vysoce kvalitní služby, například návštěvníkům golfového resortu. Tato ubytovací zařízení tedy zaznamenávají nárůst počtu návštěvníků v souvislosti s existencí golfového hřiště. Ubytovací zařízení nižší kvality nárůst počtu návštěvníků nezaznamenávají a provozovatelé těchto zařízení dodávají, že golfové hřiště se vůbec jejich klientely netýká. Také spokojenost se současným rozvojem uvedla pouze 3 zařízení, a to vyšší kvality (v těchto zařízeních narůstá počet návštěvníků). Jako výhody současného rozvoje respondenti uvádějí, že do obce míří více turistů, návštěvníků golfu a lázní, což je pro ně nejdůležitější. Tedy s vyšší atraktivitou obce roste počet externí klientely. Další výhodou současného rozvoje je pro ubytovací zařízení nárůst počtu obyvatel a tedy růst počtu místní klientely pro stravovací zařízení a také dochází ke zvyšování nabídky pracovní síly. Nespokojenost se současným rozvojem uvedl zbylý počet provozovatelů ubytovacích zařízení (5 ubytovacích zařízení). Nevýhodou je dle respondentů růst konkurence v daném oboru

služeb. Zaměření obce na golfovou turistiku určuje dle respondentů určitý typ klientely návštěvníků zařízení a pro tyto ubytovací kapacity to znamená jakési znevýhodnění, protože nejsou schopni nabízet dostatečně kvalitní služby této klientele. Jeden z respondentů také uvedl, že přeceňovaná atraktivita obce může vést ke krokům, které mohou likvidovat rozvoj individuálních služeb (např. zvýšení daně z nemovitosti). Doplňující otázky se týkaly charakteristiky klientely a sezónnosti. Všechna ubytovací zařízení uvedla, že návštěvnost je výrazně ovlivněna sezónností a zaznamenávají tedy větší počty návštěvníků v letním období. Klientelu většinou charakterizovali jako skupiny turistů, sportovců či rodiny s dětmi. U hotelů vyšší třídy (Mountain Golf hotel, hotel Zámeček) charakterizují klienty jako obchodníky, hráče golfu, turisty, což vyplývá i z těsné blízkosti těchto zařízení a golfového resortu.

Čeladná se nyní dostává do povědomí veřejnosti hlavně díky golfovému hřišti. V rámci řízených rozhovorů s obyvateli obce bylo také zjišťováno, zda obyvatelům obce výskyt golfového hřiště vadí či nevadí. Z hlediska nových obyvatel a starousedlíků nacházíme v tomto pohledu značně rozdílné názory (viz. graf 17) Většině nových obyvatel golfový resort v obci nevadí, jedná se o 85 % respondentů. Jako důvody uvádějí, že se jedná o zajímavý sport, který se v dnešní době stává velice oblíbeným, dále zdůrazňují, že golf v Čeladné tuto obec zviditelňuje a obec může z tohoto čerpat určité profity, ale také někteří z respondentů golf sami hrají a proto jeho existenci v obci vítají. Vyskytl se také názor, že golfové hřiště je zajímavým prvkem v krajině, který charakter prostředí dotváří. Avšak ne všichni noví obyvatelé s golfovým hřištěm v obci souhlasí (15 % respondentů), jako argument uvádějí zábor půdy, a to jak lesní, tak i zemědělské. Starousedlíci mají na výskyt golfového hřiště poněkud odlišný názor. Velké části respondentů vadí golfové hřiště v obci (66 %). Argumenty souhlasu či nesouhlasu s výskytem golfového hřiště jsou podobné jako u odpovědí nových obyvatel. Starousedlíci spojují nesouhlas s golfovým hřištěm převážně se zábořem zemědělské půdy, ale také zmiňují to, že je tento sport určen pro movitější skupiny obyvatel a střední třídě je nedostupný. Tento fakt dokazuje srovnání cen všech golfových hřišť v České republice, kdy je Čeladná spolu s Golf Clubem Karlštejn, Karlovými Vary a Konopištěm nejdražšími u nás (Ročenka České golfové federace 2008), viz. příloha 6.

Graf 17: Souhlas/nesouhlas obyvatel s výskytem golfového hřiště

Zdroj: Vlastní šetření

Zkoumaná obec se v současné době snaží oživit a navázat na lázeňskou tradici v obci znovuootevřením a renovací lázní. Došlo tedy ke vzniku Beskydského rehabilitačního centra, které je popsáno v kapitole 4.4. Z řízených rozhovorů vyplývá, že nově postavená rekreační zařízení, kterými se myslí právě Beskydské rehabilitační centrum, Golfový resort či jízdárna, navštěvuje 19 % starousedlíků (ti zmínili, že navštěvují lázně a jízdárnu s koňmi, ale golf nenavštěvuje ani jeden z respondentů) a 45 % nových obyvatel (ti navštěvují všechna zmíněná nově postavená rekreační zařízení).

V teoretické části jsem si položila otázku, zda lze koncept životního cyklu destinace použít i na obec Čeladnou, a pokud ano, v jakém stádiu se nachází. Dle zjištěných informací lze vývoj Čeladné popsat pomocí této teorie. Po úpadku vázaného cestovního ruchu a stagnaci výstavby druhého bydlení, které v minulosti dominovaly, dochází k výstavbě golfového resortu a další obslužné infrastruktury a lze to považovat za fázi vtažení a nový impuls pro další rozvoj cestovního ruchu v obci. V současné době lze Čeladnou považovat za destinaci ve fázi rozvoje, a to z toho důvodu, že se objevují nové investice, je pro ni typická výstavba nové infrastruktury jako jsou apartmánové domy, lázně a snaha nalézt novou klientelu, dochází k zapojení části obyvatel a k nárůstu návštěvnosti. V této fázi se projevuje komercializace aktivit doplněná uměle vytvořenými atraktivitami a dochází ke změnám nejen fyzického prostředí, s čímž někteří obyvatelé nesouhlasí (Pásková 2008). Původní obyvatelé mají převážně negativní postoj, který však zatím prosazují příliš opatrně, oproti tomu noví obyvatelé se tomuto rozvoji nebrání a přijímají ho pozitivně.

Domnívám se, že vrcholu v této oblasti bude teprve dosaženo, a to výstavbou další infrastruktury (aquapark, další apartmánové domy, nový lyžařský areál apod.).

V Čeladné tedy dochází ke změnám v charakteru cestovního ruchu. Původní vázaný cestovní ruch a rekreace v objektech druhého bydlení (převážně chatách) jsou částečně nahrazovány zaměřením obce na komerční formy cestovního ruchu a rekreaci v apartmánových bytech.

6. ZÁVĚR

Cílem diplomové práce je analyzovat současný stav obce Čeladná z pohledu turistické urbanizace. Jelikož je tato problematika velice komplexní, bylo nutné pro dosažení stanoveného cíle provést analýzu základních charakteristik (socioekonomické struktury obce, vedení obce, dopravní infrastruktury apod.), druhého bydlení, výstavby a cestovního ruchu v obci a zjistit názory jednotlivých aktérů zapojených do dění v obci. Cílem práce je tedy vyvodit dopady turistické urbanizace na cestovní ruch, sociálně-ekonomické a fyzické prostředí obce Čeladná. Důraz je kladen především na postoj místních obyvatel, protože se jich dění v obci nejvíce dotýká.

Pro dosažení cílu bylo využito několik metod, především terénní šetření v obci, šetření s jednotlivými aktéry obce, analýza dostupných dat. Jelikož se problematika turistické urbanizace v odborné literatuře příliš nevyskytuje, byla jedním z dílčích cílů také diskuze odborné literatury, související s touto tematikou. Respondenty šetření byli obyvatelé obce Čeladná, jak starousedlíci, tak i nově příchozí obyvatelé, vedení obce, chataři, správa CHKO a majitelé hromadných ubytovacích zařízení. Doplnující informace také poskytl vedení místní ekologické organizace.

V současné době prochází obec Čeladná významnými změnami. Strategie rozvoje je postavena na podpoře cestovního ruchu a bydlení v obci. Z tohoto důvodu zde byla postavena řada objektů pro bydlení, ať již trvalé či víkendové, nachází se zde golfové hřiště, plánuje se výstavba aquaparku či sjezdovky. Toto vše má dopad na sociálně-ekonomické a fyzické prostředí a cestovní ruch v obci:

- **Jaký je dopad současného rozvoje na sociálně-ekonomické prostředí?**

Příchod nových obyvatel a aktivit výrazně ovlivňuje socioekonomické prostředí obce. Změny se projevují ve věkové i vzdělanostní struktuře obyvatelstva, přičemž se do obce stěhují převážně obyvatelé v produktivním věku a s vyšším vzděláním. I do budoucna vedení obce počítá s nárůstem počtu obyvatel a tedy lze očekávat, že bude docházet k dalším změnám ve struktuře obyvatelstva. Z šetření vyplynulo, že se do obce stěhuje také příjmově silnější skupina obyvatel ve srovnání s původním obyvatelstvem a tedy i do budoucna se může rozdíl mezi novým a původním obyvatelstvem prohlubovat.

Dopravní dostupnost, průmyslové Ostravsko, kvalitní bytová nabídka a hlavně prostředí Čeladné v podhůří Beskyd jsou hlavními důvody tak velkého zájmu nových obyvatel o bydlení a rekreaci v obci. Z šetření mezi obyvateli obce však vyplynulo, že velká část dotazovaných s tímto rozvojem nesouhlasí. Dle délky života v obci existují značné rozdíly v názorech, přičemž převážná většina starousedlíků (70 %) vnímá rozvoj obce spíše negativně a na druhou stranu nově příchozí obyvatelé ve velké míře změny vítají (nespokojenost vyjádřilo 20 % respondentů). Starousedlíci jsou v největší míře nespokojeni s intenzivní výstavbou, která způsobuje úbytek zeleně a ztrátu vesnického charakteru obce, a také zaměření aktivit na movitější klientelu (golfové hřiště patří mezi 3 nejdražší v Česku, také nově postavené byty či domy jsou velmi drahé). Mezi další problémy řadí starousedlíci vysokou daň z nemovitosti, zadluženost obce či vedení obce, které dle nich hájí pouze své zájmy. Naproti tomu jsou noví obyvatelé spokojeni s výstavbou, která jim umožnila vystěhovat se z města a splňuje veškeré jejich nároky, především na trávení volného času, a aktivity vedení obce také považují za vhodné.

Z šetření také vyplynuly určité problémy ve vztahu mezi vedením a místními obyvateli, především se starousedlíky, který charakterizují jako problém lokální politiky a autorit. Dle některých respondentů se také projevují nekalé praktiky a lobismus ze strany vedení obce.

Vedení obce své činy hájí a považuje současný rozvoj za vhodný a i nadále plánuje podpořit výstavbu dalších objektů pro bydlení či rekreaci.

Doplňující informace poskytly rozhovory s majiteli druhého bydlení, kteří se nejvíce obávají ztráty horského charakteru obce a klidu, což je dle nich způsobeno nehodící se výstavbou. Avšak někteří vnímají jako pozitivní zlepšení obslužné sféry, tzn. větší obchod či plánovaný aquapark.

Negativní dopad na ekonomiku obce spočívá v neuvádění trvalého bydliště novými obyvateli, což snižuje příjmy obce a také to, že nikdo z nových obyvatel v obci nepracuje, většina zde nenakupuje a tedy všichni dojíždějí do vzdálenějších center. Vliv na ekonomické prostředí má také využívání nově postavených apartmánových bytů pouze k rekreaci, tedy víkendově a tyto objekty mimo sezónu či přes týden zejí prázdnotou. Vedení obce Čeladná je často kritizováno za své hospodaření, obec je totiž výrazně

zadlužena. Starousedlíci nejsou spokojeni se zadlužením obce a nechtějí již dále podporovat rozsáhle investice do projektů, které dle nich nejsou užitečné a nesouhlasí se zvýšením daně z nemovitosti, jejíž koeficient je nejvyšší možný (tedy 5).

- **Jaký je dopad současného rozvoje na fyzické prostředí?**

Intenzivní výstavba a také existence golfového hřiště mění funkční využití území obce. Většina rozlohy obce je hornatá, pokrytá lesa a 75 % její rozlohy zasahuje do CHKO Beskydy, proto se většina aktivit odehrává na zbylém území v centrální části obce. Zde dochází ke změnám především z neurbanizovaných zón na urbanizované. Dle studie ČSÚ patří Čeladná mezi 174 obcí, ve kterých došlo za 10 let k nejintenzivnější výstavbě vzhledem k počtu obyvatel. To, že dochází k záboru půdy a úbytku zeleně, staví se na loukách či zemědělské půdě, se nelíbí většině obyvatel, převážně starousedlíkům. Také fyzický vzhled neodpovídá venkovské zástavbě, ale blíží se městské zástavbě. Správa CHKO Beskydy se na tento rozvoj dívá negativně, a to především z důvodu těsné blízkosti CHKO, avšak veškerý rozvoj se odehrává za hranicemi a nemohou tedy do dění příliš zasahovat. Také sdružení Beskydčan kritizuje vedení obce za rozsáhlé zásahy do přírodního prostředí, avšak proti ambicióznímu vedení a investorům je podle slov jejich představitelů těžké bojovat.

Rekreační funkce zde vždy byla dominantní, objekty individuální rekreace převažují nad počty objektů pro trvalé bydlení, ale charakter rekreace se mění, dochází k výstavbě apartmánových bytů, které slouží jak k rekreaci, tak trvalému bydlení. Do budoucna chce obec podporovat příchod dalších obyvatel a výstavbu bydlení, je tedy možné, že se funkce území změní na obytnou, avšak stále s výrazným rekreačním charakterem. Výzkum se stává složitější, jelikož dochází k odstraňování hranice mezi prvním a druhým bydlením. Rekreace i bydlení se propojují. Z hlediska statistik se toto prolínání projevuje v tom, že je obtížné zjistit, k čemu je objekt přesně využíván, a propojení suburbanizace a druhého bydlení je zřejmé. Stírají se rozdíly v lokalitách umístění trvalého bydlení a druhého bydlení, také jejich fyzická struktura se začíná podobat (viz. apartmánové byty pro rekreaci, které vypadají jako klasické byty). Rekreační funkce se prolíná do každodenního života a už se tak neodděluje jako dříve, kdy bylo nutné bydlet blíže práce, tedy ve městech.

V Čeladné dochází k velké výstavbě apartmánových bytů a zatím vedení obce tento způsob rozvoje obytné a rekreační funkce podporuje a nedochází ke stavební uzávěře, tak jako tomu je v některých krkonošských obcích (Kadlecová 2009). V obci Čeladná tento rozvoj nastal s určitým zpožděním oproti hierarchicky vyšším rekreačním střediskům a lze zde tedy uplatnit koncept hierarchické difúze. Poptávka v tomhle ohledu ještě nebyla nasycena a zájem o koupi rodinného domu či bytu v apartmánovém domě je vysoká, většina objektů je prodána ještě před jejich dostavením. Především vedení obce by se mělo ponaučit z chyb, které udělaly některé obce například v Krkonoších a tímto předejít problémům. Lze předpokládat, že suburbanizační tendence, které jsou patrné u většiny obcí v zázemí měst, se budou nadále v obci Čeladná projevovat.

- **Jaký je dopad současného rozvoje na CR?**

Golfové hřiště, velká nabídka hromadných ubytovacích zařízení, velký počet objektů individuální rekreace, apartmánové byty, plánovaná výstavba aquaparku či sjezdovky, toto vše přispívá k atraktivitě obce z hlediska cestovního ruchu. Je však nutné včas odhadnout míru udržitelnosti území a zastavit další výstavbu, aby Čeladná byla i nadále atraktivní nejen pro všechny účastníky cestovního ruchu, ale také pro trvale bydlící obyvatele, a nezačala se potýkat s problémy turistických destinací, jako je tomu například u některých obcí v Krkonoších.

Současný rozvoj v Čeladné má dopad na cestovní ruch, a tím dochází ke změnám v charakteru cestovního ruchu. Původní vázaný cestovní ruch a rekreace v objektech druhého bydlení (převážně chatách) jsou částečně nahrazovány zaměřením obce na komerční formy cestovního ruchu (golf, aquapark, lázně) a rekreaci v apartmánových bytech. Čeladnou začali v souvislosti s golfovým hřištěm navštěvovat golfoví hráči. Golfový resort však patří mezi nejdražší v Česku a z rozhovorů mezi starousedlíky vyplynulo, že žádný z nich golfové hřiště nenavštěvuje a velká část (66 %) s výskytem golfového hřiště v obci nesouhlasí. Pozitivní dopad na hromadná ubytovací zařízení, jako jsou hotely či pensiony, v souvislosti s výskytem golfového hřiště vnímají pouze zařízení vyšší kvality, která jsou spokojena se zvýšením návštěvnosti obce. Majitelé zařízení nižší kvality výskyt golfového hřiště nijak nepociťují a nedochází u nich k nárůstu návštěvnosti.

Dle mého názoru má obec Čeladná reálné předpoklady pro rozvoj a prosperitu obce. Její snahou je zlepšovat atraktivitu trvalého bydlení v obci zkvalitňováním obytné a obslužné funkce a využít především atraktivity rekreačního zázemí a dopravní dostupnosti území.

Závěrečná doporučení

Hlavním doporučením je, aby byla včas rozpoznána krajní mez rozvoje obce, za kterou už by nebylo vhodné jít. To znamená poznat okamžik, kdy zastavit výstavbu, aby nedošlo ke stejné situaci jako v některých rekreačních střediscích, kde došlo k přeplnění obcí stavbami a doplňkovými službami tak, že již nebyly atraktivní ani pro trvalé bydlení ani pro rekreaci. Také aby vedení obce nevyzdvihovalo pouze snahu přilákat nové obyvatele, protože z šetření vyplynulo, že někteří starousedlíci si myslí, že obec zapomíná na tyto starousedlíky, že pro ně nic nedělá a že své aktivity spíše věnuje nově příchozím. Proto by vedení obce mělo zpracovávat nejen studie udržitelnosti území, ale také sbírat a hodnotit názory místních obyvatel. Z šetření s obyvateli obce vychází, že většina starousedlíků je s vedením obce v současné době nespokojena a tvrdí, že vedení se snaží zalíbit nově příchozím a o starousedlíky se dle výsledků nezajímá. Toto vede k rozporu mezi vedením obce a obyvateli, proto by mělo vedení najít „společnou řeč“ a lépe komunikovat jak uvnitř radnice, tak s obyvateli obce, informovat o svých plánech s předstihem a srozumitelně, zajímat se více o zpětnou vazbu a snažit se hájit zájmy všech.

Golfová turistika se stále více dostává do povědomí lidí. Čeladná však patří mezi nejdražší golfová hřiště u nás a tudíž se zaměřila spíše na movitější klientelu. Pro většinu obyvatel obce je tento sport nedostupný a je považován za sport „smetánky“. Domnívám se tedy, že by vedení golfového hřiště v Čeladné mohlo pořádat nějaké dny otevřených dveří či akce pro místní obyvatele, aby se tito místní obyvatelé více s hřištěm smířili a možná by za jeho existencí více stáli, podporovali jej apod. Dle mého názoru by to mohlo vést k lepší kooperaci a lepšímu soužití mezi těmito subjekty (golfové hřiště x starousedlíci).

Starousedlíci sice vyjádřili svůj negativní postoj k vedení obce, ale pouze v rámci rozhovorů mezi čtyřma očima a veřejně svůj nesouhlas spíše neprosazují, což potvrdilo i vedení organizace Beskydčan, která se s pasivním nesouhlasem obyvatel setkává. Svůj pasivní nesouhlas často odůvodňují obavami začít si něco s vedením. Starousedlíci by neměli být dle mého názoru v tomto směru pasivní a začít s problémy bojovat. Určitý

zárodek této snahy již vznikl a v současné době se začíná vytvářet občanské sdružení v obci - Čeladňan, které chce aktivně hájit své zájmy. Zanedlouho se budou konat další volby do zastupitelstva obce, což je příležitost své názory částečně vyjádřit.

Negativní dopady rozvoje obcí podobných současnému rozvoji v Čeladné byly již několikrát shrnuty jak u nás, tak i v zahraničí (např. Kadlecová 2006, 2009, Barker 1982), avšak neustále se obce dopouštějí podobných chyb a to z důvodu nevědomosti nebo silného tlaku investorů.. Proto je důležité vzít si z těchto případů příklad a snažit se předejít stejným chybám. Hlavním prostředkem je kvalitní územní plánování. Je tedy vhodné neměnit často územní plán z důvodu zachování jeho koncepčnosti. Nutné je také provádět kvalitnější statistiky, protože ani na stavebním úřadu obce nebyli schopni podat přesné informace o počtu objektů v obci.

Do budoucna bude zajímavé sledovat, jakým způsobem se obec Čeladná mění, k jakým trendům dochází v oblasti cestovního ruchu, druhého bydlení a suburbanizace. Domnívám se, že je tato obec vhodný námět pro další výzkum.

SEZNAM LITERATURY A ZDROJŮ

- BARKER, M. L. (1982): Traditional landscape and mass tourism in the Alps. *Geographical review*. Roč. 72, č. 4, s. 395-415
- BARTOLOMOVÁ, P. (2006): Druhé bydlení v Beskydech. Bakalářská práce, PřF UK Praha, 48 s.
- BARTOŠ, M., KUŠOVÁ, D. (2005): Amenitní migrace jako specifická forma globální migrace obyvatel a její vliv na kvalitu života. *Životné prostredie*, 39, 2005/6, s. 315 – 318
- BIČÍK, I. a kol. (2001): Druhé bydlení v Česku. KSGRR PřF UK Praha, 168 s.
- BÍNA, J. (2001): Hodnocení potenciálu cestovního ruchu na území ČR. Ústav územního rozvoje Brno.
- BLAŽKOVÁ, M. (2009): Transformace vázaného a volného cestovního ruchu v rekreačním prostoru Frýdlant nad Ostravicí-Čeladná-Kunčice pod Ondřejníkem. Magisterská práce, KSGRR Ostravská Univerzita, 108 s.
- BORTLÍČKOVÁ, A. (2007): Čeladná se dluhů ani investic neleká. Právo 20.11.2007. Dostupné na: <http://www.novinky.cz/bydleni/reality-a-finance/127128-celadna-se-dluhu-ani-investic-neleka.html> (citace 13.6.2009)
- BROULÍK, P. (2007): Čeladná: domy jako v Kalifornii, vzduch a hory. MF Dnes, 10.1.2007. Dostupné na: http://bydleni.idnes.cz/celadna-domy-jako-v-kalifornii-vzduch-a-hory-fzf-/stavba.asp?c=A070110_183649_rodinne_domy_pet (citace 26.5.2009)
- BUCHAROVIČ, S., WIESER, S. (2000): Encyklopedie lázní a léčivých pramenů v Čechách, na Moravě a ve Slezsku. Praha, Libri, 456 s.
- DISMAN, M. (2006): Jak se vyrábí sociologická znalost. Karolinum, Praha, 374 s.
- DOHNAL, V. a kol. (1985): Rajonizace cestovního ruchu, Merkur Praha, 167 s.
- DOSTÁL, O. (2008): Suburbanizace na příkladu města Ostravy. PřF MU Brno, 77
- FIALOVÁ, D. (2000): Transformace druhého bydlení (v zázemí Prahy). Dizertační práce, KSGRR PřF UK Praha, 130 s.
- FIALOVÁ, D. (2001): Informační základna o územním rozložení objektů individuální rekreace v Česku. In: Bičík, I. a kol.: Druhé bydlení v Česku. KSGRR PřF UK Praha. s. 19-24
- FIALOVÁ, D. (2004): Okolnosti podmiňující vznik a vývoj druhého bydlení v Česku. In: Vágner, J., Fialová, D. a kol.: Regionální diferenciacie druhého bydlení v Česku. KSGRR PřF UK Praha. s. 38-48
- FIALOVÁ, D., VÁGNER, J. (2005): Struktura, typologie, současnost a perspektivy druhého bydlení v Česku. Sborník ČGS, číslo 2, ročník 110, s. 73 - 81
- FIALOVÁ, D., KADLECOVÁ, V. (2007): Nové trendy a dopady druhého bydlení. In: Kraft, S., Mičková, K., Ryppl, J., Švec, P., Vančura, M., eds. Česká geografie v Evropském prostoru. Sborník XXI. Sjezdu České geografické společnosti, JČU PedF České Budějovice, s. 36-41
- FIALOVÁ, D., NOŽIČKOVÁ, V., VÁGNER, J. (2009): Co přináší cestovní ruch periferním oblastem. Poster, 22. česko-slovensko-polský geografický seminář. Praha – Prčice 1.-5.6.2009

- GAJDUŠEK, (2008): Současné urbanizační procesy v Podbeskydí na příkladu Čeladné a Ostravice. Bakalářská práce, KSGRR, Ostravská Univerzita, 56 s.
- HÄGERSTRAND, T. (1968): Innovation diffusion as a spatial process. University of Chicago Press, Chicago, 334 s.
- HALL, C.M., PAGE, S.J. (1999): The geography of the Tourism and Recreation. Environment, Place and Space. Routledge. 309 s.
- HAMZAH, A., NOOR, R.,H. (2003): Cultural Heritage Management in Melaka Historic City: The thorny path towards World Heritage Listing, s. 303-324. In: Tafal Akasheh, Varios, Legado Andalusi (2003): Science and Technology in Archeology and Conversation: Second International Conference, Jordan, 513 s.
- HAVRLANT, J. (2000): Beskydy, transformace pohraniční oblasti. Spisy Přírodovědecké fakulty Ostravské univerzity, 128/2000, Ostrava, 125 s.
- HAVRLANT, J. (2004): Vývoj druhého bydlení v Moravskoslezských Beskydech. In: Vágner, J., Fialová, D. a kol.: Regionální diferenciacie druhého bydlení v Česku. KSGRR PřF UK Praha. s.131 – 139
- KADLECOVÁ, V. (2006): Nové trendy v druhém bydlení (se zaměřením na rekreační byty). Bakalářská práce, KSGRR PřF UK, 64 s.
- KADLECOVÁ, V. (2009): Geografické aspekty problematiky apartmánových rekreačních bytů v Česku. Diplomová práce, KSGRR PřF UK, 92 s.
- KIRÁLOVÁ A (2006): Tourism in the Czech Republic in Hall D, Smith M, Marciszweska (2006): Tourism in the New Europe: The Challenges and Opportunities of EU Enlargement, CABI Organization, Oxfordshire, 320 str.
- KOŠŤÁLOVÁ, Š. (2006): Krátká historie prvního golfového hřiště v Beskydech z pohledu místní ekologické organizace Beskydčan. Dostupné na: http://aa.ecn.cz/img_upload/213998dd557a6ecf241d80d7748bd811/golfove_hriste_beskydy.pdf (citace 13.6.2009)
- KOWALCZYK, A. (1994): Geograficzno-spoleczne problemy zjawiska „drugich domów“. Uniwersytet Warszawski, 178 s.
- KUČERA, M. (2001): Soupis objektů individuální rekreace při Sčítání lidu, domů a bytů 1991 (geneze, průběh, výsledky). In: Bičík, I. a kol. (2001): Druhé bydlení v Česku. Praha, Přírodovědecká fakulta Univerzity Karlovy, 167 s.
- KUČERA, Z. (2008): Krajina jako dědictví. Kapitola v připravované publikaci Heřmanová, E. a kol.: Prostor, společnost, kultura: Úvod do kulturní geografie. Základy kulturní geografie Česka. Nakladatelství ASPI, [v přípravě], s. 1 – 21
- MARIOT, P. (1983): Geografia cestovného ruchu. Veda Bratislava, 245 s.
- MATĚJKA, L. (2009): Rozvoj Špindlerova Mlýna z pohledu konceptu životního cyklu turistické destinace. Diplomová práce. KSGRR, PřF UK.
- NOVOTNÁ, M., KOPP, J. (2008): Amenity Migration into Rural Areas. In: Sborník příspěvků z mezinárodní konference Venkov je náš svět, Kutná hora 2008. Česká zemědělská univerzita, s. 442 - 455

- OUŘENÍČEK, M. (2000): Teorie stádií vývoje měst a diferenciální urbanizace. Geografie – Sborník ČGS 105 (4): s. 361-369
- OUŘEDNÍČEK, M. (2002): Suburbanizace v kontextu urbanizačního procesu. In: Sýkora, L. a kol. (2002): Suburbanizace a její sociální, ekonomické a ekologické důsledky. Ústav pro ekopolitiku. Praha. 191 s., 39-54
- OUŘEDNÍČEK, M. (2003): Suburbanizace Prahy. Sociologický časopis 39 (2): s.235-293
- OUŘEDNÍČEK, M. a kol. (2008): Suburbanizace.cz. Praha, Přírodovědecká fakulta Univerzity Karlovy, 96 str.
- PÁSKOVÁ, M., ZELENKA, J. (2002): Výkladový slovník cestovního ruchu. MMR, Česká republika, 448 s.
- PÁSKOVÁ, M. (2008): Udržitelnost rozvoje cestovního ruchu. Gaudeamus, Univerzita Hradec Králové, 298 s.
- PTÁČEK, P. (1997): Suburbanizace – mění se tvář zázemí velkoměst. Geografické rozhledy 7 (5): s. 134-137
- PULDOVÁ, P. (2006): Vliv suburbanizace na změnu sociálního prostředí v zázemí Prahy. Diplomová práce, KSGRR, 111 str.
- RUSNOKOVÁ, J. (2004): Vývoj druhého bydlení v rekreačním prostoru Čeladná a Kunčice pod Ondřejníkem. Diplomová práce, Ostravská Univerzita v Ostravě, 75 s.
- SAHEB, J., TOFEL, S., VAŠUTOVÁ, L. (2008): Z archivů a ze vzpomínek aneb vybrané kapitoly z dějin Čeladné. Beatris 2008, 94 str.
- SELTZER, E. (2002): Suburbanizace a její ekologické, ekonomické a sociální důsledky: Poučení z vývoje v Portlandu. In: Sýkora, L. a kol. (2002): Suburbanizace a její sociální, ekonomické a ekologické důsledky. Ústav pro ekopolitiku. Praha, 191 str.
- SLÁMOVÁ, D. (1995a): Rozvoj cestovního ruchu v území In: Trnková, O., Slámová, D., Wichsová, M., Pospíšil, F. (1995): Území a cestovní ruch. Vysoká škola ekonomická, ISBN 80–7079–123-3, 95 str.
- SLÁMOVÁ, D. (1995b): Místní samospráva a rozvoj cestovního ruchu In: Trnková, O., Slámová, D., Wichsová, M., Pospíšil, F. (1995): Území a cestovní ruch. Vysoká škola ekonomická, ISBN 80–7079–123-3, 95 str.
- STOUPOVÁ, L. (2007): Míra rizika finanční nestability obcí se snižuje. Moderní obec. 31.7.2007. Dostupné na: http://moderniobec.ihned.cz/c4-10004960-21717980-C00000_d-mira-rizika-financi-nestability-obci-se-snizuje (citace 26.5.2009)
- SÝKORA, L. (1996): Transformace fyzického a sociálního prostředí Prahy. in: Hampl, M. a kol.(1996): Geografická organizace společnosti a transformačních procesů v ČR. Praha, Přírodovědecká fakulta Univerzity Karlovy
- SÝKORA, L. (2001): Proměny prostorové struktury Prahy v kontextu postkomunistické transformace. in Hampl, M. et al.(2001): Regionální vývoj: specifika české transformace, evropská integrace a obecná teorie. Praha, Přírodovědecká fakulta Univerzity Karlovy

- ŠÝKORA, L. a kol. (2002): Suburbanizace a její sociální, ekonomické a ekologické důsledky. Ústav pro ekopolitiku. Praha, 191 str.
- ŠÝKORA, L. (2003): Suburbanizace a její společenské důsledky. Sociologický časopis 39 (2): s. 217-233
- ŠÍP J. (2001a): Úvod in Štěpánek V, Kopačka L, Šíp J (2001): Geografie cestovního ruchu. Karolinum, Praha, 228 s.
- ŠÍP J. (2001b): Cestovní ruch jako systém in Štěpánek V, Kopačka L, Šíp J (2001): Geografie cestovního ruchu. Karolinum, Praha, 228 s.
- ŠÍP, J. (2001c): Druhá a formy cestovního ruchu, terminologie in Štěpánek V, Kopačka L, Šíp J (2001): Geografie cestovního ruchu. Karolinum, Praha, 228 s.
- TESAŘ, J. (2009): Transformace druhého bydlení v zázemí Prahy. Bakalářská práce, KSGRR PřF UK Praha, 45 s.
- TOUŠEK, V., KUNC, J., VYSTOUPIL, J. a kol. (2008): Ekonomická a sociální geografie, Plzeň, Aleš Čeněk, 411 s.
- TRNKOVÁ, O. (1995): Životní prostředí a cestovní ruch In: Trnková, O., Slámová, D., Wichsová, M., Pospíšil, F. (1995): Území a cestovní ruch. Vysoká škola ekonomická, ISBN 80-7079-123-3, 95 str.
- ULČÁK, Z., KLVAČ, P. (2008): Countryside between supermarket and ecological luxury. In: Sborník příspěvků z mezinárodní konference Venkov je náš svět, Kutná hora 2008. Česká zemědělská univerzita, s. 139 – 144
- VÁGNER, J. (1999): Geografické aspekty druhého bydlení v České republice. Dizertační práce, KSGRR PřF UK Praha, 201 s.
- VÁGNER, J. (2004): Druhé bydlení jako objekt geografického výzkumu. In: Vágner, J., Fialová, D. a kol.: Regionální diferenciacie druhého bydlení v Česku. KSGRR PřF UK Praha. s. 20-25
- VAN DEN BERG a kol. (1982): A Study of Growth and Decline. Urban Europe, 1. Pergamon Press. Oxford
- VAVERKOVÁ, I. (2001): Urbanizace přímoří. Urbanismus a územní rozvoj 4 (6), s. 32 – 34
- VOŽENÍLEK, V. a kol. (2002): Národní parky a chráněné krajinné oblasti České republiky. PřF Univerzity Palackého v Olomouci
- VYSTOUPIL, J. a kol. (2007): Návrh nové rajonizace cestovního ruchu v ČR. ESP MU, Brno
- WOKOUN, R., VYSTOUPIL, J. (1987): Geografie cestovního ruchu a rekreace I., Vysokoškolská skripta, SPN Praha, 250 str.
- WEAVER, D. B., LAWTON, L. J. (2006): Tourism Management. John Wiley and Sons Australia, Milton Qld, 490 s.
- WEISSMANOVÁ, H. a kol. (2004): Chráněná území České republiky. Svazek X. – Ostravsko. Agentura ochrany přírody a krajiny ČR, Praha, 456 s.

OSTATNÍ ZDROJE:

- Apartmánový dům Kristián (2009): www.ad-kristian.cz (citace: 18.6.2009)
- Beskydské rehabilitační centrum (2009): www.brc.cz (citace: 12.5.2009)
- Conti Real (2009): dostupné na www.celadna.net (citace: 12.6.2009)
- COT Bussiness (2008): COT Media s.r.o, 9/2008, 101 s.
- Český statistický úřad (2009): Počty obyvatel v obcích, dostupné na: http://www.czso.cz/csu/2008edicniplan.nsf/publ/1301-03-k_1_1_2008 (citace: 15.6.2009)
- Český statistický úřad (2009): Analýza bytové výstavby, dostupné <http://www.czso.cz/csu/2008edicniplan.nsf/p/8209-08> (citace: 24.5.2009)
- ČÚZK (2009), informace o objektech, dostupné na: http://www.cuzk.cz/Dokument.aspx?PRARESKOD=998&MENUID=0&AKCE=META:SESTAVA:MDR002_XSLT:WEBCUZZK_ID:619116 (citace: 12.5.2009)
- Euroregion Beskydy (2009), dostupné na: <http://www.euroregion-beskydy.cz/sekce/index.php?id=35> (citace: 2.4.2009)
- Informace Stavebního úřadu (2009)
- Mikroregion Frýdlantsko-Beskydy (2009): http://www.frydlantno.cz/index.php3?action=karta1&akt1_id=2446&klic=Aktuality (citace: 8.4.2009)
- Ministerstvo práce a sociálních věcí (2009): http://portal.mpsv.cz/sz/stat/nz/casove_rady (citace: 26.5.2009)
- Obec Čeladná (2009), oficiální stránky obce, dostupné na: www.celadna.cz (citace: 2.4.2009)
- Obecní matrika, informace k 23.3.2009
- Petice občanů obce Čeladná (2008), 29 str., Dostupné na: http://www.celadna.cz/index.php?option=com_content&task=blogcategory&id=0&Itemid=117 (citace 26.5.2009)
- Prosper Trading (2009): www.prosper-golf.cz (citace: 30.5.2009)
- Region Beskydy (2009): <http://www.regionbeskydy.cz> (citace: 28.4.2009)
- Registr sčítacích obvodů (2006), Český statistický úřad
- SLDB (2001): dostupné na: <http://www.czso.cz/sldb/sldb2001.nsf/obce/598071?OpenDocument> (citace: 18.6.2009)
- Správa CHKO Beskydy (2007): Jak stavět v chráněné krajinné oblasti Beskydy. Několik doporučení pro stavebníky. ČSOP Salamender.
- Strategie rozvoje cestovního ruchu v regionu Beskydy (2001). Sdružení Region Beskydy. Beskydské informační centrum. Frýdek-Místek, 48 s.

Strategie rozvoje obce Čeladná (2001), Obecní úřad Čeladná

Územní plán obce Čeladná (2004) – Změna č. VII., Urbanistické středisko Ostrava s.r.o., Obec Čeladná

Veřejná databáze ČSÚ (2009): Vybrané statistické údaje za obec, dostupné na:
http://vdb.czso.cz/vdbvo/tabdetail.jsp?cislotab=MOS+ZV01&kapitola_id=5&kontext=t&razeni=ta&pro_3980560=598071 (citace: 12.7.2009)

Volby do zastupitelstva obcí (2006): dostupné na
<http://www.volby.cz/pls/kv2006/kv1111?xjazyk=CZ&xid=1&xdz=1&xnumnuts=8102&xobec=598071> (citace: 20.5.2009)

Zákon č. 338/1992 Sb. Ministerstvo financí České republiky, Česká daňová správa. Dostupné na:
http://cde.mfcr.cz/cps/rde/xchg/cde/xsl/182_3116.html (citace 26.5.2009)

Příloha 1: Vybrané apartmánové domy v obci Čeladná

Apartmány Pod věží

(Foto: Bartolomová 2009)

Apartmány Pod věží jsou poslední částí velkého projektu nového náměstí. Jedná se o 13 bytových jednotek (v kategoriích 1+kk až 3+kk) ve čtyřpodlažním domě vybudovaném v rámci nového náměstí. V této budově se nachází také radnice a ordinace lékařů. Objekt byl zkolaudován v roce 2008 a všechny byty jsou již prodány. Investorem je Conti Real Čeladná s.r.o. (Conti Real 2009).

Vila dům Skalka

(Foto: Bartolomová 2009)

Tento developerský projekt byl dokončen v roce 2005 a je tvořen 32 bytovými jednotkami, které jsou již všechny prodány. O projekt se postarala společnost Conti Real, která vybuodovala bytové jednotky kategorie 2+kk až 3+kk o velikostech od 57 do 101 m² (Conti Real 2009).

Apartmány Farské Luky

(Foto: Bartolomová 2009)

Jedná se o novou vilovou čtvrť v blízkosti centra obce (500 m od náměstí), která vznikne výstavbou 7 vilových domů se 120 apartmány, jejíž 1. etapa bude dokončena v létě 2009. V rámci projektu vznikne také luxusní restaurace, celoroční aquapark s wellness centrem, čtyřhvězdičkový hotel. Investorem projektu je developerská společnost Conti real. Apartmány budou v kategoriích 1+kk až 3+kk ve velikostech od 24 až 88 m². Ceny za jeden byt se pohybují od 2 mil do 5 mil Kč. Více než

polovina je již prodána (Conti Real 2009).

Vila park Čeladná

(Foto: Bartolomová 2009)

Tři čtyřpodlažní domy v centru obce byly dokončeno v roce 2007, jejím realizátorem byla společnost Conti Real a tímto vzniklo dalších 52 bytových jednotek (1+kk až 4+kk, 22 až 104 m²). Všechny jsou již prodány (Conti Real 2009).

Apartmánový dům Lara

(Foto: Bartolomová 2009)

Tento apartmánový dům je zasazen do komplexu beskydského relaxačního centra a stojí na místě bývalé kotelny a sestává z 82 bytů (1+kk až 4+kk). Jedná se o sedmipatrovou budovu. Majitelům poskytuje kompletní služby lázní (www.larawellness.cz).

Residence Čeladná

(Zdroj: www.rezidenceceladna.cz)

Jedná se nový developerský projekt – výstavba řadových rodinných domů. Projekt zahájen v červenci 2007, v první etapě vystaveno 10 řadových domů do března 2009. Nyní došlo k zahájení 2. etapy výstavby (jedná se o dalších 10 řadových domů). Investorem je společnost Residence Čeladná s.r.o. Z desíti téměř dokončených domků je již 7 prodáno. Cena za dům se pohybuje od 4,5 mil do 5 mil Kč., za pozemek od 300 000 do 500 000 Kč. Cena za 1m² je 30 000Kč(www.rezidenceceladna.cz).

Rezidence Žárovec

(Zdroj: www.celadna.net)

Rezidence Žárovec vznikne na místě původního bytového domu z 20. let minulého století (pro tehdejší zaměstnance textilní továrny), který se dnes již nevyužívá. Na jeho místě vyrostě do konce roku 2010 nový dům s 24 bytovými jednotkami a obchodními prostory v přízemí. Investorem projektu je společnost Conti real (Conti Real 2009).

Park Residence Čeladná

Na místě starého obecního úřadu vznikne do roku 2011 třípodlažní dům s 18 byty o velikosti 1+kk až 4+kk (36-95 m²). Stavba bude zahájena na konci roku 2009. Investorem je Conti Real (Conti Real 2009).

Apartmánový dům Kristián

(Zdroj: www.ad-kristian.cz)

Tento sedmipatrový dům vznikne v areálu Beskydského rehabilitačního centra s 82 byty o rozloze 32 až 188 m². Apartmánový dům bude nabízet služby lázeňského areálu. Ceny za apartmán se pohybují od 2 do 15 mil. Kč. Projekt se zatím nezačal stavět, ale polovina bytů je již zadána

Příloha 2: Osnovy rozhovorů pro šetření s aktéry obce

Osnova rozhovoru pro místní obyvatele:

Jak dlouho v obci žijete?

Odkud jste se přistěhovali?

Proč jste si vybrali Čeladnou? důvody přistěhování: bytové
rodinné
pracovní
únava z městského života
kvalitní životní prostředí
jiné

Chcete i nadále bydlet v obci? ano proč?
ne proč?

Máte zde uvedené trvalé bydliště?

Jste spokojen se současným rozvojem obce a s výstavbou, která se zde provádí? a proč?

rozhodně ano

spíše ano

rozhodně ne

spíše ne

Má tento rozvoj pro Vás užitek? Jaké?
nevýhody? Jaké?

Jaké jsou podle Vás hlavní problémy obce?

Kdy a čím jste začal sledovat změny? rok + událost

Výskyt golfového hřiště v obci Vám vadí? Proč?
nevadí? Proč?

Dělá pro Vás obec (vedení obce – starosta) dostatek?

ano – příklady

ne – příklady

Co Vám chybí?

Stěhuje se podle Vás do obce jiná sociální skupina obyvatel?

ano Jak byste ji charakterizovali?

ne

Jaké máte vztahy s nově přicházejícími obyvateli / starousedlíky?

dobré

špatné

nekomunikujeme spolu, ale nevadí mi – vadí mi

Navštěvujete nově postavená rekreační zařízení? (golfové hřiště, lázně?)

ano (Která?)

ne

Nakupujete v obci?

ano

ne (Kam dojíždíte?)

Jste v obci zaměstnán?

ano (Kde? Vzniklo výstavbou Vaše pracovní místo?)

ne (Kam dojíždíte?)

Zapojujete se do chodu obce?

ano (Jak? Např. účastí na schůzích, účast na společenských akcích, jste v zastupitelstvu?)

ne

Věk

Pohlaví

Vzdělání

Osnova rozhovoru pro místostarostku:

Co vše se změnilo od příchodu investorů do obce? (např. nabídka a kvalita služeb, infrastruktura, doprava, vzhled veřejných prostor, turistické trasy, nezaměstnanost?)

Odkdy jste začala obec měnit? Jaké vedení měla obec v té době?

Které změny přinesly obci – občanům užitek?
problémy?

Jaký postoj převažoval u místních občanů vybudovat golfový resort – apartmánové byty na území vaší obce?

Probíhaly ve Vaši obci diskuze nad výstavbou? Kolik obyvatel se jich účastnilo?

Jaký je současný vztah místního obyvatelstva vůči existenci golfového resortu či nové vícepodlažní výstavby (apartmánových domů)?

Vyžádal si některý z projektů změnu v územním plánu obce? jakou? Na jaké půdě (zemědělská, lesnická) se nejvíce staví?

Proč si dle Vašeho názoru vybrali investoři vaši obec? Co jim vaše obec mohla nabídnout?

Kdo stavby investuje (rozpočet obce x investoři)?

Je v plánu výstavba nějakého komerčního areálu?

Největší problém v obci?

Největší položka v nynějším rozpočtu? Plánované výdaje?

Vnímáte příchod nových obyvatel pozitivně? Máte zájem o určitou skupinu obyvatel?

Jaký je podle Vás vztah původních a nově příchozích obyvatel?

Existují nějaké problémy mezi původním a nově příchozím obyvatelstvem?

Participují noví obyvatelé na chodu obce? Jsou v zastupitelstvu?

Převažuje v obci přistěhování obyvatel? důvody, Odkud se noví obyvatelé nejvíce stěhují?

Hlásí se Vám chalupáři a chataři k trvalému bydlení?

Jaké spolky v obci působí? Jak se podílí na životě v obci. Kolik členů, jaké akce, účast?

Jaké je Váš cíl v této oblasti? (peníze, užitek místním, stát se městem..)?

Kam by podle Vás měla Čeladná směřovat? Jakou image se snažíte propagovat? Chcete vytvořit z Čeladné lukrativní rekreační obec nebo spíše pro trvalé bydlení?

Kolik domů či jaké projekty máte ještě v plánu realizovat? konkrétně – co, kdy
Pro kolik dalších obyvatel? existuje nějaká hranice počtu obyvatel?

Jaké je složení zastupitelstva?

Osnova rozhovorů pro majitele druhého bydlení

Jaký je Váš názor na současný rozvoj obce Čeladná?

Jste s tímto rozvojem spokojeni/nespokojeni a proč?

Vadí/nevadí Vám výskyt golfového hřiště v obci?

Navštěvujete nově postavená rekreační zařízení (BRC, golf)?

Hodláte nadále využívat Váš objekt k rekreaci či uvažujete o využití jako trvalé bydlení?

Osnova rozhovoru pro vedení CHKO Beskydy

Jaký je Váš názor na současný rozvoj obce Čeladná?

Jaké dopady má současný rozvoj na obec a CHKO Beskydy?

Snažili jste se nějakým způsobem ovlivnit výstavbu vícepodlažních domů nebo golfového resortu?

Osnova rozhovoru pro vedení místního ekologického sdružení Beskydčan

Jaký je Váš názor na současný rozvoj obce Čeladná?

Jaký je Váš postoj k existenci golfového hřiště?

Snažíte se i nadále o omezení fungování golfového areálu?

Osnova dotazníku pro majitele hromadných ubytovacích zařízení

Kolik ubytovacích míst poskytujete?

Jaký jste typ ubytovacího zařízení? (hotel – kolik hvězdiček?, penzion, ubytovna..)

Zajímalo by mne zda pociťujete nějaké změny návštěvnosti s otevřením golfového hřiště?

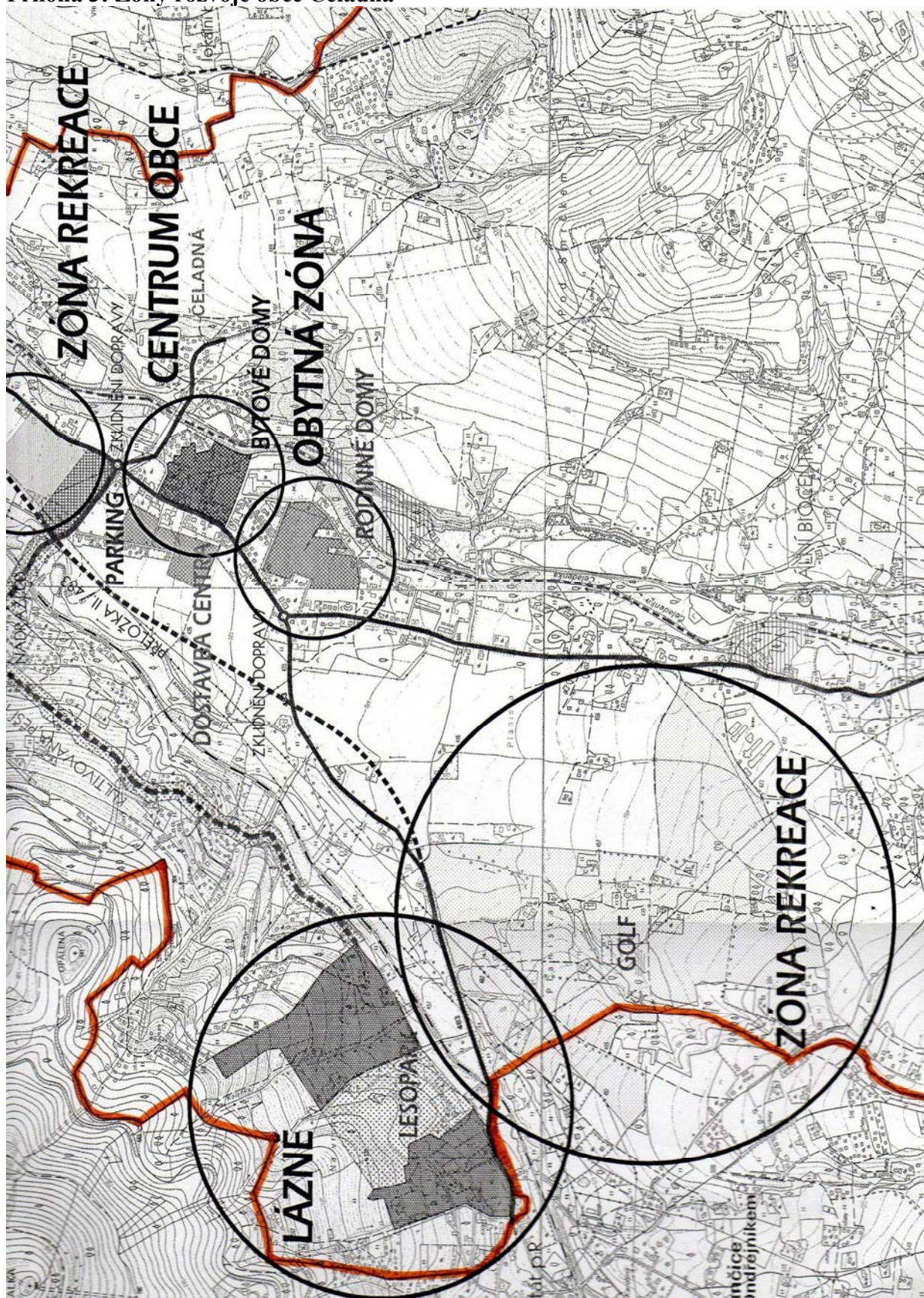
Spolupracujete s golfovým hřištěm? jak?

Kdo jsou vaši nejčastější zákazníci, pokud je lze nějak specifikovat?

Jste spokojeni se současným rozvojem obce, s výstavbou a existencí golfového hřiště?

Má pro vaše ubytovací zařízení tento rozvoj výhody nebo nevýhody? popřípadě jaké?

Příloha 3: Zóny rozvoje obce Čeladná

Zdroj: Strategie rozvoje obce Čeladná (2001)

Příloha 4: Rozpočet obce Čeladná na rok 2009

Rozpočet roku 2009 obce Čeladná

OD/Pa	Rozpočtové příjmy	v Kč	OD/Pa	Rozpočtové výdaje	v Kč
1111	daň z příjmu fyz. osob ze záv. činností	2 808 000,00	2212	Silnice - provoz a údržba	1 100 000,00
1112	daň z příjmu fyz. osob ze SVČ	1 768 000,00	2221	Veřejná silniční doprava	280 000,00
1113	daň z příjmu fyz. osob z kapitál.výnosů	250 000,00	2310	Veřejný vodovod	30 000,00
1121	daň z příjmu právnických osob	4 212 000,00	3113	základní škola- příspěvek na provoz	2 500 000,00
1211	daň z přidané hodnoty	7 072 000,00	3111	mateřská škola - příspěvek na provoz	580 000,00
1511	daň z nemovitostí	6 500 000,00	3314	Knihovna a IC	500 000,00
1361	poplatek správní-matriční	80 000,00	3319	Cimbálová muzika	100 000,00
1361	poplatek správní - stavební povolení	100 000,00	3326	Památník J. Kaluse	250 000,00
1337	poplatek za komunální odpad	790 000,00	3349	Mikroregion Frýdlantsko-Beskydy	180 000,00
1341	poplatek za psy	53 000,00	3399	SPOZ - záležitosti kultury	100 000,00
1342	poplatek za rekreační pobyt	230 000,00	3412	Kabiny TJ - provozní náklady	350 000,00
1343	poplatek za užívání veř.prostranství	50 000,00	3612	Bytové hospodářství	2 700 000,00
1344	poplatek ze vstupného	12 000,00	3613	Nebytové prostory	430 000,00
1345	poplatek z ubytovací kapacity	180 000,00	3631	Veřejné osvětlení	500 000,00
	poplatek za provozovaný VHA	0,00	3632	Hřbitov a SOS	200 000,00
	odvod výtěžku z provozování VHA	0,00	3633	Plynovodní řád	20 000,00
	Daňové příjmy celkem	24 115 000,00	3639	Komunální služby	2 430 000,00
3112	Splátky kupní ceny bytů Centrum	1 800 000,00	3721	Nebezpečný odpad - sběr a svoz	80 000,00
3111	Prodej majetku obce	2 500 000,00	3722,5	Komunální odpad	2 800 000,00
	Kapitálové příjmy celkem	4 300 000,00	3745	Veřejná zeleň	150 000,00
4123	regionální rada - ZŠ IV. Etapa (tělocvična)	47 007 800,00	4351	Dům s pečovatelskou službou	700 000,00
4112	neinvestiční přijaté dotace kraj- správa	0,00	5512	Sbor dobrovolných hasičů	380 000,00
	Přijaté dotace celkem	47 007 800,00	6112	Zastupitelstvo obce	2 100 000,00
2119	Vydobývaný prostor - příjem z výnosů	200 000,00	6171	Místní správa vč. Sociál. fondu (200)	5 800 000,00
2123	Průmyslová zóna - nájem pozemků	50 000,00	6320	Finanční operace - pojištění majetku	360 000,00
2310	Vodovod - odběr vody	10 000,00	6310	Finanční operace - bankovní poplatky	100 000,00
5512	Sbor dobrovolných hasičů - služby	50 000,00	4341	Sociální věci	1 000 000,00
3314	Knihovna a IC -tržby za služby	15 000,00	3319	kronika obce	20 000,00
3319	Cimbálová muzika - hudební produkce	20 000,00		Příspěvky a dotace	800 000,00
3326	památník J. Kaluse - vstupné, provize	10 000,00	6310	Dlouhodobý úvěr - úroky	6 314 500,00
3511,2	Radnice - lékaři (nájem, služby)	640 000,00		Běžné výdaje	32 854 500,00
3523	Nemocnice - nájemné BFC	5 325 000,00	3113	rekonstrukce ZŠ - IV. Etapa (tělocvična)	55 000 000,00
3612	Bytové hospodářství - nájem, služby	4 450 000,00	5512	Cisternová stříkačka - splátka kupní ceny	625 000,00
3613	Nebytové prostory - nájem, služby	2 000 000,00	2310	Inženýrské sítě III. etapa	1 508 000,00
3632	Hřbitov a SOS	70 000,00	2212	Most u Nebroje	750 000,00
3639	Příjmy z pronájmu ostatních nemovitostí	30 000,00	3639	rekonstrukce budovy č.p. 389	1 000 000,00
3639	Pozemky - pronájem	50 000,00			
3722,5	Komunální odpad - sběr a svoz	450 000,00			
4351	Pečovatelský dům	1 100 000,00			
6171	Činnost místní správy - služby	6 000,00			
6310	Finanční operace - bankovní úroky	70 000,00			
3639	příjmy ostatní nedaňové	50 000,00			
	Nedaňové příjmy celkem	14 595 000,00		Kapitálové výdaje	58 883 000,00
	Třída 1-4 celkem	90 018 800,00		Třída 5-6 celkem	91 737 500,00
8113	kontokorent Raiffeisen banka a.s.	5 000 000,00			
8115	použití zůstatku bankovních účtů	3 296 700,00	8124	splátka dlouhodobého úvěru	6 578 000,00
	Rozpočtové příjmy celkem	98 315 500,00		Rozpočtové výdaje celkem	98 315 500,00

Vyvěšeno na úřední desku dne 27.11.2008

č.j. 1901/2008

Pavol Lukša, starosta obce

Příloha 5: Obce s největším počtem bytů dokončených v úhrnu let 1997 – 2007

Obec	Dokončené byty		Obec	Dokončené byty		Obec	Dokončené byty	
	absol.	na 1 000 obyv.		absol.	na 1 000 obyv.		absol.	na 1 000 obyv.
Praha	51 370	3,96	Trutnov	523	1,50	Mariánské Lázně	313	1,95
Brno	13 677	3,32	Harrachov (o.Semily)	498	26,92	Rudoltice (o.Ústí n.Orl.)	313	28,78
Plzeň	3 694	2,02	Chrudim	493	1,88	Šumperk	313	0,98
Ostrava	3 102	0,89	Uherský Brod	492	2,54	Kralupy nad Vltavou	311	1,62
Olomouc	3 091	2,76	Kadaň	485	2,48	Teplice	311	0,55
Liberec	3 006	2,77	Říčany	484	3,92	Slavkov u Brna	310	4,72
České Budějovice	2 713	2,55	Ostrov	472	2,45	Uničov	310	2,27
Pardubice	2 670	2,68	Vysoké Mýto	471	3,48	Roudnice nad Labem	308	2,14
Hradec Králové	2 574	2,42	Náchod	467	2,00	Nepomuk	307	7,83
Jihlava	2 468	4,41	Železná Ruda	466	21,17	Nové Město na Moravě	307	2,65
Zlín	1 663	1,89	Tišnov	466	5,07	Planá nad Lužnicí	306	8,90
Jesenice	1 543	46,67	Rychnov nad Kněžnou	463	3,60	Holice	304	4,40
Hostivice	1 541	28,55	Turnov	459	2,87	Litvínovice	302	20,71
Mladá Boleslav	1 526	3,17	Průhonice	454	20,67	Vrchlabí	302	2,09
Prostějov	1 514	2,93	Vestec (o.Praha-západ)	450	41,03	Sušice	300	2,36
Karlovy Vary	1 359	2,34	Česká Lípa	440	1,02	Nové Město nad Metují	298	2,67
Kolín	1 239	3,72	Mělník	429	2,02	Litomyšl	292	2,58
Znojmo	1 125	2,88	Písek	416	1,26	Hodonín	291	0,98
Kuřim	1 085	10,64	Dobřany	412	6,50	Zeleneč	290	16,63
Milovice	1 084	20,36	Most	412	0,54	Holešov	286	5,63
Uherské Hradiště	979	3,33	Pelhřimov	406	2,22	Veselí nad Lužnicí	284	3,91
Tábor	954	2,38	Ústí nad Orlicí	402	2,43	Česká Třebová	284	1,53
Kroměříž	899	2,79	Tachov	399	2,87	Sulice (o.Praha-východ)	277	29,47
Roztoky	885	13,44	Zdíby (o.Praha-východ)	397	29,01	Chlumec (o.Ústí n.Lab.)	276	6,15
Opava	845	1,27	Úvaly	395	7,49	Bystřice pod Hostýnem	276	2,85
Třebíč	839	1,95	Břeclav	395	1,42	Jaroměř	275	1,94
Blansko	834	3,69	Černošice	392	7,33	Příbram	274	0,70
Jablonec nad Nisou	816	1,64	Rokycany	392	2,52	Žatec	274	1,26
Poděbrady	800	5,48	Humpolec	390	3,20	Moravany (o.Brno-venkov)	274	19,32
Benešov	773	4,34	Kutná Hora	389	1,65	Kyjov	272	2,01
Havlíčkův Brod	737	2,74	Slaný	384	2,28	Boskovice	269	2,17
Valašské Meziříčí	733	2,42	Hlučín	377	2,38	Frenštát pod Radhoštěm	269	2,15
Kladno	710	0,92	Psáry (o.Praha-západ)	371	16,59	Světlá nad Sázavou	267	3,41
Rudná	709	19,56	Velké Přílepy (o.Praha-z.)	371	29,80	Luhačovice	267	4,35
Bruntál	692	3,56	Frýdek-Místek	371	0,55	Starý Plzenec	265	5,59
Brandýs n/L.-St. Boleslav	669	3,93	Prachatice	364	2,81	Kopřivnice	265	1,01
Ústí nad Labem	663	0,63	Kamenice (o.Praha-v.)	357	11,17	Dvůr Králové nad Labem	264	1,46
Beroun	662	3,40	Hranice	354	1,63	Orlová	264	0,69
Tiinec	657	1,54	Chýně (o.Praha-z.)	353	47,89	Bystřice (o.Benešov)	263	6,07
Otrokovice	651	3,08	Čeladná (o.Frýdek-Místek)	352	15,23	Stříbro	263	3,11
Šestajovice (o.Praha-v.)	639	40,74	Staré Město	351	4,72	Rychnov u Jablonce n/N.	261	11,27
Odolena Voda	635	12,58	Přeštice	343	4,85	Modřice (o.Brno-venkov)	260	6,45
Přerov	634	1,20	Kdyně	342	6,28	Krnov	260	0,92
Třeboň	603	6,08	Kunovice	341	5,99	Velká Bíteš	259	4,83
Vyškov	602	2,44	Český Těšín	341	1,17	Troubky	259	11,80
Lanškroun	572	5,26	Vsetín	337	1,06	Mikulov	258	3,06
Čelákovice	559	4,96	Květnice (o.Praha-v.)	336	125,94	Nehvizdy (o.Praha-v.)	257	23,59
Svitavy	552	2,89	Litovel	334	3,01	Dobřichovice	256	8,15
Čáslav	550	5,01	Sezemice	331	9,82	Nový Bor	255	1,88
Jičín	547	3,02	Hovorčovice (o.Praha-v.)	330	26,01	Mohelnice	255	2,36
Děčín	546	0,95	Šlapanice	330	4,71	Sokolov	253	0,91
Bílovice nad Svitavou	545	20,46	Týnec nad Sázavou	324	5,55	Polná	253	4,64
Rožnov pod Radhoštěm	540	2,79	Dolní Třebonín (o.Č.Krumlov)	324	37,15	Horoměřice (o.Praha-z.)	252	10,75
Špindlerův Mlýn	528	36,50	Vejprnice (o.Plzeň-sever)	321	11,26	Moravské Budějovice	252	2,86
Jindřichův Hradec	526	2,10	Varnsdorf	320	1,82	Troubsko (o.Brno-venkov)	252	13,28
Klatovy	526	2,08	Zábřeh	319	1,99	Kosmonosy	251	5,92
Havířov	526	0,56	Aš	315	2,27	Litoměřice	250	0,92
Strakonice	523	1,99	Karviná	314	0,44			

Zdroj: ČSÚ (2009): <http://www.czso.cz/csu/2008edicniplan.nsf/p/8209-08>

Příloha 6: Seznam golfových hřišť v Česku (2008)

Házev golfového klubu	Počet jamek celkem	Jamky	Cena (v Kč) - green fee		Kraj	Rok otevření
			všední dny	svátky		
Golf Club Karlštejn	27	18	2000	3000	Středočeský	1993
Golf Club Karlovy Vary	18	18	2000	2000	Karlovy Vary	1933
Golf Club Konopiště	36	18	1600	2000	Středočeský	2002
Prosper Golf Club Čeladná	36	18	1600	1900	Moravskoslezský	
Golf Club Brno	27	18	1500	1900	Jihomoravský	2006
Royal Golf Club Mariánské Lázně	18	18	1500	1700	Karlovy Vary	1905
Astoria Golf Club Cihelny	18	18	1300	1600	Karlovy Vary	2001
Ypsilon Golf Resort Liberec	18	18	1300	1600	Liberecký	2006
Park Golf Club T.J. Míttal Ostrava	18	18	1300	1300	Moravskoslezský	1970
Golf Klub Plzeň-Dyšina	18	18	1200	1800	Plzeňský	
Golf Club Františkovy Lázně	18	18	1200	1400	Karlovy Vary	2003
Golf Club Sokolov	18	18	1200	1400	Karlovy Vary	2006
Golf Club Kunětická Hora	18	18	1200	1400	Pardubický	2007
Golf Club Austerlitz	18	18	1100	1350	Jihomoravský	2003
Nová Amerika Country Club	27	18	1000	1600	Královehradecký	2002
Sokrates Golf & Country Club	18	18	1000	1400	Jihomoravský	2005
Golf Club Mnich	18	18	1000	1300	Jihočeský	2004
Beskydský Golfový Klub	18	18	1000	1300	Moravskoslezský	2004
Golf Club Mladá Boleslav	18	18	1000	1200	Středočeský	2007
Golf Klub Darovanský dvůr	27	18	900	1300	Plzeňský	2001
Golf Club Telč	18	18	900	1200	Vysočina	2005
Ringhoffer Golf Club	9	9	800	1000	Středočeský	1992
Valašský golfový klub	9	9	800	800	Zlínský	2004
Golf Club Lázně Kostelec u Zlína	9	9	800	800	Zlínský	1999
Golfový Klub Hluboká nad Vltavou	18	18	750	950	Jihočeský	2003
Benátky nad Jizerou Golf Club Resort Paradise	9	9	700	900	Středočeský	2004
Golf Club Olomouc	18	18	700	900	Olomoucký	
Golf Club Poděbrady	18	9	700	800	Středočeský	1961
Lipno Golf Club	18	18	700	800	Jihočeský	2002
Golf & Country Club Mstětice	18	9	650	800	Středočeský	2002
Golf Klub Čertovo břemeno	9	9	650	650	Jihočeský	2002
Golf Club Český Krumlov	9	9	600	900	Jihočeský	2006
Královský Golf Club Malevil	18	18	600	900	Liberecký	2001
Golf&Country Club Prague	9	9	600	800	Praha	2005
Golf Club Liberec	18	18	600	800	Liberecký	2000
Golf Club Pardubice	9	9	600	800	Pardubický	2005
Golf Club Beřovice	9	9	600	700	Středočeský	2004
Golf Club Hostivař	9	9	600	600	Praha	2006
Zámecký Golf Club Kravaře	9	9	500	800	Moravskoslezský	1998
Golf Club Stará Boleslav	9	9	500	750	Středočeský	2005
Golf & Country Club Svobodné Hamry	9	9	500	750	Pardubický	1999
Golf Club Mladé Buky	9	9	500	700	Královehradecký	
Golf Club Hradec Králové	9	9	500	700	Královehradecký	1997
Queens Park Golf Club Myštěves	9	9	500	700	Královehradecký	2001
Golf Club Podobřánky	9	9	500	650	Středočeský	2000
Golf Club Praha		9	500	600		
Golf Club Háje	9	9	500	600	Karlovy Vary	2005
Golf & Racing Club Karlovy Vary	9	9	500	600	Karlovy Vary	2005
Golf Club SPA	9	9	500	600	Ústecký	2006
Golf Club AMK Automotodrom Brno	9	9	500	600	Jihomoravský	1988
Golf Club Ještěd	9	9	450	700	Liberecký	2003
Maria Theresia Golf Club	9	9	400	800	Ústecký	2005
Prácheňský Golfový Klub	9	9	400	700	Jihočeský	2004
Golf Club Nová Bystřice	9	9	400	650	Jihočeský	2001
Golf Club Alfrédov	9	9	400	600	Plzeňský	2001
Golfklub Klášter Teplá	9	9	400	600	Karlovy Vary	1998
Golfový Klub Lišnice	9	9	400	500	Středočeský	1928
Klub Hráčů Golfu České Švýcarsko	9	9	400	500	Ústecký	2003
Derby Golf Club Slušovice	9	9	400	500	Zlínský	1992
Golf Club Molitorov u Prahy	9	18	350	500	Středočeský	2002
Golf Club Svratka 1932	9	9	350	500	Vysočina	1970
Golf Club Teplice	9	9	350	400	Ústecký	2001
Golf Club UNO	9	9	350	350	Pardubický	2007
Golf Club Hořehledy	9	9	300	500	Plzeňský	2003
Golf Club Harrachov	9	9	300	500	Liberecký	2001
1. Jihočeský Golfový Klub Bechyně	9	9	300	450	Jihočeský	1995
Golf Club Luby	9	9	300	400	Karlovy Vary	1994
1. Golf Club Most	9	9	300	400	Ústecký	1999
Golf Club Grabštejn	9	9	300	400	Liberecký	1998
Golf Club Semily	9	9	300	400	Liberecký	1972
Golf & Country Club Prosečné	9	9	250	350	Královehradecký	2000
Golf Club na Vrších	9	9	250	300	Královehradecký	2004
Golf Club Libouchec	9	9	200	300	Ústecký	2004

Zdroj: Ročenka České golfové federace (2008), upraveno autorkou

Poznámka: zbylých 50 českých hřišť neuvedeno – potřebná data nejsou k dispozici

Příloha 7: Fotodokumentace

Apartmánový dům Vila Park Čeladná

(Foto: Bartolomová 2009)

Apartmánový dům Lara

(Foto: Bartolomová 2009)

Kontrast kostela a nové zástavby apartmánového domu Vila Park Čeladná

(Foto: Bartolomová 2009)

Nové náměstí s hotelem Prosper

(Foto: Bartolomová 2009)

Výstavba apartmánových domů Farské Luky

(Foto: Bartolomová 2009)

Nová zástavba rodinnými domy

(Foto: Bartolomová 2009)

Hotel Zámeček s obchodem s golfovým vybavením

(Foto: Bartolomová 2009)

Objekt individuální rekreace ohraničený golfovým areálem

(Foto: Bartolomová 2009)

Golfové hřiště

(Foto: Bartolomová 2009)

Jeden z původních objektů Beskydského rehabilitačního centra

(Foto: Bartolomová 2009)